

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA

ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 22 aprilie 2021

SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	5 – 10
2.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la locuințe nr. 75/2015. Nr. 60 din 09.03.2021	12 – 22
3.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 20 din Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995. Nr. 59 din 09.03.2021	22 – 27
4.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (<i>Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003 – art. 62; Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj – art. 3, 20, 36, 38, 38¹</i>). Nr. 61 din 10.03.2021	27 – 40
5.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 9 din Legea nr. 909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobil. Nr. 83 din 23.03.2021	40 – 44
6.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 397 din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale. Nr. 262 din 19.06.2020	44 – 52

7.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte (<i>art. 31, 32 ș.a.</i>). Nr. 496 din 04.12.2020	52 – 57
8.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 761/2001 cu privire la serviciul diplomatic (<i>art. 5, 9, 10 ș.a.</i>). Nr. 117 din 10.03.2020	57 – 63
9.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător – art. 32; Codul contravențional nr. 218/2008 – Capitolul V¹</i>). Nr. 73 din 25.02.2020	63 – 65
10.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea nr. 231/210 cu privire la comerțul interior – art. 3, 21¹; Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 – art. 273, 414</i>). Nr. 18 din 29.01.2021	65 – 66
11.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1435/2002 pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și ai satului Varnița din raionul Anenii Noi (<i>art. 1, 2</i>). Nr. 87 din 25.03.2021 <i>în lectura a doua comasat cu:</i> <i>proiectul de Lege nr. 13 din 26.01.2021 pentru modificarea Legii nr. 1435/2002 pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și ai satului Varnița din raionul Anenii Noi (art. 1).</i>	66 – 68
12.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind instituirea unor măsuri de susținere a întreprinderilor micro în cazul imposibilității calculării,	68 – 70

	raportării și achitării impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii. Nr. 90 din 29.03.2021	
13.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător – anexa nr. 1; Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică – art. 7, 48, 49, 50; Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale – art. 7, 63, 64</i>). Nr. 249 din 04.11.2019	70 – 71
14.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre pentru modificarea articolului 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 14/2021 cu privire la constituirea Comisiei speciale pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din bazinul râului Nistru și al afluenților săi. Nr. 97 din 31.03.2021	71 – 72
15.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind modificarea articolului 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 11 din 13 februarie 2020 cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea circumstanțelor înstrăinării patrimoniului sindicatelor. Nr. 122 din 21.04.2021	72
16.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre cu privire la Raportul Comisiei de anchetă privind analiza situației economico-financiare de la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și rezultatul activității ramurii de transport feroviar pentru perioada 2010–2020. Nr. 128 din 22.04.2021	72–103
17.	Dezbaterea și adoptarea în lectură finală a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 161 al Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008. Nr. 92 din 30.03.2021	104–107
18.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (<i>Codul contravențional nr. 218/2008 – art. 471, 472; Codul penal nr. 985/2002 – art. 79/1</i>). Nr. 115 din 16.04.2021	107–116

19.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 270 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Nr. 107 din 13.04.2021	116–121
20.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură (<i>art. 4, 11, 13 ș.a.</i>). Nr. 28 din 10.02.2021 <i>în lectura a doua comasat cu:</i> <i>proiectul de Lege nr. 38 din 22.02.2021 pentru modificarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură (art. 4, 10, 11, 13 ș.a.).</i>	121–128

Ședința începe la ora 10.04.

Lucrările sunt prezidate de doamna Zinaida Greceanîi, Președinte al Parlamentului, asistată de domnul Alexandru Slusari, vicepreședinte al Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... locurile în sală.

Eu aștept toți colegii să se așeze la locurile lor.

Rog Secretariatul să anunțe prezența.

Doamna Evelina Bubuioc – *șef al Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:*

Stimată doamnă Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Vă anunț că, la începutul ședinței de astăzi, și-au înregistrat prezența 86 de deputați.

Nu și-au înregistrat prezența: Șor Ilan, Batrîncea Vlad – deplasare, Popșoi Mihail – deplasare, Vovc Liviu – deplasare, Vartanean Gaik – deplasare, Babuc Monica – deplasare, Para Gheorghii – cerere, Uzun Grigorii – cerere, Leucă Ion – cerere, Roșca Veronica – cerere, Himici Igor – cerere, Bolea Vladimir, Jardan Petru, Vitiuc Vladimir – cerere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Încă o dată, 87?

Doamna Evelina Bubuioc:

86.

Doamna Zinaida Greceanîi:

86.

Stimați colegi,

Avem cvorum, putem să începem ședința.

Vă rog să onorăm Drapelul de Stat. (*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Mulțumesc.

Câteva anunțuri de la bun început, de la începutul ședinței.

Aducem felicitări domnului Corneliu Padnevici, care și-a sărbătorit ziua de naștere în perioada premergătoare. „La mulți ani”, succese frumoase în activitate și, principalul, sănătate. (*Aplauze.*)

Stimați colegi,

În fiecare an, la 22 aprilie, la decizia Organizației Națiunilor Unite, se sărbătorește Ziua mondială a pământului. Scopul acestei sărbători este să atragă atenția asupra degradării mediului înconjurător, asupra efectelor poluării și să ne inițieze cu privire la acțiunile pe care fiecare din noi le poate întreprinde pentru un viitor mai bun al planetei noastre.

Acestea au fost anunțurile.

Acum, stimați colegi, vreau să vă informez că Biroul permanent... noi avem o ordine de zi de bază, care a fost aprobată în precedenta ședință a plenului Parlamentului. Iar, ieri, s-a convocat Biroul permanent și a propus un supliment la ordinea de zi pentru perioada 22–30 aprilie 2021.

Suplimentar la acest supliment, au mai parvenit regulamentar câteva propuneri. Eu am să le ofer colegilor câte un minut să prezinte fiecare propunere.

Dar, înainte de aceasta, văd apăsat butonul.

De procedură, domnule Candu? De procedură?

Da, vă rog.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Președinte,

Bună dimineața.

E de procedură, dar totodată legat și de ordinea de zi. Luând în considerare că proiectele nr. 338 și nr. 255, ce erau incluse anterior în ordinea de zi, votată de Parlament, acum nu se mai regăsesc în ordinea de zi. Și doar plenul Parlamentului putea să le excludă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu știu care este situația. Noi am aprobat o nouă ordine de zi încă anterior la ședința Biroului permanent, dumneavoastră ați fost prezent.

Care-i problema cu nr. 338 am să rog Secretariatul să mă informeze dacă...

Domnul Andrian Candu:

Și nr. 255.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și nr. 255. Eu am să rog Secretariatul să prezinte informația și, pe urmă, vedem cum putem să procedăm și ce facem.

Următoarele propuneri – domnul Slusari.

Vă rog, prima propunere.

Domnul Alexandru Slusari:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Noi avem două proiecte de lege pentru ordinea de zi. Primul proiect îl propune Arina Spătaru.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Spătaru,

Vă rog.

Doamna Arina Spătaru:

Stimați colegi,

Vă îndemn să susțineți proiectul de Lege nr. 100 privind statutul municipiului Bălți. Un proiect de lege care a fost înregistrat încă în 2019 în luna iulie. Un proiect de lege care apără interesele a 150 mii de locuitori din municipiul Bălți.

Am să vin cu o statistică. Pentru că unul din articolele care consider eu că acordă suficientă autonomie financiară municipiului Bălți este faptul că noi, bălțenii, ne solicităm impozitele noastre pe care noi le achităm în bugetul statului înapoi, astfel încât să ne rezolvăm și noi problemele noastre cotidiene.

Deci dacă noi am fi votat acest proiect de lege în anul 2019 deja bugetul municipiului Bălți avea să fie mărit cu circa 200 milioane de lei. De aceea vă îndemn să vă pătrundeți de importanța subiectului. Municipiul Bălți poate deveni un nod economic, un...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Aveți un minut la prezentare.

Noi am înțeles subiectul, a fost discutat ieri și la ședința Biroului permanent.

Stimați colegi,

Cine este pentru a fi inclus în ordinea de zi proiectul nr. 100 din 3 iulie 2019, rog să votați.

Nu a întrunit numărul necesar de voturi.

Următorul subiect, domnule Slusari, nu pot să-l propun, fiindcă a fost...

Domnul Alexandru Slusari:

El n-a fost...

Doamna Zinaida Greceanîi:

A fost în plen.

Domnul Alexandru Slusari:

N-a fost.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A fost în plen.

Domnul Alexandru Slusari:

El n-a fost. Nu, n-a fost în plen el propus.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Rog să ridicați stenograma.

Domnul Alexandru Slusari:

Eu am ridicat toate. N-a fost propus în plen.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Rog să ridicați stenograma și să ne prezentați. Dacă n-o să fie...

Domnul Alexandru Slusari:

Care-i problema? Haideți să-l includem. N-a fost proiectul în plen. Eu țin minte foarte bine.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Secretariatul îmi spune că a fost examinat și expiră termenul pe 9 mai.

Stimați colegi,

Supun votului.

Cine este...

Domnul Alexandru Slusari:

Dar dați să prezint.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A, tribuna vă trebuie.

Domnul Alexandru Slusari:

Un minut.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Un minut.

Vă rog.

Nr. 313.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimați colegi,

Anul trecut, noi toți împreună am contribuit că 680 de milioane au fost redistribuite în satele și orașele noastre, cu excepția municipiului Chișinău. Ceea ce noi propunem în proiectul nr. 313 vizează: cu 153 milioane suplimentar – satele, 70 de milioane – orașele, 10 milioane – municipiul Bălți și 187 milioane – municipiul Chișinău. Lucru pe care eu l-am discutat chiar și cu Primarul general Ion Ceban ieri.

Rog includerea în ordinea de zi a acestui proiect foarte important pentru mai multe sate și comune, și orașe din Republica Moldova.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Cine este pentru a fi inclus în ordinea de zi proiectul nr. 313 din 9 iulie 2020, rog să votați.

Nu a întrunit numărul necesar de voturi.

Următorul proiect vine din partea Frațiunii „PAS”, nr. 82.

Cine îl prezintă?

Domnule Carp,

Vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Doamnă Președinte,

Noi cerem excluderea proiectului nr. 82 din ordinea de zi, din simplul motiv că sunt mai multe probleme la acest proiect în ceea ce privește transmiterea din domeniul privat.

Noi cunoaştem că s-a modificat legislaţia în ceea ce priveşte locuinţele sociale, statutul locuinţelor sociale. Nu există informaţie în acest proiect de lege, nici în nota informativă despre felul cum vor fi transmise aceste apartamente în folosinţă în proprietate privată ş.a.m.d. pentru participanţii consecinţei avariei de la Centrala Atomoelectrică de la Cernobîl.

De aceea sunt mai multe probleme şi concepţia sau percepţia noastră este că, pur şi simplu, se va încerca iarăşi, ca şi în alte cazuri, să se transmită oricui aceste apartamente, nu celor care cu adevărat sunt... sau care au participat în acea tragedie.

Mersi mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulţumesc.

Domnule Furculiţă,

La acest subiect?

Vă rog.

Stimaţi colegi...

Stimaţi colegi,

Vă rog, linişte.

Domnul Corneliu Furculiţă:

Deoarece sunt mai multe întrebări faţă de acest proiect, în calitate de autori, propunem să-l întoarcem înapoi în comisie pentru discuţii mai aprofundate.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Trebuie să supun votului dacă autorii susţin acest lucru? Nu trebuie.

Vreau să vă deschid un secret. La mine era aşa făcut, tăiat de pe ordinea de zi. Am aşteptat cine o să-l propună.

Următoarea propunere – domnul Lipskii.

Vă rog.

Domnul Oleg Lipskii:

Da, mulţumesc, doamnă Preşedinte.

Prin prezenta solicităm, în cadrul şedinţei plenare a Parlamentului, includerea în ordinea de zi din 22–23 aprilie a proiectului de Hotărâre a Parlamentului nr. 128 din 22.04.2021 cu privire la Raportul Comisiei de anchetă privind analiza situaţiei economico-financiare de la Calea Ferată din Moldova şi rezultatul activităţii ramurii de transport feroviar pentru perioada 2010–2020.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Cine este pentru această propunere, rog să votați.

Majoritatea.

Proiectul este inclus.

Vă rog, în ordinea de zi să aveți grijă.

Următorul proiect cine-l prezintă? Nr. 97.

Eu așa...

Doamnă Pilipețcaia,

Vă rog.

Doamna Alla Pilipețcaia:

Acest proiect este tehnic. Noi solicităm includerea în ordinea de zi a proiectului Hotărârii nr. 97 cu privire la extinderea perioadei comisiei, din motive obiective.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Stimați colegi,

Cine este... Aceasta-i cu râul Nistru, extinderea termenului comisiei speciale.

Cine este pentru includerea în ordinea de zi, rog să votați.

Majoritatea. (*Rumoare în sală.*)

Eu aș vrea toți să se străduie măcar ceva să facă.

Proiectul este inclus în ordinea de zi.

Alte propuneri nu sunt.

Stimați colegi,

Cu aceste propuneri, supun votului aprobarea în întregime a suplimentului la ordinea de zi pentru perioada 22–30 aprilie, cu propunerile acceptate de către plenul Parlamentului.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea.

Proiectul este aprobat.

Domnule Reniță,

De procedură, da, vă rog.

Domnul Iurie Reniță:

Doamnă Președinte,

La ultima ședință a plenului, colegul dumneavoastră din partea stângă, care astăzi încă îi la Strasbourg, a promis că voi fi primul pe listă cu prezentarea proiectelor mele de lege. De aceea solicit respectuos, să luați în calcul și această promisiune a colegului dumneavoastră și să pot prezenta proiectele de legi.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Și eu vă mulțumesc.

Domnule Slusari,

De procedură?

Da, vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimată doamnă Președinte,

Vă rog să anunțați Regulamentul cum muncim? Toate... să știm, azi, mâine, o oră, pauză. Adică să fie clară procedura.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Eu am uitat să fac lucrul acesta.

Mulțumesc că mi-ați amintit.

Stimați colegi,

Muncim ca de obicei. Adică conform deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale, după fiecare oră, pauză, cred că, 15 minute. În aceste 15 minute, vă rog să părăsiți cu toții sala și să reveniți peste 15 minute, ca să nu ne întindem singuri pe noi.

Eu am promis cândva, că cine întârzie, închid sala cu cheia și atunci rămân în afară.

Dar, stimați colegi, haideți să ne conformăm. Și ora de pauză, cred, ca de obicei, la ora 12.00 sau 12.30, cum se va primi.

De acord? Se acceptă.

Domnule Țicu,

De procedură?

Domnul Octavian Țicu:

Da, doamnă Președinte.

Am și eu o felicitare astăzi. Chiar mă gândeam cum de a trecut neobservată. Țin să felicit Frațiunea Partidului Socialiștilor cu ziua de naștere a liderului lor spiritual Vladimir Ilici Lenin. *(Râsete în sală.)*

Și să-i poarte cu demnitate steluța și ideile, și doctrinele pe care le-a generat. Că sunteți cu toții niște reprezentanți de marcă ai ideilor leniniste.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Nu întindeți vorba degeaba.

Vă rog, vă rog mult.

Începem examinarea ordinii de zi.

Primul proiect este proiectul nr. 60 din 09.03.2021.

Pentru prima lectură prezintă domnul Perciun.

Domnul Dan Perciun:

Stimați colegi,

Proiectul nr. 60 vine să modifice articolul 51 din Legea cu privire la locuințe nr. 75/2015.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Perciun.

Eu îmi cer scuze. O secundă, absolut. Să-i răspund domnului Candu, că am uitat să-i spun.

Secretariatul m-a informat, probabil că v-a informat și pe dumneavoastră, domnule Candu. La ședința precedentă, proiectele nr. 338 și nr. 255 au fost excluse de pe ordinea de zi, la propunerea Comisiei protecție socială, sănătate și familie.

Da, vă rog.

Domnul Dan Perciun:

Da, deci, proiectul vine să completeze Legea cu privire la locuințe cu alineatul (4¹) la articolul 51 cu următorul text:

„Persoanele cu dizabilități locomotorii immobilizate la pat sunt scutite de plățile pentru întreținerea ascensoarelor și energia electrică utilizată pentru funcționarea acestora”.

Deci esența proiectului este simplă. Există o categorie de cetățeni care, în virtutea anumitor circumstanțe nefaste, sunt imobilizați la pat. Dar în

pofida acestui fapt și în pofida faptului că nu folosesc ascensorul, sunt în continuare obligați să achite plățile de întreținere ale acestuia.

Nu există o statistică nicăieri privind numărul exact al acestor persoane. Dar, de principiu, în Republica Moldova sunt 180 de mii de persoane cu dizabilități. Dintre care 15 mii sunt cu dizabilități locomotorii. Iar o parte dintre aceștia sunt și imobilizați la pat.

Iar proiectul este destinat anume acestei categorii, care ar urma să fie scutiți de aceste plăți. Sumele pe care ei le achită lunar nu sunt exorbitante, dar sunt oricum semnificative, ținând cont și de situația socială precară a multora dintre ei. Și proiectul pornește de la simpla premisă că, dacă oamenii nu utilizează un anumit serviciu, ei nu trebuie să achite pentru acesta.

Aceasta este, colegi, esența proiectului. Este un proiect destul de explicit și simplu.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Aveți întrebări.

Domnule Bolea,

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da, mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate coleg,

Prima întrebare. Odată ce scutim de plată, ar trebui acest capitol de cineva compensat. Spuneți, vă rog, dacă proiectul de lege prevede compensarea acestui serviciu din partea, nu știu, a administrației publice locale sau, nu știu, asociației de invalizi, ceva de genul acesta?

Deoarece cunoaștem că companiile care deserveșc, asigură acest serviciu, sunt, în mare parte, companii private și, în acest sens, ei vor ridica această întrebare. Dacă ați discutat în cadrul comisiei acest subiect?

Mulțumesc.

Domnul Dan Perciun:

Da, acest subiect cred că poate fi abordat între prima și a doua lectură, inclusiv clarificat. Dar vreau doar încă o dată să subliniez. Noi vorbim de un serviciu de care acești oameni nu se folosesc. Deci tu nu poți fi impus să compensezi ceva, de care tu nu faci uz. Aceasta și este logica proiectului.

Noi nu venim să subvenționăm, noi venim, pur și simplu, să constatăm faptul că aceste persoane, în virtutea faptului că sunt imobilizate la pat, practic, nu utilizează ascensorul. Respectiv, nu există cheltuieli de întreținere și nu utilizează energia electrică necesară. Ei nici nu urmează să achite

pentru un serviciu de care, până la urmă, nu beneficiază. Și nici nu este cumva logic să compensezi o cheltuială, care nu se produce de fapt.

Dar putem examina, dacă se consideră oportun în a doua lectură, un instrument de compensare. Deși eu nu văd de ce el ar fi necesar, pentru că oamenii, pur și simplu, nu se folosesc. Și atunci de ce trebuie să plătească cineva pentru aceasta?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnule Bolea,

Aveți a doua întrebare?

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Pentru acuratețe. Deci noi avem Hotărârea Guvernului nr. 191, probabil că o cunoașteți, care se referă la plata serviciilor comunale. Și formula de plată pentru serviciul de lift este următoarea: se ia consumul energiei electrice pentru lift, că fiecare lift are contorul său și se împarte la numărul... pentru fiecare apartament.

Domnul Dan Perciun:

Viză de reședință.

Domnul Vasile Bolea:

Da, la numărul persoanelor care locuiesc, de fapt, în acest apartament. Și atunci când compania, care prestează aceste servicii, dă această factură, ei reies din numărul persoanelor care sunt, care domiciliază oficial în acest apartament.

Noi avem cetățeni care domiciliază în apartament, dar sunt plecați peste hotare și, evident, nu folosesc acest serviciu. Dar plata lor le vine. Și, în această ordine de idei, adică trebuie să vedem. Noi nu suntem împotrivă, dar trebuie să vedem acest mecanism, cum se vor achita sau cum se vor factura aceste servicii, să nu existe disconcordanță între ele și după aia să nu revenim, din nou, la acest proiect, să găsim acel mecanism...

Domnul Dan Perciun:

Domnule Bolea,

Eu sunt de acord, pentru a doua lectură. Oricum, noi am fi vrut să facem anumite modificări, de exemplu, să precizăm că vorbim de persoane cu dizabilități severe, să mai redactăm conținutul articolului. Dar până acum noi... a existat o situație, când aceste persoane, de fapt, au subvenționat serviciul, pentru că ei nu s-au folosit de el, dar, oricum, au plătit. (*Gălăgie în sală.*) Bine, în momentul în care o să le excludem, evident că costurile o să se

redistribue pe toți ceilalți, da. Dar îi echitabil să fie așa, pentru că oamenii ăștia nu utilizează serviciul.

Situația cu persoanele plecate peste hotare, la fel, este o situație complicată, care trebuie, eventual, gândită, dar cred că poate face obiectul unui alt proiect de lege, pentru că principiul general ar trebui să fie: plătește cel care folosește.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – doamna Ivanov.

Doamna Violeta Ivanov:

Vă mulțumesc, stimată doamnă Președinte.

Domnule autor,

Nu credeți dumneavoastră că ar fi necesar de completat această lege încă cu careva amendamente, ca să propunem să fie scutiți de plată și pensionarii, deoarece dumneavoastră cunoașteți acea pensie mizeră pe care ei o primesc, și consider că ar fi util ca să fie scutiți de plată.

În afară de aceasta, cred că, la moment, sunt scutiți copiii până la vârsta de 3 ani. Dar copilul de 4 ani, el singur nu merge în ascensor, el oricum merge... cu părintele. Haideti să examinăm posibilitatea să introducem și copiii până la vârsta de 5 sau 7 ani, deoarece ei nu utilizează singuri ascensoarele. Dacă sunteți de acord, și chiar dacă nu sunteți de acord, noi vom veni cu amendamentul respectiv pentru lectura a doua.

Vă mulțumesc.

Domnul Dan Perciun:

Doamnă Ivanov,

Așteptăm amendamentele dumneavoastră.

În cazul pensionarilor, noi optăm, în continuare, pentru majorarea pensiei minime, cred că trebuie crescută capacitatea de procurare a acestor persoane, capacitatea de plată. Și, oricum, dacă intrăm pe segmentul pensionari, o să trebuiască să gândim un mecanism de subvenționare atunci, într-adevăr, o să trebuiască cineva să preia aceste costuri. Pentru că principiul pe care pornește prezentul articol e că nu achită cei care nu folosesc. Pensionarii folosesc, dar sunt scutiți, în virtutea faptului că obligația asta financiară o preia altcineva. Și întrebarea-i atunci: cine o preia? Statul, cât, cum? Și-i un pic alt obiect de reglementare și altă perspectivă. Și-i alt principiu, în baza căruia am reglementa în direcția respectivă.

Dar, pentru lectura a doua, sigur, discutăm. Și, dacă identificăm surse financiare, poate explorăm și această opțiune.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Ivanov,

Aveți a doua întrebare? Nu aveți.

Următoarea întrebare – doamna Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule autor,

Dumneavoastră aveți astăzi pe agenda ședinței de plen 3 proiecte de legi, care, de fapt, vizează probleme cu care se confruntă persoanele cu dizabilități. Nu era mai judicios dacă elaborați un singur proiect și se referea la toate aceste probleme, care se conțin în aceste 3 proiecte?

Domnul Dan Perciun:

Problemele persoanelor cu dizabilități sunt și ele diferite. Un proiect ține de stimularea angajării în piața muncii și-i un proiect mai sofisticat, cu mai multe prevederi, și a necesitat altă abordare, alt proiect ține de protezare. S-ar fi putut de unificat, dar eu le-am făcut pe măsură ce au apărut problemele, le-am și elaborat. Unele au durat 3 luni – elaborarea, altul a durat o săptămână, deci de la caz la caz.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Doamnă Ciobanu,

Nu aveți a doua întrebare.

Domnule Reniță,

Întrebarea dumneavoastră.

Domnul Iurie Reniță:

Da. Mulțumesc.

Evident că trebuie să purtăm grijă persoanelor cu dizabilități și să manifestăm mai multă atenție și chiar generozitate.

Vroiam să clarific situații de genul următor: o persoană cu dizabilități, admitem, locuiește la etajul 9. Persoana respectivă va fi în permanență ajutată de către alte persoane, care vin la el, nu neapărat, și e bine să nu fie cu dizabilități. Ce se întâmplă? Dacă locatarul propriu-zis nu utilizează ascensorul, în schimb este foarte frecvent utilizat de ceilalți, care vin și-l ajută. Vedeți, intrăm într-o situație sensibilă în sensul că și asociația, și ceilalți locatari, care locuiesc, sunt în drept de a clarifica, fiindcă nu este nimeni astăzi total izolat și nu... Cum să procedăm în asemenea caz? Și ele-s cazurile 99 la sută, și le racordăm, le... zic, armonizăm cu interesele asociației și ale cetățenilor... ale locatarilor, mai bine zis, din asociație.

Mulțumesc.

Domnul Dan Perciun:

Domnule Reniță,

E o întrebare foarte bună.

Noi... categoria de persoane despre care noi vorbim sunt persoane mobilizate la pat și, într-adevăr, au nevoie de cineva, care să le ajute să-i îngrijească.

Este un serviciu social, se numește „asistent personal” de care beneficiază, de regulă, aceste persoane. Iar asistenții personali, de cele mai multe ori, covârșitor, sunt rudele acelor persoane, care domiciliază cu ei în apartament. Respectiv, au viză de reședință, respectiv, oricum, achită.

S-ar putea să fie cazuri individuale, când, într-adevăr, o persoană locuiește singură. Ruda nu are viză de reședință acolo, da, nu-i mama, tata sau o altă rudă apropiată și vine, și-l vizitează.

Dar vă dați seama că ar fi imposibil să reglementăm atât de diferențiat. De aia pornim de la realitatea generală, că persoana, care are grijă de persoana cu dizabilitate, mobilizată la pat, are viza de reședință, la rândul său, în acel apartament, fiind o rudă apropiată. Și, în virtutea prevederilor actuale, oricum, achită, atunci putem scuti, fără ca să presupunem că costurile astea vor merge în altă parte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Reniță,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Iurie Reniță:

Exact.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog.

Domnul Iurie Reniță:

Vedeți că, în asemenea caz, scutirea de taxe pentru utilizarea ascensorului revine asociației, ea va trebui. Oare nu ar fi cazul mai bine de atribuit persoanele cu dizabilități să beneficieze la autoritățile publice locale de acoperirea acestei taxe, și nu pe contul unei asociații? Vă rog să luați în calcul și această posibilitate.

Domnul Dan Perciun:

Putem discuta, cu siguranță, pentru lectura a doua... e în cheia la ceea ce zicea și domnul Bolea.

Dar, vă rog, din nou, să țineți cont că noi vorbim despre sume neneglijabile, la nivel personal, dar neglijabile, la nivelul unei asociații de locatari. (*Gălăgie în sală.*) 30... nu știu, 30 de lei pe lună, redistribuit către 250 de membri ai asociației, vă dați seama că sumele acolo-s foarte mici.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Domnule autor,

Noi susținem ideea cu care ați venit, doar că aici o să fiu de acord cu colegii, care au menționat anterior. În primul rând, ceea ce-a spus și domnul Reniță, noi trebuia să intervenim la Legea nr. 60 cu privire la integrarea socială a persoanelor cu dizabilități, să favorizăm anume această categorie de persoane, nu din contul locatarilor. Dacă statul își asumă această responsabilitate, înseamnă că trebuie s-o facem noi.

În al doilea rând, dumneavoastră singur ați menționat că majoritatea acestor persoane sunt deservite de asistent personal sau de asistent social, care vin frecvent la aceste persoane, care folosesc acest ascensor, dar nimeni nu achită pentru el.

Și sigur că noi ar trebui să mai atragem atenția și la o altă categorie – pensionarii, persoanele în vârstă, care sunt țintiți la pat, dar nu au... nu au fost catalogați ca persoane cu dizabilități, lucru care în acest proiect de lege este, cumva, omis. Și din ceea ce-am spus eu aici, revin la principiul dumneavoastră, pe care l-ați menționat, cine plătește, acela folosește. Dacă mergem după acest principiu, atunci toate persoanele, care au viză de reședință în acest bloc locativ, dar sunt plecate după hotare sau sunt, nu știu, mai au undeva la țară și trăiesc, ei tot, pe această perioadă, ar trebui să nu plătească. Și noi intrăm într-un colaps total, ceea ce-i legat de administrarea blocului locativ. V-o spun, cu siguranță, că am administrat eu o bună parte de timp un bloc locativ și știu ce înseamnă asta... Doamne ferește!

Dacă noi intervenim în obligațiunile asociațiilor, dar ele sunt asociații obștești, noi putem să intervenim doar cu stimulări din partea statului, nu cu obligațiuni suplimentare să le punem pe ei. Și aici haideți să ne gândim împreună cum facem. Ideea-i interesantă, e bună, dar haideți s-o gândim împreună cu toți colegii.

Domnul Dan Perciun:

Pentru lectura a doua, așteptăm amendamentele și putem clarifica.

Dacă considerați că-i nevoie de un mecanism de subvenționare, poate fi gândit un mecanism pentru aceste persoane, o plată de la stat pentru servicii comunale, care să includă și acoperirea acestor costuri, dacă credeți că asta-i oportun. Dar îmi pare că o să fie destul de complicat.

Referitor la pensionari, ar fi bine, probabil, totuși, ei să fie încadrați în gradul de dizabilitate, să mergem pe ideea aceasta.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnul Dan Perciun:

Pentru că ar beneficia de niște subvenții suplimentare, ar beneficia de niște ajutoare suplimentare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lebedinschi,

Aveți a doua întrebare, apăsați microfonul, nu vorbiți....

Domnul Adrian Lebedinschi:

Dacă de acum persoana beneficiază de pensie pe vârstă, el nu poate să beneficieze și de dizabilitate. Din acest considerent nu i se stabilește dizabilitatea.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Pentru lectura a doua, cred că aveți mai multe întrebări de clarificat.

Doamna Glavan – următoarea întrebare.

Doamna Ruxanda Glavan:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu am o întrebare conceptuală către domnul autor. Este evident că acest proiect de lege are nevoie de cheltuieli suplimentare. Acest lucru este scris și în poziția Comisiei economie, buget și finanțe și în avizul Direcției generale juridice.

Acum întrebarea mea către dumneavoastră este, înțelegând faptul că odată înregistrat la 9 martie acest proiect, în lipsa unui Guvern și a unui aviz al unui Guvern, acest proiect este potențial pasibil a fi declarat neconstituțional, pentru că prevede resurse financiare și nu există acceptul Guvernului. Or, dumneavoastră știți foarte bine acest lucru, pentru că ați prezentat personal obiecții și ați primit răspuns, atunci când nu există avizul Guvernului, proiectul de lege este aprobat cu încălcare.

Spuneți-mi, vă rog, pentru viitor, pentru alte proiecte ale altor deputați, care nu fac parte din fracțiunea dumneavoastră sau nu neapărat îi agreeți, dar sunt proiecte sociale bune și nu au avizul Guvernului, și o să fie aprobate în două lecturi, o să mergeți la Curtea Constituțională să le declarați neconstituționale?

Domnul Dan Perciun:

Deci, în primul rând, doamnă Glavan, proiectul nu implică cheltuieli financiare. Ați văzut aici și din discuții că noi la moment nu prevedem nici un mecanism de subvenționare, e vorba de redistribuirea costurilor către persoane private, nu din bugetul de stat, deci și aici n-are nici o legătură.

Dar referitor la întrebare nemijlocit, problemele legilor pe care le-ați promovat nu țineau de cheltuieli financiare, erau probleme de oportunitate mari, legate de majorarea costurilor la medicamente, legate de reducerea accesibilității acestora, legate inclusiv de faptul că pentru medicamentele compensate cetățenii și-ar fi putut să piardă accesul în farmaciile mici la ele, pentru că n-ar mai fi fost rentabile, medicamentele fără prescripție ar fi devenit mai scumpe ș.a.m.d. Deci acolo erau probleme care nu țineau strict vorbind de aspectul financiar. Curtea pe asta a accentuat, fără ca să se expună pe fondul problemei. Asta a fost decizia Curții.

Dar problemele din legile respective depășesc mult aspectele legate de finanțare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Glavan,

Aveți a doua întrebare?

Doamna Ruxanda Glavan:

Da, doamnă Președinte.

Cu titlu de precizare. Eu regret că dumneavoastră de la tribuna Parlamentului mințiți. Or, în plenul Curții Constituționale dumneavoastră ați spus că nu discutați oportunitatea legii respective, dar faptul că se prezumă anumite cheltuieli și nu există avizul Guvernului.

Și mai mult decât atât, când ați fost întrebat de magistrații Curții respective: dacă noi suntem pioneri la capitolul, spre exemplu, eliberarea medicamentelor în alte spații, ați spus că nu, există. Doar că noi nu discutăm oportunitatea. Am vrut să vă arăt cum jonglați atunci când nu vă convine.

Și vreau, totuși, să-mi răspundeți la prima întrebare: atunci când în plenul acestui Parlament se vor vota în continuare proiecte care țin de utilizarea, majorarea sau micșorarea banilor din bugetul public național, un proiect bun social, că de tarife, că de pensii, că de salarii, dumneavoastră o să mergeți să le contestați la Curtea Constituțională? Răspuns simplu: da sau nu.

Domnul Dan Perciun:

Deci, stimată doamnă Glavan,

Încă o dată repet, problemele proiectelor dumneavoastră erau multiple și diverse. Unele țineau de constituționalitate, altele țineau de oportunitate, Curtea a reținut argumentul cel mai pertinent sub aspect constituțional, cel mai puțin problematic și, în baza lui, a declarat acele legi neconstituționale și bine a făcut, pentru că ele și pe oportunitate stăteau prost.

Referitor la alte proiecte care ar putea să implice cheltuieli financiare. De la caz la caz, doamnă Glavan. Pentru că sunt proiecte sociale sau declarate sociale, ca acel pe care urmează să-l examinăm astăzi care vine să

subvenționeze costul la electricitate pentru oligarhii moldoveni. Un asemenea proiect are, din nou, probleme de oportunitate evidente. Deja constituționalitatea lui fiind secundară din punctul meu de vedere. Întrebările legate de asta. Așa că abordarea noastră o să fie diferențiată.

Și dacă dumneavoastră aveți suspecțiuni sau suspecții, sau suspiciuni legate de constituționalitatea sau neconstituționalitatea unui anumit proiect, în calitate de deputat, oricând puteți merge la Curtea Constituțională să contestați.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Carp – următoarea întrebare.

Domnul Lilian Carp:

Bine. Eu aș vrea să precizez anumite lucruri. Mie îmi place unii cum aici votează, de se rup în coate, fel de fel de proiecte de lege în care prevăd cheltuieli neavând avizul Guvernului. Asta este altă problemă.

În linii generale, acest proiect nu prevede cheltuieli din bugetul de stat, dar prevede o modalitate cum pot fi plăți sau cum va fi redistribuit pe interior în cadrul asociațiilor sau forma de organizare care este a locatarilor, cum vor fi redistribuite propriu-zis cheltuielile.

Și eu vreau să răspund pentru acei care spuneau că cei care sunt plecați peste hotare sunt obligați să plătească toate serviciile. Eu vreau să vă spun că nu sunt obligați să plătească toate serviciile. Legea prevede foarte clar, dacă un proprietar al unui apartament pleacă din apartament, el plătește doar deservirea blocului și atât. În ceea ce privește serviciile de lift, evacuarea gunoiului, lumina de pe coridor ș.a.m.d., dacă persoana depune cerere, el nu plătește. Deci nu au decât s-o facă. Deci nu încercați să manipulați, că unii sunt plecați peste hotare și de ce plătesc servicii? Ei plătesc doar pentru deservirea blocului, întreținerea propriu-zisă a blocului și a ogrăzii, fiindcă acolo se află casa. Deci asta ca să dau răspuns și să încerc să explic anumite lucruri.

Mersi mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Perciun,

N-aveți alte întrebări.

Vă rog să luați loc.

Rog Comisia economie, buget și finanțe, raportul comisiei.

Stimați colegi...

Stimați...

De fapt, la dorință, comisiile, președinții de comisii la dorință, pot să vină la tribuna centrală, pot să prezinte raportul de pe loc.

Deja prezentați-l de la tribună.

Eu nu insist.

Domnul Petru Burduja:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi deputați,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 51 din Legea cu privire la locuințe nr. 75/2015 și informează următoarele.

Potrivit notei informative, proiectul de lege supus examinării propune susținerea persoanelor cu dizabilități locomotorii mobilizate la pat prin scutirea lor de plățile pentru întreținerea ascensoarelor și pentru energia electrică consumată pentru funcționarea lor.

Este de menționat că proiectul nu este avizat de către Guvernul Republicii Moldova.

Totodată, comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a avizat pozitiv proiectul de lege.

Urmare a examinării proiectul de Lege pentru modificarea articolului 51, Comisia economie, buget și finanțe, cu votul unanim, a decis susținerea de principiu a inițiativei legislative și propune aprobarea ei în lectura întâi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Întrebări n-aveți.

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Procedura de vot.

Colegi,

Procedura de vot.

Se supune votului pentru a fi aprobat în prima lectură proiectul nr. 60 din 9 martie 2021. Prima lectură.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este aprobat.

Domnule Perciun,

Vă rog să prezentați și al doilea proiect nr. 59.

Nr. 59 din 9 martie 2021.

Domnul Dan Perciun:

Stimați colegi,

Scopul prezentului proiect de lege este de a garanta acoperirea cheltuielilor pentru protezele individuale și consumabilele necesare, pentru reabilitarea chirurgicală și protetică a pacienților cu tumori maligne ale capului, gâtului și ale aparatului locomotor și a pacienților cu anoftalmie, indiferent de etiologie, din contul fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală gestionate de CNAM.

Actualmente, CNAM acoperă doar cheltuielile suportate de pacienții diagnosticați cu boli cancerigene, ceea ce defavorizează alte categorii de pacienți care necesită a fi sprijiniți din partea statului.

Supunem atenției că până la data de 20 iunie 2014, data intrării în vigoare a Legii nr. 88, statul a fost solidar în raport cu toate categoriile de pacienți întru acoperirea cheltuielilor legate de reabilitarea chirurgicală și protetică a ochilor.

Conform datelor statistice de care dispunem, anual se realizează 100 de proteze ale ochilor, dintre care 70 la sută sunt contra cost. Costul unei proteze este de circa 2 900 de lei. Respectiv, cheltuielile necesare ar fi de aproximativ 200 mii de lei pe an. Iar protezarea se efectuează de Centrul de protezare oro-maxilo-facială.

Deci într-un limbaj poate mai puțin medical, problema este următoarea: oamenii pierd ochiul, în cazul în care pierderea ochiului a survenit în urma unei boli de cancer, atunci statul acoperă cheltuielile pentru protezare. Dacă pierderea ochiului a survenit din oricare alt motiv, traumatism sau orice altceva, statul nu acoperă aceste cheltuieli. Cumva, din punctul nostru de vedere, e discriminatoriu și nu există o justificare rezonabilă a acestei diferențieri. Prin urmare, propunem s-o eliminăm.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi...

Stimați colegi...

Domnul Dan Perciun:

Numărul persoanelor, din fericire, este mic.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să reveniți la locul de muncă.

Cine stă cu spatele la mine?

Domnule Perciun,

Așteptați puțin.

Stimați colegi,

Nu se aude nimic. Nici eu la tribuna centrală nu aud despre ce noi discutăm și nu aud nici raportorul.

Vă rog să vă calmați puțin.

Vă rog, continuați.

Domnul Dan Perciun:

Da, deci, pe scurt aceasta este esența, colegi. Sunt o sută de oameni în Republica Moldova anual în mediu care pierd ochiul. Pentru o parte dintre ei statul compensează cheltuielile, pentru o parte nu compensează și nu înțelegem de ce se face această diferențiere. Ea nu a existat până în 2014. Apoi a apărut. Nu găsim motive rezonabile pentru a trata diferit oamenii în funcție de motiv.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Aveți întrebări.

Doamnă Glavan,

Vă rog, prima întrebare.

Doamna Ruxanda Glavan:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Am înțeles poziția autorului vizavi de cheltuielile din bugetul de stat. Or, evident și aici este nevoie de cheltuieli din bugetul public, fondurile de asigurări obligatorii. Și văd că nu există avizul.

Totodată, eu am o întrebare de precizare legată de calcule. Dumneavoastră ați scris în nota informativă că sumele nu sunt semnificative. Și că, de fapt, ce ați prezentat la tribună este că statul nu compensează cheltuielile nici pentru operație, nici pentru proteză, dacă este alt motiv decât cel de cancer.

Totodată, eu mă uit în Hotărârea de Guvern nr. 1020 cu privire la tarife. Și există poziția 3260.2 „Protezarea oculară”, o operație 2 991 de lei. Și mai există poziția 976.2 „Protezarea oculară”, o proteză 2 991 de lei.

Care este, totuși, cifra reală a cheltuielilor necesare, în condițiile în care sunt două poziții tarifare?

Domnul Dan Perciun:

Deci noi, în primul rând, ne referim la protezare exclusiv. Pentru că aici se face diferența în Legea ocrotirii sănătății. Și încă o dată repet, îs 100 de persoane în mediu care pierd ochiul și cărora li se fac proteze anual. 30 la sută dintre ele beneficiază de protezare gratuită, pentru că pierd ochiul ca urmare a cancerului. Celelalte, în mediu 70 la sută, nu beneficiază de protezare gratuită, pentru că sunt alte cauze din care au pierdut ochiul.

Și atunci, ținând cont de costul protezării, pentru că proteza se face de către acest centru, instituție de stat, îi circa 2 900 lei o proteză, înmulțim cu 70, care este numărul mediu de potențiali beneficiari. Și aflăm costul estimat anual al acestei măsuri.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Glavan,

Aveți a doua întrebare?

Doamna Ruxanda Glavan:

Nu este o întrebare, este o precizare. Autorul confundă, protezarea nu înseamnă doar costul protezei, înseamnă și costul manoperei. Și v-am demonstrat că în hotărârea de Guvern sunt două poziții diferite. O dată este operația 2 991 de lei, a doua oară este proteza. Deci calculele pe care dumneavoastră le-ați prezentat, ele sunt, cu siguranță, mai mici decât cele care vor trebui să fie aplicate în realitate.

De aceea, pentru lectura a doua, eu vă rog să faceți aceste precizări cu Compania de Asigurări, pentru a nu ne pomeni că am votat ceva care, până la urmă, tot nu poate fi aplicat.

Mersi.

Domnul Dan Perciun:

Doamnă Glavan,

Noi neapărat vom aștepta și părerea Companiei. Și eu sunt sigur că dumneavoastră o să susțineți o abordare nediscriminatoare în raport cu toți pacienții, indiferent de cauza din care ei au pierdut ochiul.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Plîngău.

Domnul Dinu Plîngău:

Mersi mult.

Domnule autor,

Este un proiect extraordinar de bun, cu ambele mâini susținem. Este sigur că în prima lectură îl susținem în totalitate. Există o problemă pentru lectura a doua, iarăși avizul obligatoriu al Guvernului. Pentru că ultima perioadă, din păcate, la noi se votează foarte multe proiecte, care vizează anumite cheltuieli, fără acest aviz.

Și, din păcate, să nu transformăm aceasta într-o practică constantă, în care să fie neglijată o instituție. A treia, nu știu, o putere în stat în niște

procese atât de importante. Dacă aveți vreo soluție pentru lectura a doua, astfel încât proiectul să se încadreze în câmpul constituțional?

Mersi.

Domnul Dan Perciun:

Noi am discutat inclusiv la comisie posibilitatea ca el să intre în vigoare începând cu 2022. Deci s-ar putea de optat și pe varianta aceasta. Eu nu insist noi să-l votăm în lectura a doua mâine. Se poate dizolva Parlamentul între timp. Dar important este să avansăm cu toate aceste subiecte.

De aceasta abordarea mea personală și cred că și a unor colegi din fracțiune este că acele proiecte, care oricum urmează să fie adoptate mai devreme sau mai târziu, pot merge în procedură de pe acum, în lectura întâi. Pentru ca să nu mai pierdem timpul în viitorul Parlament cu prezentarea în plen. Dar să nu urmeze decât votarea în lectura finală, lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Alte întrebări nu aveți.

Doamnă Glavan,

Vă rog să deconectați microfonul.

Domnul Dan Perciun:

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Rog Comisia protecție socială, sănătate și familie, domnule Buza, să prezentați raportul comisiei.

Domnul Ghenadie Buza:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi deputați,

Comisia protecție socială, sănătate și familie, potrivit atribuțiilor sale funcționale, în conformitate cu prevederile articolului 27 al Regulamentului Parlamentului, a examinat în ședință proiectul de Lege pentru modificarea articolului 20 din Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995, inițiativă legislativă a deputatului Dan Perciun.

În urma dezbaterilor pe marginea proiectului de lege menționat, membrii comisiei comunică următoarele. Proiectul de lege vine să completeze articolul 20 din Legea ocrotirii sănătății cu prevederi ce ar permite pacienților cu anoftalm, indiferent de etiologia acestuia, inclusiv traume, să beneficieze de proteză individuală și consumabilele necesare intervenției.

Membrii comisiei, cu votul unanim, propun aprobarea în prima lectură a proiectului de către plenul Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Întrebări nu aveți.

Stimați colegi,

Suntem în procedura de vot.

Supun votului aprobarea în prima lectură a proiectului nr. 59 din 09.03.2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea.

Proiectul este votat în prima lectură.

Mai avem 10 minute. Mai examinăm un proiect? Da.

Domnule Perciun,

Proiectul nr. 61.

De obicei, la mine prioritate are numai domnul Slusari. Dar aici îi... Se schimbă timpurile.

Domnul Dan Perciun:

Da, stimați colegi,

Scopul acestui proiect este stimularea angajării persoanelor cu dizabilități. Măsurile prevăzute de statul Republica Moldova pentru acest fapt la moment sunt ineficiente și insuficiente, în pofida modificărilor legislative din ultimii ani, numărul persoanelor cu dizabilități angajate prin intermediul ANOFM a crescut nesemnificativ. În 2020, din rândul șomerilor cu dizabilități, înregistrați la ANOFM, au fost angajați doar 23 la sută.

Comparativ cu anul 2019, numărul celor angajați a crescut cu doar 18 persoane. Bineînțeles că 2020 a fost un an de criză economică. Însă, problemele sunt sistemice.

În condițiile când în Republica Moldova sunt 180 de mii de persoane cu dizabilități, rata de ocupare constituie doar 20 la sută. Comparativ, în România, fiecare a doua persoană cu dizabilități este angajată. În Estonia – două din trei.

Ceea ce înseamnă că instrumentele oferite de stat sunt ineficiente în atât de a determina persoanele cu dizabilități să apeleze la serviciile Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, cât și să convingă angajatorii să ofere locuri de muncă persoanelor cu dizabilități.

Spre surprindere, problema principală astăzi nu este lipsa resurselor financiare, alocate de către stat. Fapt demonstrat de rata redusă de executare

a bugetului alocat pentru măsurile active de stimulare a angajării persoanelor cu dizabilități.

În 2020, statul a alocat 25 de milioane de lei pentru diferite tipuri de subvenții, dar s-au executat doar 2,5 milioane. Deci de zece ori mai puțin. 2 234 de persoane urmau să beneficieze de aceste subvenții. Însă, numărul lor real a fost de doar 384.

În 2019, spre exemplu, s-au alocat 4,6 milioane de lei, rata de executare a bugetului a fost de doar 6,1, doar 283 de mii de lei. Prin urmare, nu lipsa resurselor financiare a determinat impactul sub așteptări al acestor măsuri stimulative.

Vreau să vă zic, în elaborarea proiectului, am discutat și cu ministerul, și cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, și cu mai multe asociații ale persoanelor cu dezabilități. Și au fost identificate un set de probleme legale, care ar putea fi remediate relativ ușor.

Deci, la momentul de față, există o subvenție pentru adaptarea locului de muncă. Dar ea este înțeleasă în sensul în care poate fi cheltuită doar pentru anumite echipamente, dispozitive, de exemplu, pentru calculatoare care să mărească imaginea pentru persoanele cu dizabilități de vedere, dar nu pot fi utilizate pentru angajarea temporară, de exemplu, a unui interpret mimico-gestual. În așa fel încât o persoană cu dizabilități de auz, dacă se angajează și are nevoie de o perioadă de adaptare, în care cineva să-i facă legătura cu angajatorul, să poată să fie plătită această persoană de suport. Sau, bunăoară, astăzi nu poate fi folosită această subvenție pentru, de exemplu, amenajarea unui veceu cu toate necesitățile respective, sau amenajarea unui lift, ca să poată să-i fie ușurat accesul în clădire persoanei respective. De aia, una dintre... prevederile proiectului ține de extinderea definiției conceptului de adaptare a locului de muncă, în așa fel încât el să înglobeze și ceea ce ziceam referitor la personalul de suport, și ceea ce ziceam referitor la spațiu. *(Gălăgie în sală.)*

Totodată, o altă problemă cu care se confruntă persoanele cu dizabilități la angajare este că, deseori, locurile de muncă, care li se propun sunt în altă localitate decât cea în care ei domiciliază. Locuiesc, bunăoară, într-o localitate rurală, este un loc de lucru în raion. Calitatea transportului public la noi este așa cum este, circulă rar departe. Tu ai o problemă locomotorie și pe tine te costă, câteodată, mai mult să ajungi la lucru decât beneficiul material pe care a-i putea să-l ai ca urmare a angajării. De asta una dintre măsuri este și includerea unui tip suplimentar de subvenții pentru acoperirea cheltuielilor de transport acelor persoane, care acceptă, totuși, să se angajeze.

Mai propunem și majorarea subvenției salariale acordate angajatorului pe un termen de până la 6 luni de zile, dacă nu greșesc, de la 30 la sută din salariul mediu până la 50 la sută din salariul mediu. Din nou, vă aduc aminte

că banii, pe care noi îi alocăm anual, nu se cheltuie, deci este de unde de majorat acest cuantum, fără a suporta cheltuieli suplimentare.

Alte modificări conceptuale țin de... bunăoară, modificarea Codului muncii. La momentul de față, există o prevedere, care a fost gândită inițial ca o măsură de susținere pentru persoanele cu dizabilități. Deci în cazul lor, nu există perioadă de probă, da, ele nu pot fi concediate după 3 luni. Dar, deși intenția acestei prevederi a fost nobilă, ca să le asigure o mai mare protecție, realitatea este că angajatorii nici măcar nu-i angajează, știind că nu pot să-i concedieze ulterior, după 3 luni de zile, în cazul în care există anumite neînțelegeri, neconcordanță. Și în loc să... deci această prevedere, în loc să fie o facilitate, s-a transformat într-o barieră de acces. Și noi propunem s-o excludem. Repet, după cum vă spuneam, a fost o propunere consultată și cu asociațiile din domeniu pentru ca să ne asigurăm că... într-adevăr, este o măsură dorită. *(Gălăgie în sală.)*

Deci ca să recapitulăm. Vorbim de subvenții pentru compensarea cheltuielilor de transport, vorbim de extinderea subvenției la angajare – de la 30 la sută la 50 la sută din salariul mediu, vorbim de modificarea conceptului de adaptare a locului de muncă, în așa fel încât companiile să poată să beneficieze de subvenționare și pentru o persoană de suport pe care o angajează pe o anumită perioadă de timp și pentru amenajarea spațiului, și vorbim de acea modificare a Codului muncii.

Încă o dată reiterez: de principiu, nu sunt necesare cheltuieli suplimentare. Deși proiectul s-ar părea, la prima vedere, că implică lucrul ăsta, aceste cheltuieli nu sunt necesare, din tristul și banalul motiv că noi, de la an la an, alocăm bani, dar se valorifică circa 10 la sută din banii care se alocă, pentru că măsurile nu sunt atractive. Companiile nu merg la aceste măsuri. Și persoanele cu dizabilități nu acceptă acele locuri de muncă. Și noi, cumva, venim în susținere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Aveți întrebări.

Prima întrebare – domnul Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Domnule Perciun,

Începând din anul 2019... nu, 2020, începutul anului, noi ducem tratative cu Ministerul Finanțelor și, la moment, suntem la finalizare, împreună cu Asociațiile Surzilor, Orbilor și Invalizilor, la elaborarea Regulamentului cu privire la finanțarea întreprinderilor, care vor angaja în câmpul muncii persoane cu dizabilități. Această prevedere urmează să aibă ca concept subvenționarea acelor impozite, care vor fi achitate de către

întreprindere pentru persoanele care sunt încadrate în câmpul muncii. Și anume în așa fel noi putem să stimulăm întreprinderile, dar și persoana care este angajată în câmpul muncii să primească acest beneficiu, fiind scutită de impozite, de fapt. (*Gălăgie în sală.*)

Ceea ce propuneți dumneavoastră, modificarea articolului 62 din Codul muncii, prin excluderea termenului... de fapt, dumneavoastră impuneți ca, la angajarea în câmpul muncii, angajatorul să fie obligat persoana cu dizabilități s-o ia cu termen de probă. Și, în acest caz, timp de 3 luni de zile, o bună parte din ei, pur și simplu, n-or să se mai regăsească. Nu știu dacă a fost coordonat acest punct cu sindicatele, pentru că aici de bază a fost momentul la care noi atragem atenție. Gândiți-vă bine. Pentru că noi, vrând să le facem o facilitate, noi le facem lor o problemă, pentru că, ulterior, aceste persoane vor fi concediate timp de 2–3 luni de zile de la momentul încadrării în câmpul muncii.

Domnul Dan Perciun:

Domnule Lebedinski,

Eu am toată deschiderea, noi să mai discutăm o dată acest subiect. Eu înțeleg argumentele dumneavoastră și înțeleg intenția inițială cu care acest articol a fost inclus în Codul muncii. Dar v-am spus că consecințele semnalate de către persoanele cu dizabilități sunt inverse decât cele care și le-a dorit legiuitorul la acea etapă. Angajatorul nu ia la lucru o persoană cu dizabilități, știind că nu există perioadă de probă, pentru că nu are o perioadă de testare în care să se asigure că persoana respectivă se poate încadra în colectiv. Și atunci el nici măcar nu face primul pas, măcar să-i dea șansa pentru ca, ulterior, să vadă în procesul de lucru în ce măsură sunt compatibili.

Dacă, însă, ca urmare a discuțiilor, noi o să constatăm că se insistă pe menținere, eu... nu este o prevedere esențială a acestui proiect de lege și eu cred că poate fi abandonată, doar să ținem cont de faptul că, câteodată, din dorința de a oferi o facilitate, noi, în realitate, creăm o barieră de acces. Țasta este unicul moment.

Ceea ce spuneți dumneavoastră, eu cunosc, anul ăsta, sunt bugetate 200 de milioane de lei pentru subvenționare și nu doar pentru persoanele cu dizabilități, dar și pentru tineri. (*Rumoare în sală.*) Regulamentul este la Ministerul Finanțelor, încă nu a fost adoptat. Știu că este în proces de discuții. Aia este o măsură complementară cu ceea ce propunem noi aici. Și, apropo, măsura ceea o să meargă foarte bine și la capitolul antreprenoriat social și întreprinderi sociale, deci este un ecosistem și un set de măsuri de susținere cu care noi venim, și ele se încadrează perfect și în aceste prevederi.

Mai mult decât atât, subvenția despre care dumneavoastră vorbiți, ea trebuie, la fel, să se regăsească, probabil, undeva în Legea nr. 60, pentru că, la moment îi prin hotărâre de Guvern și trebuie instituționalizată și la nivel

de lege, pentru ca să capete un caracter mai permanent. De aia lucrurile nu sunt contradictorii, ele sunt, mai degrabă, complementare și creează...

Eu cred că o să avem una dintre cele mai bune legislații și cel mai mare pachet de suport, dacă o să mergem și pe varianta care există, și pe aceste măsuri, și pe niște măsuri suplimentare, prezentate într-un alt proiect de lege, legate de antreprenoriatul social. (*Gălăgie în sală.*) O să creăm un cerc virtuos, dacă doriți.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lebedinschi,

A doua întrebare?

Domnul Adrian Lebedinschi:

Asta și a fost propunerea. Eu perfect înțeleg că este un fel de suplimentar, vreți să le mai dați careva favoruri. Doar că vă îndemn, haideți să participați împreună cu noi în acest grup de lucru, să mergem cu un concept unic. Pentru că noi, în luna decembrie, am modificat legislația, ceea ce spuneți dumneavoastră, cu privire la subvenționare. Noi, în schimbul acestor subvenții care erau, prin intermediul TVA-ului, achitate la aceste 3 asociații obștești, noi am mers la dezvoltarea întregului spectru pentru toate persoanele cu dizabilități din țară. Și aici, dacă veniți cu astfel de probleme, haideți să lucrăm împreună, nu trebuie să ne divizăm... pentru că aici mai avem de lucrat și trebuie să fie coordonat. Noi acest Regulament lucrăm împreună cu aceste asociații, avem câteva luni de zile bune până să ajungem la un numitor comun. Și pe parcurs au mai apărut și alte situații. Avem cu finanțarea proiectelor culturale cu ei și tot așa.

Veniți să lucrăm împreună. Noi suntem deschiși. Încadrați-vă în acest grup de lucru, care de acum are mult timp de când lucrăm.

Mulțumesc.

Domnul Dan Perciun:

Domnule Lebedinschi,

Eu doar vreau să precizez aici... când noi vorbim, de exemplu, de subvenționarea salariilor la angajare, asta este o măsură existentă. Proiectul, pur și simplu, permite ca subvenția să nu fie 30 la sută din salariul mediu, dar 50 la sută, pornind de la premisa că, oricum, nu se cheltuie banii, dar ea deja există. (*Voce nedeslușită din sală.*) Agentul economic beneficiază de ea. Ceea ce... proiectul pe care dumneavoastră îl aveți, ține de scutirea impozitelor salariale. Ți un pic alt... în alte dimensiuni de intervenții.

Pe partea de adaptare a locului de lucru, vă ziceam, la fel, este prevăzut, (*gălăgie în sală*) doar că este prevăzut doar pentru echipamente și dispozitive, nu este prevăzut și pentru angajarea unei persoane de suport. Și v-am zis exemplul, o persoană care nu aude, are nevoie, pe o anumită perioadă de timp, de un interpret mimico-gestual, care să fie alături de el în

companie și să intermedieze relația cu angajatorul până înțelege exact sarcinile de lucru și se angajează plener în proces. (*Voce nedeslușită din sală.*) Acum asta nu poate fi plătită din bugetul de stat.

De ce să nu facem posibilitatea să se cheltuie acești bani și în această direcție? De ce să nu dăm posibilitatea ca, atunci când vorbim despre adaptarea locului de lucru, să nu ne referim doar la achiziționarea unui calculator sau a unei lupe, dar și la amenajarea spațiului, că vorbim de veceu, că vorbim de rampă de acces, că vorbim de... să existe posibilitatea de a cheltui acești bani și în acest scop.

Totodată, apropo, am uitat să menționez, proiectul propune ca noi să permitem și instituțiilor publice să beneficieze de aceste subvenții, pentru că noi avem o situație în care statul este un angajator. Da, noi toți știm că, de principiu, statul ab initio ar trebui să asigure. Acum nu se întâmplă asta, cu regret. Bani alocăm, banii nu se cheltuie.

Haideți să-i dăm voie și unei școli sau unei instituții medicale, care vrea să angajeze o persoană cu dizabilități, să poată să acceseze aceste subvenții. Să deschidem un pic spectrul, pentru că... am zis, problema nu-i în bani, surprinzător, problema e în mecanism, care nu produce efectele scontate.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Vreau să mă...

Stimați colegi...

Domnul Dan Perciun:

Dar cu mare drag mă implic în proces.

Și eu am discutat și cu Ministerul Finanțelor... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Stimați...

Domnule Lebedinschi...

Domnule Lebedinschi,

Domnule Perciun,

Eu propun noi să luăm pauză până la 11 și 20.

Și, după 11.20, continuăm examinarea chestiunii în cauză...

Domnul Dan Perciun:

Dar dacă nu sunt întrebări, poate punem la vot.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Întrebări?

Nu, sunt încă 3 întrebări...

Domnul Dan Perciun:

A, OK, pardon.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... încă 3 deputați. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Anunț?

Domnule Bolea,

Vă rog, anunț.

Repede, vă rog, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Dacă este pauză, eu rog membrii Comisiei juridice să se întrunească într-o ședință.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți 15 minute la dispoziție.

11 și 20.

După pauză, întrebările domnului Slusari, domnului Vrenea, domnului Fotescu. (*Rumoare în sală.*)

Doamnă Ivanov,

Vă rog să vă apropiați de mine.

PAUZĂ

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Perciun,

Vă rog să reveniți la tribună.

Următoarea întrebare – domnul Vremea.

Domnul Igor Vremea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate domnule autor,

Iată la articolul 38 din legea care dumneavoastră propuneți să fie modificată, Legea cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. Parcă este clar că se subvenționează crearea sau adaptarea locurilor de muncă pentru persoanele cu dizabilități. Este clar cine subvenționează aici, este indicată proporția, cine subvenționează și pe cine.

Iată în articolul 38¹ pe care îl propuneți dumneavoastră să fie introdus, pentru mine această claritate nu este. Este scris așa: „Subvenționarea cheltuielilor de transport se organizează...” și mai departe după text.

Nu este clar de cine se organizează subvenționarea și pentru cine? Pentru persoana nemijlocit cu dizabilități sau pentru cel care îi va organiza un transport. Sau cum, sau cine este responsabil, se va face responsabil? Adică nu este claritate iată în acest sens.

Domnul Dan Perciun:

Da, deci, eu vreau, în primul rând, să comentez la articolul 38 cu angajatorii. Formal acum legea nu interzice subvenționarea angajatorilor publici. Problema este în hotărârea de Guvern, care pune în implementare. Acolo s-a îngustat aplicarea și s-au lăsat doar angajatorii privați.

De aceasta eu am considerat oportun chiar în lege să clarificăm lucrul acesta, pentru ca Guvernul să nu poată cumva arbitrar să restrângă.

La 38¹ vă dau dreptate, că ideea era următoarea: să subvenționăm direct persoana, da. Prin ANOFM, probabil, în momentul când el acceptă în loc de lucru să i se stabilească o anumită plată, ca el să încaseze.

Nu angajatorul să ia banii aceștia. Și mă gândeam că clarificăm aceasta prin procedura stabilită de Guvern, care îi la alineatul (3), dar eu am toată deschiderea, noi să scriem explicit în text, dacă considerați.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnule Vremea,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Igor Vremea:

Îs de acord că procedura ei trebuie să o descrie, s-o detalieze, dar cui și cine organizează, trebuie noi aici să prevedem. Nu trebuie de lăsat.

Și la alineatul (2) iată spuneți-mi, vă rog, dar de ce dumneavoastră propuneți ca să fie instituită o subvenție lunară doar pentru persoana care este șomeră și se angajează. Nu știu cum ați...

Domnul Dan Perciun:

Pentru că așa ar trebui să fie. Deci mecanismul este gândit ca să încurajeze persoanele care nu au un loc de lucru sau și-au pierdut locul de lucru, să se angajeze. Respectiv, în momentul în care îți pierzi locul de lucru, în mod normal te duci la ANOFM și capeți statutul de șomer.

ANOFM îți face niște oferte privind locurile de muncă disponibile pe piață. Tu le accepți, apoi ANOFM vine cu măsuri de suport pentru tine și pentru angajatorul care te-a luat la lucru. Aceasta-i prevederea, aceasta... șomer, da?

Pentru că nu-i pentru o persoană cu dizabilități care schimbă. De exemplu, eu sunt angajat, nu știu, la Parlament, mâine sunt angajat la Guvern, da? Deci schimbarea locului de lucru noi nu aceasta vrem doar să țintim. Noi vrem să țintim situația, când o persoană este neangajată, nu lucrează și să încurajăm încadrarea ei în câmpul muncii. De aceasta îi specificarea respectivă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Fotescu.

Domnul Vadim Fotescu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Господин автор, скажите пожалуйста... Во-первых, я бы хотел поддержать господина Лебединского в отношении изменения статьи 62 Трудового кодекса. Потому что после последних изменений работодатель имеет право уволить сотрудника, который был взят с испытательным сроком, без объяснения причин. То есть если раньше для этого нужна была какая-то процедура, доказательства, то на сегодняшний день работодатель может это сделать просто так.

Поэтому надо бы очень хорошо подумать, потому что, с одной стороны, мы даем тут недобросовестную практику работодателям, которые якобы берут на работу людей с ограниченными возможностями и показывают, какие они мудрые, красивые, и где-то подпадают под льготное налогообложение, а в конце третьего месяца без объяснения причин увольняют данного сотрудника. Это первое.

Второе – именно вопрос. Скажите, пожалуйста, об устройстве трудового места. Оно начинается работодателем с момента, когда лицо с ограниченными возможностями уже принято на неопределенный срок, то есть у него заключен нормальный трудовой контракт, или с момента начала испытательного срока?

Поскольку в данном случае, если мы этого не оговорим законодательно, у нас с вами получится, что лицо, которое берется с испытательным сроком, не сможет в ряде случаев приступить к своим обязанностям и сделать то, что вы говорите в своей информационной записке, то есть показать работодателю свою полезность, грамотность и т. д.

Domnul Dan Perciun:

Deci, în primul rând, eu vreau să precizez că toate măsurile de subvenționare implică angajatorul să mențină locul de muncă un anumit număr de luni, dacă ne referim, de exemplu, la subvenționarea salarială. Sau acum ca atare, ca urmare a ultimelor modificări, toate subvenționările implică 18 luni de zile.

Deci tu ai intrat în acest proces, tu ai acest angajament. Dacă tu concediezi persoana, tu trebuie să rambursezi costurile statului pentru subvențiile care ți-au fost acordate. De aceasta, strict vorbind, problema aceasta nu intervine în cazul acordării unei subvenții.

Problema pe care dumneavoastră o menționați cu acele trei luni, îi un angajator care a luat o persoană cu dizabilități, nu a beneficiat de subvenții. Pentru că subvenția automat îl constrânge să mențină locul 18 luni de zile.

Nu a luat o subvenție și după trei luni de zile l-a concediat. Eu vă dau dreptate, că subiectul îi cumva sensibil. Și cred că merită discutat.

Dar vă ziceam că, din discuțiile pe care eu le-am avut la moment, poate trebuie de avut pe o platformă mai largă. Intenția bună a legii a creat o situație mai proastă, pentru că a creat o barieră de acces. Angajatorul nici măcar nu-i ia, știind că nu există perioada de probă.

Și noi trebuie să fim atenți la acest efect pervers și să ne asigurăm că el nu are loc. Dar discutăm. Eu v-am zis, nu-i un aspect principal din tot proiectul – modificarea Codului muncii. A fost o solicitare din partea asociațiilor. Dacă o să considerăm că nu-i justificat, îl excludem.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Fotescu,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Vadim Fotescu:

А вам не кажется, что для того, чтобы реально работодатель брал на работу такого рода людей, лучше было бы со стороны государства компенсировать расходы на организацию рабочего места? Потому что давайте исходить из реалий. Работодатель, беря на работу лицо с ограниченными возможностями, допустим на коляске, – да, он обязан

сделать пандус, там, где это невозможно, – лифт, сделать санузел, расширить двери кабинета, где находится данное лицо, и т. д.

То есть это серьезные расходы. И поэтому, как вы правильно говорите, многие работодатели вообще не хотят брать такого рода людей на работу, да. Может быть, стоит задуматься о том, чтобы государство компенсировало в каком-то процентном соотношении расходы работодателя на организацию рабочего места?

Domnul Dan Perciun:

Domnule Fotescu,

Exact dumneavoastră...

Domnul Vadim Fotescu:

Документально подтвержденный естественно.

Domnul Dan Perciun:

Corect, exact aceasta prevede proiectul. Deci, la moment, există o măsură de subvenționare pentru adaptarea locului de muncă. Ceea ce spuneți dumneavoastră. Doar că legea spune că adaptarea locului de muncă, la moment, înseamnă doar echipamente.

Noi vrem să extindem definiția și adaptarea locului de muncă să însemne exact ceea ce spuneți și dumneavoastră: amenajarea spațiului, da. Și, pe lângă aceasta, și posibilitatea angajării unei persoane de suport pe o perioadă oarecare de timp. Exact în cheia la ce ziceți dumneavoastră.

Și, la moment, sunt opt salarii medii pe economie, dacă eu nu greșesc, de care poate beneficia un angajator, dar doar pentru echipamente. Noi vrem să-i dăm voie și pentru „sanuzel”, „pandus” și toate restul lucrurilor pe care le-ați menționat. Închei cu aceasta.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu tot am două întrebări, legate de subvențiile pentru compensarea cheltuielilor de transport. Prima întrebare, stimate domnule raportor, dacă dumneavoastră aveți statistica cam câte persoane cu dizabilități severe sau accentuate sunt angajați în alte... angajate în alte localități și se deplasează zilnic? Și, totodată, dacă aveți statistica câte persoane cu dizabilități accentuate sau severe lucrează în raza municipiului Chișinău?

Domnul Dan Perciun:

Nu am statistica exactă, domnule Slusari.

Discuția aceasta a apărut sau propunerea a apărut ca urmare a consultărilor cu ANOFM-ul, care ne-a confirmat existența acestei probleme. Sunt locuri de muncă, dar în afara localității în care trăiesc anumite persoane cu dizabilități.

Majoritatea, apropo, au reședința în spațiul rural. Locurile de muncă preponderent la noi sunt în centrele raionale și, respectiv, implică această deplasare. Și-i complicat să vii dintr-un capăt de sat, având o dizabilitate locomotorie, ca să te urci într-un maxi-taxi supraîncărcat și să ajungi la lucru, câteodată, uite, efortul ăsta suplimentar necesar descurajează oamenii, în general, să examineze posibilitatea de a se angaja. (*Gălăgie în sală.*)

O statistică exactă, eu cred că noi putem să solicităm. Și dacă pentru lectura a doua facem, de la ANOFM, numărul de locuri de lucru, care au fost refuzate de persoanele cu dizabilități, care locuiau într-o localitate, dar li s-a oferit un loc de lucru în altă localitate, și anume din motivul ăsta au refuzat, că transportul nu putea fi asigurat și implica costuri mari pentru ei.

Și cu raza municipiului Chișinău, la fel, sper să existe așa statistică dezagregată la ANOFM și putem s-o clarificăm.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnule Slusari,

A doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

A doua întrebare, care derivă din prima.

Dumneavoastră, în alineatul (1) al articolului 38¹, propuneți că să fie compensate cheltuielile... care lucrează într-o altă localitate decât localitatea unde locuiește. Eu vreau să înțeleg exact... cum cuprindem noi persoanele, care: a) activează în municipiul Chișinău. Dar noi cunoaștem foarte mulți, care se deplasează dimineața de la Chișinău în suburbii, dar, juridic, este localitatea... dacă să luăm, tot municipiul Chișinău, dacă este aici... nu este necesar de precizat.

Și doi. Ce facem noi cu persoanele cu dizabilități, care activează chiar în orașul Chișinău? Dar noi cunoaștem că, de exemplu, în ora de vârf, trebuie mult mai mult timp să ajungi de la Ciocana la Buiucani sau la Botanica, decât din Chișinău la Strășeni sau la Orhei, sau la Criuleni.

Domnul Dan Perciun:

Bine, municipiul Chișinău e o autoritate teritorial-administrativă de nivel al doilea, cum ar fi un raion, da. Noi vorbim despre aceeași localitate, nu de același raion. Respectiv, dacă locuiești în Bubuieci și te deplasezi în Chișinău, ai viza de reședință, de exemplu, în Bubuieci, muncești în Chișinău, atunci poți beneficia.

Dacă credeți că e cazul să punem o virgulă și să explicăm mai clar, putem face asta.

Totodată, eu țin să aduc aminte că există, la moment, o subvenție pentru transport, pentru persoanele cu dizabilități, prevăzută în Legea nr. 60, care se oferă unei categorii foarte largi de persoane, strict în virtutea faptului că ele au această dizabilitate. (*Gălăgie în sală.*) Noi aici vorbim de un aspect suplimentar ca element motivator pentru cei care acceptă un loc de lucru.

Deci la nivelul municipiului Chișinău și așa, dacă nu greșesc, îs 320 de lei trimestrial, care se achită, pe lângă... la moment, deja existentă, da, și în raioane-i 160, în virtutea faptului că-i o persoană cu dizabilitate și acolo e o categorie foarte largă de persoane. Noi vorbeam de o subvenție suplimentară pe lângă asta. La nivelul municipiului Chișinău, putem discuta, dacă... e suficient ceea ce deja este sau nu, și, totuși, aici... la nivelul orașului Chișinău. Și, totuși, aici, rețeaua de transport îi incomparabil mai bună decât să te deplasezi dintr-o localitate rurală într-un centru raional, îi mult mai complicat. (*Voce nedeslușită din sală.*) Dar putem examina.

Poate am face un pic mai mic aici, poate în funcție de distanță. Există o idee inițială să facem în funcție de distanță, deci putem să gândim niște instrumente suplimentare. Dar la această etapă, pur și simplu, am vrut să semnalăm că este necesar... îi indicată această problemă, urmează doar să vedem exact cum gândim. (*Gălăgie în sală.*) Și, poate, parțial, de asta și am lăsat la latitudinea Guvernului, ca Guvernul să gândească mecanismul, pentru ca să nu complicăm strict acum. S-ar putea să prevedem niște lucruri, care trebuie modificate mai simplu decât prin lege. Să zicem că-i posibil, Guvernul să gândească cum.

Dar dacă considerați că trebuie la nivel de lege să descriem foarte explicit, putem și asta cred că să facem.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Alte întrebări n-aveți.

Vă rog să luați loc.

Rog Comisia protecție socială, sănătate și familie.

Domnule Buza,
Raportul comisiei.

Domnul Ghenadie Buza:

Mulțumim, doamnă Președinte.

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative nr. 61 din 10.03.2021, lectura întâi, inițiativă legislativă a deputatului Dan Perciun. *(Gălăgie în sală.)*

Proiectul vine cu propuneri de modificări ale cadrului normativ aferent angajării în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, prin majorarea cotei de subvenționare a locurilor de muncă pentru aceste persoane și subvenționarea cheltuielilor de transport, cât și prin angajarea personalului de suport, și prin adaptarea spațiului pentru aceste persoane.

Cu votul majorității membrilor comisiei prezenți în ședință (5 voturi „pentru” și o „abținere” de la vot), comisia a propus examinarea proiectului de lege sus-menționat în ședința de plen a plenului Parlamentului în lectura întâi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Întrebări nu aveți la comisie.

Stimați colegi,

Procedura de vot. *(Rumoare în sală.)*

Se supune votului pentru a fi aprobat în prima lectură, conform propunerii Comisiei protecție socială, sănătate și familie, proiectul nr. 61 din 10 martie 2021. Prima lectură.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este votat în prima lectură.

Stimați colegi,

Următorul proiect este proiectul nr. 83 din 23 martie 2021.

Prezintă domnul Odnostalco.

Stimați colegi,

Până vine...

Veniți, veniți la tribună, domnule Odnostalco.

Este o propunere. M-a informat numai ce domnul Carp, din partea Comisiei pentru elucidarea circumstanțelor înstrăinării patrimoniului sindicatelor, și au nevoie de extinderea termenului, au pregătit o inițiativă

legislativă nr. 122 din 21 aprilie 2021, extinderea termenului. Este o procedură tehnică, pentru câțva timp le trebuie extinderea termenului.

Cine este pentru a introduce acest subiect în ordinea de zi, rog să votați.

Majoritatea.

Secretariatul,

Vă rog să-l introduceți în ordinea de zi.

Da, domnule Odnostalco, vă rog, proiectul nr. 83.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Уважаемые коллеги, добрый день!

Проект № 83, в самом деле он очень простой, касается изменения оплаты инвалидам, речь идет о чернобыльцах. Мы делаем изменения в Законе № 909 о социальной защите граждан, пострадавших вследствие чернобыльской аварии, речь идет об изменении в статье 9.

На сегодняшний день все пострадавшие вследствие этой аварии получают 500 леев. В данном случае мы говорим о том, чтобы для тех граждан, пострадавших вследствие чернобыльской аварии, которые прикованы к постели, – речь идет о инвалидах первой группы – изменить эту выплату с 500 леев на другую формулу: 80% минимальной пенсии по республике в текущем году. Это будет сумма несколько больше. С учетом прогнозов на то, что в 2021 году минимальная пенсия составляет 1180 леев 16 бань, 80% – это будет порядка 1000 леев, это не будет 500.

Необходимая сумма денег – примерно 42 тысячи на 2021 год.

В этом заключается суть проекта.

Спасибо большое. (*Rumoare în sală.*)

Просим поддержки.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Tot?

Da.

Aveți întrebare.

Doamnă Ciobanu,

Vă rog.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule autor,

Spuneți-mi, vă rog, câți cetățeni avem noi în viață, care au luptat... care au fost la Cernobîl... la avaria Cernobîl?

Domnul Vladimir Odnostalco:

15... 15 persoane.

Doamna Maria Ciobanu:

Câți?

Domnul Vladimir Odnostalco:

15.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Alte întrebări n-aveți.

Vă rog să luați loc.

Vă rog, raportul Comisiei protecție socială, sănătate și familie.

Domnule Buza,

Vă rog, raportul.

Domnul Ghenadie Buza:

Mulțumim mult.

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 9 din Legea nr. 909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl nr. 83 din 23.03.2021, lectura întâi, inițiativă legislativă a unui grup de deputați.

Proiectul propune stabilirea cuantumului alocației lunare pentru îngrijire, însoțire și supraveghere pentru persoanele cu dizabilități severe imobilizate la pat în mărime de 80% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă, stabilit anual de către Guvern. Totodată, această alocație nu se va stabili persoanelor, care se află la întreținerea deplină a statului sau beneficiare ale serviciului de asistență personală.

Cu votul unanim al membrilor comisiei prezente în ședință (5 voturi „pentru”), comisia a propus examinarea proiectului de lege sus-menționat în ședința de plen a Parlamentului în lectura întâi.

Și se propune și lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi...

Colegi,

Procedura de vot.

Se supune votului pentru a fi aprobat în prima lectură proiectul nr. 83 din 23 martie 2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Practic, unanim.

Comisia a propus și lectura a doua.

Acum întreb fracțiunile parlamentare: dacă sunt gata să voteze și pentru lectura a doua? Fiindcă propuneri, așa înțeleg că, în comisie, nu prea au fost.

Fracțiunea Partidului Socialiștilor – autorii?

De acord.

Partidul Democrat?

Da.

Fracțiunea Partidului „ȘOR”?

Da.

„Pentru Moldova”?

Da.

Fracțiunea „PAS”?

Da.

Fracțiunea „Platforma DA”?

Domnule Slusari...

Domnule Slusari,

Vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Da. Dar să nu ajungem noi că iară pe urmă să votăm lectura finală, cum avem azi un proiect de lege. Să fie calitativ.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Am înțeles.

Domnule Grosu,

Ați vrut ceva să menționați la acest subiect?

Domnul Igor Grosu:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Am auzit.

Văd că microfonul e conectat.

Stimați colegi,

Conform propunerii Comisiei protecție socială, sănătate și familie și acceptul dumneavoastră, se supune votului pentru a fi adoptat în lectura a doua proiectul nr. 83 din 23 martie 2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 26.

Sectorul nr. 2 – 23.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 23.

Sectorul nr. 3?

Sectorul nr. 3,

Vă rog.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 18.

Cu 67 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.

Următorul proiect nr. 262 din 19 iunie 2020.

Prezintă doamna Grigoriu.

Doamna Inga Grigoriu:

Doamnă Președinte,

Onorat Plen,

Propun în continuare atenției proiectul nr. 262, înregistrat la data de...
16 mai 2020.

Colegi,

Un deziderat în vederea susținerii autonomiei locale îl reprezintă descentralizarea ca principiu fundamental, respectat la nivelul statelor europene. Conceptul și obiectivele politicii de descentralizare sunt parte integrantă a Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Autoritățile publice locale reprezintă instituția cea mai apropiată de cetățean și, respectiv, acestea trebuie să dispună de pârghii, capacitate

efectivă, inclusiv financiară, care să le permită gestionarea eficientă a treburilor publice la nivel de comunitate, prestarea unor servicii publice de calitate către cetățean, precum și asigurarea unei dezvoltări locale sustenabile.

În conformitate cu principiile Cartei europene a autonomiei locale, ratificată de Republica Moldova în anul 1997, și a Strategiei naționale de descentralizare, prezentul proiect de lege vine să susțină autoritățile administrației publice locale pentru consolidarea autonomiei financiare a autorităților publice locale de nivelul întâi prin majorarea veniturilor bugetare ale acestora.

Respectiv, în urma multiplelor consultări avute cu primarii și consilierii locali, propun prin prezentul proiect de lege defalcarea de la taxele locale pentru resursele naturale în mărime de 60% din volumul total al taxelor pentru bugetele satelor, orașelor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău. În timp ce 40% din volumul acestor taxe vor rămâne în continuare acumulate în bugetele raionale.

Conform datelor Ministerului Finanțelor, nivelul încasărilor la bugetele locale ale autorităților de nivelul al doilea din taxele pentru resursele naturale a constituit în anul 2019 circa 44 milioane de lei.

Prin urmare, prezentul proiect ar putea contribui la consolidarea veniturilor la bugetele locale ale autorităților de nivelul întâi cu circa 26,5 milioane de lei și astfel echilibrarea bugetelor raionale și cele ale satelor, și orașelor, municipiilor.

Actualmente, conform prevederilor Legii finanțelor publice locale, plătitorii achită taxele pentru resursele naturale în bugetul local de nivelul al doilea. Modalitatea de plată actuală a taxelor pentru resursele naturale este una deficitară, care afectează negativ bugetele autorităților locale de nivelul întâi și subminează autonomia locală financiară și fiscală din Republica Moldova.

Taxa pentru resursele naturale este una dintre puținele taxe care poate fi localizată, ceea ce argumentează necesitatea colectării acesteia în bugetul local al administrației de nivelul întâi.

Mai mult decât atât, autoritățile locale de nivelul întâi sunt preponderent cele care suportă cheltuieli pentru contracararea efectelor proceselor de exploatare a resurselor naturale și aici am în vedere: extragerea mineralelor utile, apă, lemnul eliberat pe picior, efectuarea prospecțiunilor și explorărilor geologice, folosirea spațiilor subterane, exploatarea construcțiilor subterane.

Deci prezentul proiect de lege prevede stabilirea unei cote a defalcării din taxele pentru resursele naturale în mărime de 60% pentru bugetele satelor și orașelor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău. Respectiv, 40% pentru bugetele raionale. Astfel, echilibrarea bugetelor locale ale

autorităților de nivelul întâi și cele de nivelul al doilea în sensul consolidării bugetelor locale.

Colegi,

Vă rog susținerea acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Aveți întrebări.

Prima întrebare – domnul Vreimea.

Domnul Igor Vreimea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu am doar o singură întrebare. În agendă, adică în procedură legislativă mai avem un proiect similar al altor colegi deputați și la dumneavoastră e proporția propusă 60, da, la ei 50, vreau să aud raționamentul dumneavoastră, din ce ați dedus anume cifra aceasta? Ca să înțelegem.

Doamna Inga Grigoriu:

Da. Vă mulțumesc foarte mult pentru întrebare.

Apropo, este una foarte pertinentă și una tocmai în susținerea necesității atribuirii sau defalcării a 60%.

Acum au loc investigațiile în cadrul unei Comisii de anchetă cu privire la modul de exploatare a resurselor naturale. De asemenea, în urma efectuării vizitelor în anumite localități care suferă în urma acestor activități, activități necesare într-un fel, și implicit fiind la fața locului și discutând cu primarii, cu deputații locali, consilierii, cu cetățenii, cu locuitorii care sunt în imediata apropiere a astfel de cariere, dacă este să vorbim despre cariere.

Și vreau să vă atrag atenția că cele mai mari probleme le avem în localitățile: Micăuți, Delacău, Puhăceni, Vălcineț, Brănești, Văleni, Victorovca. Deci în vederea susținerii completării bugetelor locale, astfel încât autoritățile publice locale de nivelul întâi să-și poată să-și implementeze proiectele, a fost calculul în proporția pe care am menționat-o în prezentul proiect.

Vreau să vă spun că unele localități au considerat că chiar 100% este necesar să rămână în bugetele locale. Ceea ce evident avem și costurile care le suportă și bugetele locale de nivelul întâi am propus anume această proporție.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Vreamea,

Mai aveți întrebare? Nu.

Următoarea întrebare – domnul Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Ca concept, noi la acest proiect... el a apărut mai înainte ca comisia să plece în teritoriu. Evident, am fost într-un șir de localități împreună cu membrii comisiei și au fost întruniri și cu localnicii, și cu primarii, și cu consilierii. Da, dumnealor pun această întrebare: care este situația? Și ce beneficiu are localitatea ca urmare a acestor extrageri? Dumneavoastră propuneți, spuneți că unii primari au spus că 100%. Eu sunt de părerea că mai bine 30% de ceva, decât 100% de nimic.

De aceea asupra acestui proiect fracțiunea... că noi am avut multe discuții în fracțiune. Fracțiunea o să susțină acest proiect, dar cu condiția că o fie înaintate un șir de amendamente din partea fracțiunii pentru îmbunătățirea acestui proiect. Unde să avem discuții constructive pe acest proiect, ca până la urmă anume localitățile să beneficieze de acel suport, pentru că distrugerea drumurilor, explozii, colb în localitate, sunt un șir de necesități care urmează să fie acoperite din acest procent care urmează... de această cotă care urmează să fie în direcția localității.

De aceea încă o dată venim cu propunerea ca acele amendamente, care vor veni din partea fracțiunii, să ne așezăm și să avem discuții constructive pentru îmbunătățirea acestui proiect.

Doamna Inga Grigoriu:

Domnule Mudreac,

Mulțumesc.

Evident, voi fi de acord cu îmbunătățirea acestui proiect. Pentru că el este unul așteptat, deci, practic, un an de zile a fost în circuitul proiectelor în cadrul Parlamentului. Și evident că orice îmbunătățire, orice amendament va fi discutat. Și evident că dacă el va aduce o plusvaloare acestui proiect, vom fi de acord.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Alte întrebări nu aveți.

Vă rog să luați loc.

Raportul Comisiei economie, buget și finanțe.

Domnule Burduja,

Vă rog.

Domnul Petru Burduja:

De pe loc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi deputați,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 5 la Legea nr. 397 din 16.11.2003 privind finanțele publice locale și informează următoarele.

Proiectul de lege prevede modificarea Legii privind finanțele publice locale prin stabilirea defalcărilor din taxele pentru resursele naturale în mărime de 60% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective de nivelul întâi.

Informăm că avizul Guvernului Republicii Moldova pe marginea acestui proiect de lege este unul negativ, invocându-se că taxele pentru resursele naturale se virează integral în bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, fiind practic una din singurele surse de venituri proprii ale acestor bugete.

Comisia juridică, numiri și imunități nu a susținut proiectul de lege vizat. Menționăm că în Parlament au fost înregistrate proiecte de lege cu nr. 254/2020, nr. 313/2020 și 405/2020 ce vizează modificări la Legea privind finanțele publice locale. Fapt prin care în lectura a doua, în cazul în care vor fi aprobate în prima lectură, vor fi comasate în conformitate cu articolul 56 din Regulamentul Parlamentului.

Pornind de la cele menționate, comisia, cu 2 voturi „pentru” și 6 voturi „abținut”, nu a întrunit numărul necesar de voturi și propune proiectul de lege spre examinare la latitudinea Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnule Frunze,

La raportul comisiei aveți întrebare?

Da, vă rog, domnule Frunze.

Domnul Petru Frunze:

Domnule președinte al comisiei,

Vă rog să-mi spuneți. Avem și proiectul nr. 254, care la fel este similar cu proiectul respectiv. Și nu am fost invitat la Comisia economie, buget și finanțe. Am aflat doar ieri, la ora 11.50, printr-un sms al unui coleg.

Din câte cunosc, urmează ca persoanele din secretariatul comisiei să informeze deputații, care sunt autorii acestui proiect, ca să-l prezinte. Și din cauza respectivă, un proiect astăzi care este similar se dezbate în plen, altul trebuie să aștepte avizul comisiei. Nu este corect. Și vreau să-mi spuneți care este problema?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Burduja,

Vă rog.

Stimați colegi...

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc, domnule deputat.

Într-adevăr, proiectul dumneavoastră a fost inclus în ordinea de zi ieri. Într-adevăr, noi l-am amânat de câteva ori până la sfârșitul comisiei. Comisia a durat până la ora 13.30 ieri. Adică era timp destul. Da, avem o problemă. Noi colaci la comisie nu avem. Trebuia să veniți, să prezentați proiectul. Pentru că nu aveam eu să prezint proiectul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Frunze,

A doua întrebare?

Domnul Petru Frunze:

Concretizare. Dumneavoastră spuneți de colaci. Cum să vii cu colaci, dacă nu ești informat? De unde puteam să știu eu că la ora 11.50 se întrunește comisia dumneavoastră? Fiindcă eu sunt membru al altei comisii și la 11.00 eram prezent în cadrul acestei comisii. Și, totodată, am fost și la Comisia protecție socială, sănătate și familie.

De aceea și este o problemă a comisiei dumneavoastră pe care o gestionați. Și, vă rog, frumos pe viitor să ne informați, atunci când sunt dezbătute subiecte din ordinea de zi a comisiei.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Oricum, dacă sunt proiecte...

Domnule Burduja,

Da, vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Eu înțeleg nemulțumirea.

Stimați colegi,

Dumneavoastră singuri spuneți, la 11.30 ați fost informat. Nu aveți decât să veniți la comisie. Dar, bine. Noi o să încercăm cumva altfel. Oricum, înțeleg...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Colegi,

Vă rog să vă clarificați cu...

Domnul Petru Burduja:

N-am să dau replică.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... chestiunea aceasta. Dacă sunt proiecte similare, toate celea similare, că mai sunt mi se pare că proiecte și trebuie să fie examinate toate în prima lectură și comasate pentru lectura a doua.

Domnule Furculiță,

La acest subiect?

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Vreau, pur și simplu, să comunic colegilor un foarte mare secret, cum se vine și se prezintă la comisie proiectele. Deci colegii dumneavoastră cunosc agenda și o cunosc din timp. Era normal ca ei să vă comunice și să veniți să-l prezentați.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Ne-am clarificat cu acest subiect.

Stimați colegi,

Coraportul Comisiei administrație publică.

Domnule Usatîi,

Vă rog, coraportul comisiei.

Domnul Alexandr Usatîi:

Da, mulțumesc, doamnă Președinte.

Comisia administrație publică a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 397/2003 privind finanțele publice locale, înaintat cu

titlu de inițiativă legislativă de către doamna Inga Grigoriu, și expune următoarele.

Scopul declarat al proiectului este consolidarea autonomiei financiare a autorităților locale de nivelul întâi, prin majorarea veniturilor bugetare ale acestora.

Se propune redistribuirea taxelor pentru resursele naturale, care actualmente, conform articolului 5 alineatul (3) din Legea nr. 397/2003, sunt achitate în bugetul autorităților locale de nivelul al doilea.

Prin proiectul vizat se propune defalcarea de la taxele pentru resursele naturale în mărime de 60% din volumul total al taxelor din bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi.

Pornind de la conceptul general al proiectului de lege, este necesar de remarcat că prevederile, înaintate de autor, afectează veniturile la bugetele raionale. Iar proiectul nu prevede modificările de rigoare la alineatul (3) al articolului 5 din Legea nr. 397/2003.

În acest context, menționăm avizul negativ al Guvernului vizavi de proiectul în cauză. Guvernul semnalează despre redistribuirea recentă a veniturilor bugetelor locale, realizate prin Legea nr. 178/2019, conform căreia începând cu 1 ianuarie 2020, potențialul financiar al bugetelor locale raionale este serios afectat prin excluderea încasărilor în aceste bugete, a defalcărilor de la impozitul pe venitul persoanelor fizice.

Urmează de menționat avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, dar și cel al Centrului Național Anticorupție, care relevă despre necesitatea obținerii acceptului obligatoriu al Guvernului în privința oricăror propuneri legislative, care implică majorarea sau reducerea veniturilor, făcând trimitere la prevederile articolului 131 din Constituție și la Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 13.02.2014.

Urmare a dezbaterilor și a votării, membrii comisiei sesizate în fond, cu 6 voturi „pro” și 3 „abțineri”, au susținut inițiativa legislativă. Reieșind din cele relatate supra, oportunitatea promovării proiectului de Lege nr. 262 din 19.06.2020 rămâne la latitudinea plenului Parlamentului.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Procedura de vot.

Conform... De fapt, nici nu pot să zic că conform propunerilor comisiei, fiindcă comisiile au lăsat la latitudinea Parlamentului.

Deci se supune votului pentru a fi aprobat în prima lectură proiectul nr. 262 din 19.06.2020, cu mențiunea Comisiei economie, buget și finanțe să fie comasate pentru lectura a doua cu toate celelalte proiecte similare, existente în procedura legislativă.

Cine este pentru prima lectură, rog să votați. Nr. 262 din 19.06.2020.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este votat în prima lectură.

Următorul proiect este proiectul nr. 496 din 04.12.2020.

Domnule Reniță,

Vă rog. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Iurie Reniță:

Doamnă Președinte,

Colegi deputați,

Deținerea unui pașaport diplomatic este, mai întâi de toate, o mare responsabilitate, și nicidecum o oportunitate lejeră de a beneficia de unele privilegii și imunități. Situația actuală, dar și legislația curentă, ce reglementează obținerea pașapoartelor diplomatice sau de serviciu, trebuie modificată și ajustată la exigențele europene și cele internaționale.

Pe parcursul anilor, fiecare guvernare de la noi, indiferent de coloratura ei politică, a modificat Legea nr. 273/1994, în special, cu referire la beneficiarii de pașapoarte diplomatice. Experiența internațională ne demonstrează că de pașapoarte diplomatice beneficiază un număr foarte și foarte restrâns de persoane și, în primul rând, ce-i implicați nemijlocit în activitatea diplomatică. (*Gălăgie în sală.*) Tentativa unor țări, printre care figuram și noi, de a extinde lista beneficiarilor de pașapoarte diplomatice, în mod disproporționat, sunt privite cu reticență de către țările cu democrații consacrate.

Liberalizarea regimului de vize cu Uniunea Europeană și semnarea Acordului de Asociere și de Liber Schimb au redus semnificativ necesitatea reală de a menține lista actuală a beneficiarilor de pașapoarte diplomatice și de serviciu, ba din contra, această situație nouă a impus necesitatea de a o reduce considerabil... nemaexistând vreun impediment de mobilitate în spațiul european pentru toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de funcția pe care aceștia o dețin. (*Rumoare în sală.*)

Situația curentă cu beneficiarii pașapoartelor diplomatice și de serviciu este, mai degrabă, un tribut plătit unor persoane cu funcții pe criterii politice, și nicidecum o necesitate reală pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu sau diplomatice. Oare chiar este atât de important pentru unii funcționari publici

să devină deținători ai pașapoartelor diplomatice, când aceștia ar putea să beneficieze, în mod firesc, de pașapoarte de serviciu? Oare chiar, în fiecare săptămână, aceste persoane sunt sau vor fi în deplasări de serviciu cu importante activități diplomatice și, neapărat, au nevoie de pașapoarte diplomatice?

Din experiența mea diplomatică, atât la centrala Ministerului Afacerilor Externe, în ambasade, dar și în cadrul organizațiilor internaționale, confirm că nu e cazul să abuzăm de pașapoarte diplomatice, ci să ne limităm, în funcție de necesitățile reale, de cele de serviciu.

Nu considerăm justificată nici posibilitatea oferirii dreptului discreționar, chiar și cu titlu de excepție, pentru ministrul afacerilor externe și integrării europene, să elibereze pașapoarte diplomatice altor persoane, decât cele indicate la articolul 3¹ alineatele (1) și (2) din proiectul de lege... (2) din proiectul de lege prezentat, dacă acest fapt este necesar pentru reprezentarea, promovarea sau apărarea intereselor Republicii Moldova. În nici un caz, deținerea pașaportului diplomatic nu este într-o dependență directă de calitatea reprezentării, promovării și apărării intereselor Republicii Moldova peste hotare și în cadrul diverselor reuniuni, seminare sau conferințe, la care participă funcționarii noștri publici. (*Rumoare în sală.*) Nimeni și niciodată nu te va întreba pe la diverse reuniuni sau întrevederi bilaterale sau multilaterale dacă deții pașaport diplomatic sau de serviciu.

Peste 2 milioane de cetățeni moldoveni au fost înregistrați la ieșirea prin punctele de trecere situate la hotar cu România și Aeroportul Internațional Chișinău. Potrivit Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex), s-au înregistrat aproximativ 0,3% cazuri de refuzuri de intrare și 0,5% cazuri de ședere ilegală. Respectiv, cetățenii noștri dau dovadă de o atitudine responsabilă față de libertatea de mișcare în spațiul european, chiar și fără pașapoarte diplomatice sau de serviciu.

Conform datelor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, cetățenii Republicii Moldova pot călători fără vize sau viză la sosire în 76 de state – pentru posesorii pașapoartelor biometrice și încă în 10 state – pentru posesorii pașapoartelor diplomatice și de serviciu. (*Gălăgie în sală.*)

Noua inițiativă legislativă vizavi de lista deținătorilor de pașapoarte diplomatice și de serviciu se înscrie în contextul exigențelor, dar și al noilor realități politice și de mobilitate, apărute odată cu liberalizarea regimului de vize cu Uniunea Europeană și cu multe alte țări ale lumii.

Sunt dispus pentru orice fel de discuții sau amendamente, menite să îmbunătățească proiectul de lege pentru cea de-a doua lectură. Aștept, în context, propunerile și amendamentele dumneavoastră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți întrebări.

Doamnă Ciobanu,

Vă rog, prima întrebare.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule autor,

Spuneți-mi, vă rog, dacă știți, cumva, câte persoane au pașapoarte diplomatice pe viață? În temeiul cărei legi, ei beneficiază de această oportunitate? Și dacă nu e cazul să veniți cu o inițiativă legislativă în care să fie lipsiți de acest favor? (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc mult pentru întrebare.

După câte mi-aduc aminte, recent domnii deputați Carp și Țicu au făcut o interpelare la externe. Și, dacă nu greșesc, peste 50 de persoane dețin pașapoarte diplomatice pe viață, și nu e vorba doar de persoane, dar și de soțiile lor, ca familie, s-a luat. Acest privilegiu s-a produs în baza actualei Legi nr. 273/1994.

Scopul acestui proiect, pe care am venit și l-am propus atenției dumneavoastră, tocmai constă în faptul de a actualiza lista beneficiarilor și de a ne racorda, ziceam, la standardele și exigențele europene și internaționale. Evident că sunt cazuri de abuz... și trebuie să preluăm cele mai bune practici internaționale. Și ziceam, nu e cazul... Pașaportul diplomatic nu determină sau nu e factorul principal, care ne reprezintă peste hotare și chiar și în interiorul țării.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

A doua întrebare, doamnă Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

Nu-i atât o întrebare, cât o constatare.

Indiscutabil, proiectul dumneavoastră este unul necesar.

Dar spuneți-mi, vă rog, oricum nu schimbă situația, cei 18 sau câte persoane... unii spun 18, alții 50, dețin pașapoarte diplomatice pe viață, oricum, ei nu vor fi lipsiți de ele, în temeiul acestei inițiative legislative, domnule Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Doamnă deputat Ciobanu,

După câte înțeleg, legea nu are acțiune retroactivă. De aia și am venit cu această inițiativă, de acum încolo, de a face ordine și în lista beneficiarilor.

Nu e vorba de 18.

În multe țări europene, lista, să știți că este mult-mult... și în multe țări de peste hotare, mult-mult mai mică decât la noi.

Ziceam că s-a făcut, indiferent de guverne și de coloratura politică, din considerente de clientelă politică. De aceea anume se merge în funcție strictă de necesitate și, în primul rând, cei care desfășoară activități diplomatice propriu-zise. Restul este pașaportul de serviciu care nu diferă absolut cu nimic de cel diplomatic.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate domnule autor,

Am vorbit și la comisie cu dumneavoastră. Este benefic faptul că veniți cu această actualizare. Într-adevăr, în ultimii ani, s-a extins foarte mult cercul persoanelor beneficiare de pașaport diplomatic, astfel încât deja s-au terminat literele din alfabet, când noi tot adăugăm litera Z cu indicele 12, tot mai adăugăm. De aceea, într-adevăr, este benefic. Ați menționat, nu întotdeauna este necesar de a beneficia, cu același pașaport de serviciu, dar dacă chiar și cu pașaport simplu, dacă ai nevoie, circuli.

Totodată, aici vorbesc despre unele principii de echitate și de statut ale unor instituții. Eu vorbesc de două instituții: Curtea de Conturi și Consiliul Superior al Procurorilor, care au fost excluse.

De ce am atras atenția la aceste instituții? Deoarece ele au rang constituțional. Curtea de Conturi și CSP-ul sunt prevăzute în Constituție. Iar CSP-ul în principiu este cam la același rang cu Consiliul Superior al Magistraturii. Și atunci trebuie să vedem ce facem, ori le păstrăm, deoarece au același rang constituțional, Curtea de Conturi și CSP-ul, ori atunci ar trebui să excludem mai multe categorii, astfel ca să nu existe o discriminare și o inegalitate.

Pentru lectura a doua vom discuta la comisie în acest sens. Și dacă aveți o părere?

Mersi.

Domnul Iurie Reniță:

Da. Domnule deputat Sîrbu,

La actualizarea listei am pornit mai degrabă din practica concretă a structurilor sau a funcțiilor respective și interacțiunea lor pe plan

internațional, adică cu activități nemijlocite. Nu văd nici o problemă ca în cea de a doua lectură să veniți cu propuneri și amendamente și le examinăm și racordăm.

Dacă Consiliul Superior al Procurorilor e o structură mai recent creată și poate încă nu s-a manifestat pe potrivă pe plan internațional. Vizavi de Curtea de Conturi, după câte înțeleg, președintele Curții de Conturi face auditul sau organizează, totuși, auditul în Republica Moldova și mai puțin peste hotare.

Dar, oricum, amendamentele dumneavoastră sunt binevenite și cu multă plăcere le examinăm și, în funcție de argumentele pe care le prezentați, le accept.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Sîrbu,

A doua întrebare?

Domnul Serghei Sîrbu:

Da. Mersi.

O întrebare și precizare. În principiu, dacă să analizăm conceptul, în general, al utilizării acestor documente și să ne limităm la activitatea pur diplomatică, eu atunci cred că trebuie de actualizat această listă și să rămână vreo trei categorii de persoane, doar ambasadorii și corpul diplomatic. Poate nici deputații n-au nevoie de aceste pașapoarte și activitate diplomatică nu prea desfășoară. De aceea poate, la lectura a doua, să ne gândim la această listă. Câți au nevoie? Pentru ce au nevoie? Și deja să facem o echitate pentru viitor.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Alte întrebări n-aveți.

Vă rog să luați loc, domnule Reniță.

Rog raportul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică.

Domnule Sîrbu,

Vă rog, raportul comisiei.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

În temeiul atribuțiilor funcționale stabilite de Regulamentul Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind actele de

identitate din sistemul național de pașapoarte, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de deputatul Iurie Reniță.

Prin prezenta inițiativă legislativă, autorul expune în redacție nouă lista persoanelor cu drept de a deține pașapoarte diplomatice și de serviciu, precum și exclude condiția deținerii exclusive doar a cetățeniei Republicii Moldova pentru categoriile de beneficiari menționați.

La momentul semnării prezentului raport, au parvenit avize din partea majorității comisiilor parlamentare, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și Centrului Național Anticorupție. Amendamentele înaintate vor fi examinate pentru lectura a doua.

În urma dezbaterilor, comisia, cu votul unanim al membrilor prezenți, solicită plenului Parlamentului aprobarea acestui proiect în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Procedura de vot.

Se supune votului aprobarea în prima lectură, conform raportului Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, a proiectului nr. 496 din 4 decembrie 2020. Prima lectură.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este aprobat.

Mai avem 5 minute. Încă unul? 10 minute avem.

Proiectul nr. 117 din 10 martie 2020.

Domnule Reniță,

Vă rog, la tribuna centrală.

Domnul Iurie Reniță:

Doamnă Președinte,

Colegi deputați,

Urmare a necesității stringente de consolidare a poziției Republicii Moldova pe arena internațională, precum și a sporirii considerabile a numărului concetățenilor noștri care activează actualmente în străinătate, activitatea diplomatică și cea consulară capătă noi valențe și responsabilități, dar și impune obligații sporite față de membrii serviciului diplomatic, ceea ce face necesar actualizarea și elaborarea unor noi norme legale, similare prevederilor ce există și în alte state.

Pentru a echilibra propunerile ce necesită o acoperire financiară, proiectul legii avansează și soluții de eficientizare a resurselor bugetare, alocate pentru funcționarea sistemului diplomatic.

În același timp, proiectul legii propune precizarea și consolidarea rolului Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului în examinarea și aprobarea candidaților de ambasadori, pornind de la importanța funcției șefului de misiune diplomatică și de la necesitatea sporirii rolului Legislativului național în acest proces, având în vedere că Republica Moldova este o țară parlamentară.

Totodată, având în vedere responsabilitatea majoră a conducătorului misiunii diplomatice în gestionarea diplomatică și administrativă a întregului colectiv al Ambasadei, s-a considerat imperativ de a fortifica poziția acestuia conform practicilor și cutumei internaționale.

În continuare, mă voi referi succint la principalele prevederi ale proiectului. Unu...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Reniță,

Vă rog, o secundă.

Rog Secretariatul... pe monitor a apărut alt proiect.

Vă rog.

Domnul... (*Rumoare în sală.*)

Nu, nu, nu.

Da, s-a schimbat.

Vă rog.

Vă rog, domnule Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc.

Unu. Sporirea exigențelor față de activitatea diplomatică:

– Necesitatea de a cunoaște, cel puțin, două limbi de circulație internațională pentru a ocupa o funcție diplomatică sau consulară (și nu una, precum este în prezent);

– Interzicerea pentru membrii personalului diplomatic și administrativ tehnic de a fi membru al vreunui partid politic sau organizație social-politică; abținerea, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, de la manifestarea în public a convingerilor lor politice, neimplicarea în activitatea partidelor și organizațiilor social-politice sau promovarea pozițiilor acestora, excepție făcând persoanele cu funcție de demnitate publică; aceste clauze sunt valabile atât pentru personalul diplomatic din Centrala Ministerului

Afacerilor Externe și Integrării Europene, cât și a celor din misiunile diplomatice și consulare.

Doi. Eficientizarea resurselor bugetare alocate serviciului diplomatic:

– Posibilitatea angajării, în bază de contract sau prestări de servicii, conform practicii internaționale, a cetățenilor noștri din diasporă, din statul de acreditare a misiunii, în context referindu-mă exclusiv la personalul administrativ-tehnic și de serviciu. În astfel de cazuri, se vor economisi mijloace financiare considerabile de sute de mii de euro, deoarece nu se vor achita cheltuieli de chirie, indemnizații, asigurări medicale și de viață pentru întreținerea membrilor de familie ș.a.m.d. De asemenea, se vor face economii financiare semnificative și în cazul angajării soțului/soției în funcții ce fac parte din personalul administrativ-tehnic și de serviciu al misiunilor diplomatice. De exemplu, soția este contabil, iar soțul poate fi șofer.

– Alt aspect. Acordarea pentru membrii misiunii diplomatice, la alegerea acestora, a unei alocații de locațiune pentru chiria apartamentelor. În acest caz, statul ar economisi resurse financiare importante, pe care le utilizează în prezent pentru achitarea serviciilor companiilor imobiliare de intermediere, achitarea garanțiilor bancare și contractelor de asigurare a apartamentelor închiriate prin colaboratori, achitarea taxelor de racordare a apartamentelor închiriate ș.a.m.d.

Trei. Garanții sociale pentru agenții diplomatice și funcționarii consulari:

– Păstrarea indemnizației în valută străină pentru funcționarul diplomatic și membrii familiei acestuia, în caz de deplasare a diplomatului și personalului administrativ-tehnic de serviciu... tehnic în interes de serviciu în Republica Moldova și în situația când acești membri de familie rămân în străinătate, pe perioada deplasării respective.

– Alt aspect. Acordarea, conform practicii internaționale, a unei indemnizații unice de acomodare la sosirea în misiunea diplomatică sau oficiul consular, mărimea căreia se stabilește de către Guvern.

Patru. Consolidarea rolului Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului în procesul de examinare și desemnare a candidaturilor de ambasadori:

– Avizul Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului se adoptă cu majoritatea simplă de voturi a membrilor comisiei și are un caracter obligatoriu.

Ne vom referi doar la un caz clasic așa zice. E vorba de Statele Unite ale Americii. După cum cunoașteți, stimați deputați, în SUA avem un regim eminentemente prezidențial. Ce se întâmplă? Legea americană obligă șeful statului să prezinte candidaturile ambasadorilor în Comisia pentru Afaceri

Externe a Senatului american. Într-o țară în care, ziceam, totul e la discreția președintelui.

Și vreau să vă spun că au fost cazuri când președinți ai Statelor Unite pentru a-și promova o candidatură de ambasador talentată, foarte bună, a mers la Comisia pentru Afaceri Externe a Senatului și a convins senatorii că este cea mai indicată persoană.

Cred că, ținând cont de faptul că noi suntem o republică parlamentară, am putea ca să procedăm în consecință și ambasadorii să meargă să obțină acest aviz obligatoriu, și nu unul decorativ în mare parte, trebuie să o recunoaștem, cum este astăzi.

Astfel, se va menține un echilibru între instituțiile statului. Mă refer aici, între Executiv, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, și Legislativ. Nu se vor face abuzuri pe propunerile de ambasadori. Acesta era aspectul patru.

Și voiam în final să mă refer la cel de al cincilea aspect: consolidarea instituției ambasadorului. În proiect se elimină situația curentă ambiguă și chiar delicată cu diplomații specializați. Se stabilește clar rolul de subordonare dublă a diplomaților specializați, în special aceștia sunt colaboratorii delegați din cadrul altor instituții ale statului. Aceștia având obligația să informeze și să obțină aprobarea ambasadorului pentru activitățile pe care le desfășoară.

De asemenea, în cazul neonorării obligațiilor de serviciu sau a nerespectării ordinii de precădere de către personalul diplomatic consular, administrativ, tehnic și de serviciu, șeful misiunii diplomatice și/sau consulare își va consolida posibilitatea legală pentru rechemarea înainte de termen a persoanelor vizate, inclusiv a diplomaților specializați.

Prezentul proiect de lege propune și sursele de venit pentru buget, ce ar echilibra mijloacele financiare necesare pentru implementarea modificărilor propuse. Astfel, odată adoptată integral, legea nu ar implica cheltuieli financiare semnificative.

Având în vedere cele menționate mai sus, solicit respectuos colegilor deputați să susțină în prima lectură acest proiect de lege, menit să asigure actualizarea cadrului juridic existent în domeniul serviciului diplomatic, dar și să-l racordeze la standardele și exigențele internaționale.

De asemenea, sunt dispus pentru orice fel de discuții sau propuneri, amendamente care vor fi prezentate de către colegii deputați pentru prima lectură.

În context, vreau să menționez că deja am recepționat propuneri și amendamente la prezentul proiect de lege de la deputații Vrenea, Bologan și Fotescu, care vor fi încorporate pentru lectura a doua.

Cam atât, stimați colegi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumim.

Domnul Iurie Reniță:

M-am străduit într-o formulă cât mai succintă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Întrebări nu aveți.

Vă rog să luați loc.

Rog raportul Comisiei politică externă și integrare europeană.

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamna Ivanov.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimată doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat prezentul proiect de lege și comunică următoarele.

Scopul proiectului este de a spori exigențele față de candidații care urmează să desfășoare activitate diplomatică, de a eficientiza utilizarea resurselor bugetare alocate serviciului diplomatic, de a oferi garanții sociale echitabile pentru angajații diplomatici în funcții consulare, de a consolida rolul Comisiei politică externă și integrare europeană a Parlamentului în procesul de examinare și desemnare a candidaților pentru funcția de ambasadori și de a consolida instituția de conducător al misiunilor diplomatice.

În acest sens, autorul propune introducerea mai multor modificări și completări la Legea nr. 761 cu privire la serviciul diplomatic. Principalele aspecte ale modificărilor propuse vizează completarea articolului 9 din Legea nr. 761 cu prevederi care vor permite angajarea prin contract în cadrul misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova a personalului administrativ-tehnic și de serviciu din statul de acreditare.

La articolul 10 alineatul (1), autorul propune introducerea unor condiții suplimentare pentru angajarea personalului în funcție diplomatică sau consulară, cum ar fi cunoașterea, cel puțin, a două limbi de circulație

internațională și să nu fie membru al nici unui partid politic sau organizație social-politică.

Prin modificările la articolul 10 alineatul (6), se propune ca avizul consultativ al Comisiei politice externe și integrare europeană în privința candidaților la funcția de ambasador extraordinar și plenipotențiar, reprezentant permanent sau delegat pe lângă organizația internațională și însărcinat cu afaceri „en titre”, să fie solicitat de către ministrul afacerilor externe și integrării europene până la solicitarea acordului pentru candidatul respectiv în statul de acreditare.

La articolul 13, autorul propune mărirea cu un an de zile a termenului minim necesar pentru avansarea în rangul diplomatic pentru consilier de la 3 la 4 ani și pentru ambasador de la 4 la 5 ani. Iar diplomaților specializați se propune de a nu li se acorda ranguri diplomatice.

Prin modificările propuse la articolele 27, 28 și 30 din proiect, sunt prevăzute unele garanții sociale suplimentare pentru personalul instituțiilor serviciului diplomatic și familiile acestora, care, implicit, vor genera majorarea cheltuielilor bugetare și pe care Guvernul urmează să le identifice.

Comisia relevă că, la etapa actuală, în procedură legislativă, este înregistrat proiectul de Lege sub nr. 89 din 28.02.2020, care, de asemenea, vizează mai multe modificări în Legea nr. 761 cu privire la serviciul diplomatic. În acest sens, în conformitate cu prevederile articolului 56 din Regulamentul Parlamentului, comisia propune comasarea acestor proiecte de lege, pentru examinarea în a doua lectură, într-un singur proiect, urmând ca plenul Parlamentului să decidă care proiect va fi dezbătut ca proiect de bază.

Totodată, comisia menționează că, până la etapa actuală, a recepționat avize de la două comisii permanente, după cum urmează: Comisia protecție socială, sănătate și familie, care propune examinarea și adoptarea proiectului de lege în plenul Parlamentului; Comisia juridică, numiri și imunități, care nu a luat nici o decizie vizavi de promovarea acestui proiect de lege; și avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, în care au fost formulate mai multe propuneri de îmbunătățire a proiectului.

Astfel, în cadrul pregătirii acestui proiect de lege pentru dezbateră în a doua lectură, comisia va examina toate obiecțiile, propunerile și eventualele amendamente în strictă conformitate cu prevederile articolului 65 din Regulamentul Parlamentului.

În contextul celor menționate, Comisia politică externă și integrare europeană, cu votul majorității membrilor, propune Parlamentului aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Se supune votului aprobarea în prima lectură, conform raportului Comisiei politice externe și integrare europeană, a proiectului nr. 117 din 10 martie 2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este votat în prima lectură.

Stimați colegi,

Pauză – până la 13.40.

Vă rog, fără întârziere.

13.40.

Domnule Bolea,

Vă rog, anunțul.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Stimați colegi din Comisia juridică,

Rog să ne întrunim în ședință.

Mersi.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Doamna Zinaida Greceanîi:

... să reveniți la locurile de muncă.

Continuăm ședința.

Se pare că putem începe ședința. Avem cvorum.

Continua ședința, mai bine zis.

Următorul proiect de pe ordinea de zi este proiectul nr. 73 din 25 februarie 2020. Lectura a doua.

Domnule Burduja, Comisia economie, buget și finanțe, rog raportul comisiei.

Domnule Burduja,

Vă rog.

De pe loc?

Da, vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Comisia economie, buget și finanțe, în contextul avizelor prezentate de comisiile parlamentare, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, amendamentele deputaților și avizul Guvernului Republicii Moldova pe marginea acestuia, a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă, și comunică următoarele.

Proiectul de lege prevede implementarea unor instrumente care să asigure prevenirea săvârșirii unor posibile abuzuri din partea organelor de control, informarea și consultarea agentului economic, oferirea posibilității de a corecta în cazul unor devieri neînsemnate și în termen adecvat pentru înlăturarea neajunsurilor.

Amendamentele și propunerile înaintate au fost examinate în cadrul ședinței comisiei, fiind expuse în anexa la prezentul raport.

Pornind de la cele expuse și ținând cont de majoritatea avizelor comisiilor permanente, Direcției generale juridice, Guvernului Republicii Moldova, comisia propune proiectul de lege Parlamentului spre examinare și adoptare în lectura a doua, ca fiind finală, luând în considerare obiecțiile și amendamentele relatate în anexa la raport.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Procedura de vot.

Se supune votului pentru a fi adoptat în lectura a doua, în condițiile raportului prezentat de către Comisia economie, buget și finanțe, proiectul nr. 73 din 25 februarie 2020. Lectura a doua.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să numărați și sectorul nr. 2.

N u m ă r ă t o r i i:

– 26.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 26.

Sectorul nr. 3?

Sectorul nr. 3,

Dacă puteți să ne dați rezultatele.

Da, vă rog, sectorul nr. 3.

Care microfon trebuie să-l conectăm?

Cine de obicei?

Doamna Roșca.

Așa, vă rog.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 15.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 15.

65 de voturi. Proiectul a fost votat în lectura a doua fiind finală.

Următorul proiect e proiectul nr. 18 din 29 ianuarie 2021. Lectura a doua.

Comisia economie, buget și finanțe.

Rog raportul comisiei.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Comisia economie, buget și finanțe a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative și informăm următoarele.

Proiectul de Lege nr. 18/2021 a fost examinat și aprobat în prima lectură în ședința Parlamentului Republicii Moldova din 26 martie curent. Menționăm că pentru lectura a doua la proiectul de lege nominalizat nu a parvenit nici un amendament și nici avizul Guvernului nu este prezentat.

În contextul celor relatate, Comisia economie, buget și finanțe, cu votul unanim (6 voturi „pro”), propune plenului Parlamentului adoptarea

proiectului de Lege nr. 18 din 29 ianuarie 2021 în lectura a doua ca lectură finală.

Proiectul de lege redactat este expus în anexa la prezentul raport.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Întrebări nu sunt.

Stimați colegi,

Lectura a doua. Procedura de vot.

Cine este pentru a fi votat proiectul nr. 18 din 29 ianuarie 2021 în lectura a doua, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 28.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 28.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 15.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 15.

Cu 67 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.
(*Rumoare în sală.*)

Luați seama să nu vă deocheați singuri pe voi. (*Rumoare în sală.*)

Următorul proiect care se supune examinării pentru lectura a doua este proiectul nr. 87 din 25 martie 2021. Comasat, după câte înțeleg, cu nr. 13 și încă cu careva proiect. Lectura a doua.

Prezintă domnul Burduja raportul Comisiei economie, buget și finanțe.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumim, doamnă Președinte.

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1435/2002 pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și ai satului Varnița din raionul Anenii Noi, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova, fiind de bază. Deoarece în cadrul examinării pentru prima lectură a fost comasat cu proiectul de Lege nr. 13 din 26 ianuarie 2021.

Respectiv, vă comunicăm următoarele. Proiectul de lege a fost avizat de către Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova, care a prezentat unele obiecții de ordin tehnico-legislativ.

Centrul Național Anticorupție a prezentat raportul de expertiză pe marginea acestui proiectul de lege.

La proiectul de lege au parvenit mai multe amendamente din partea deputaților în Parlamentul Republicii Moldova, și anume: domnul Jizdan, domnul Lipskii și domnul Evtodiev.

În cadrul ședinței comisiei, amendamentul domnului deputat Jizdan a fost supus votului. Astfel, propunerea ce ține de completarea articolului 1, după cuvintele „Plopi Ștubei” se completează cu cuvântul „Zahorna”, după cuvântul „Varnița” se completează cu cuvintele „Delacău, Puhăceni, Șerpeni, Speia și Telița”, a fost susținută unanim, cu excepția prevederii ce ține de completarea normelor cu cuvântul „Zahorna”.

Iar modificările propuse la articolul 2, care prevăd modificarea volumelor, cifra „100” se substituie cu cifra „120”, cifra „350” se substituie cu cifra „400” – nu au fost susținute.

Amendamentul deputatului Lipskii, care a propus ca în denumirea legii cuvintele „Dubăsari și Căușeni și ai satului Varnița din raionul Anenii Noi” să se substituie cu textul „Dubăsari, Căușeni și Anenii Noi”, a fost susținut cu 7 voturi „pro”.

Amendamentul deputatului Evtodiev, care a propus ca la articolul 1, după cuvintele „Plop Știubei” se completează cu cuvintele „Leuntea și Grădinița”, a fost susținut cu 5 voturi „pro” și 3 voturi „abținute”.

Atestăm că avizul Guvernului pe marginea acestui proiect de lege lipsește.

Reieșind din cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de lege în lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Întrebări nu sunt.

Stimați colegi,

Supun votului pentru a fi votat în lectura a doua, în condițiile raportului Comisiei economie, buget și finanțe, prezentat de către domnul Burduja, proiectul nr. 87 din 25.03.2021, comasat cu proiectul nr. 13 din 26.01.2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 28.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 28.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 16... sectorul nr. 3 – 16.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 16.

Cu 68 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.

Următorul proiect care se supune examinării, de asemenea, pentru lectura a doua, este proiectul nr. 90 din 29.03.2021. Lectura a doua.

Raportul Comisiei economie, buget și finanțe.

Domnule Burduja,

Vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Da, mulțumesc.

Eu îmi cer scuze. Pur și simplu, sunt prea multe.

Mulțumim, doamnă Președinte.

Stimați colegi deputați,

Comisia economie, buget și finanțe, în contextul avizelor prezentate de comisiile parlamentare, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, amendamentelor deputaților, a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege privind instituirea unor măsuri de susținere a întreprinderilor micro în cazul imposibilității calculării, raportării și achitării impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă, și comunică următoarele.

Proiectul de lege prevede posibilitatea prelungirii termenului de depunere a declarațiilor și dărilor de seamă și a termenului de stingere a obligațiilor de achitare a impozitelor, taxelor și altor plăți obligatorii, conform declarațiilor și dărilor de seamă respective, în cazul în care conducătorul întreprinderii sau o altă persoană împuternicită de acesta se află în concediu medical în legătură cu tratamentul virusului SARS-CoV-2, la data-limită de depunere a declarațiilor și dărilor de seamă conform legislației.

Avizul Guvernului Republicii Moldova pe marginea acestui proiect de lege lipsește. Amendamentele și propunerile înaintate au fost examinate în cadrul ședinței comisiei, fiind expuse în anexa la prezentul raport.

Pornind de la cele expuse și ținând cont de majoritatea avizelor comisiilor permanente și Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, comisia propune proiectul de lege Parlamentului spre examinare și adoptare în a doua lectură ca fiind finală, luând în considerare obiecțiile și amendamentele relatate în anexa la raport.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Întrebări nu aveți.

Stimați colegi,

În condițiile raportului Comisiei economie, buget și finanțe, se supune votului pentru lectura a doua proiectul nr. 90 din 29.03.2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 29.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 29.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 16.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 16.

Cu 69 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua, fiind finală.

Următorul proiect, de asemenea, este pentru lectura a doua, este proiectul nr. 249 din 04.11.2019.

Îl prezintă președintele Comisiei economie, buget și finanțe, domnul Burduja, lectura a doua.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumim, doamnă Președinte.

Stimați colegi deputați,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă, și comunică următoarele.

Amendamentele și propunerile pe marginea proiectului de lege, parvenite în perioada examinării acestuia pentru lectura a doua, au fost sistematizate, examinate și reflectate în sinteză, care este parte componentă a prezentului raport.

Totodată, Comisia economie, buget și finanțe constată că avizul Guvernului Republicii Moldova pe marginea acestui proiect de lege lipsește.

Reieșind din cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe, cu majoritatea voturilor, 6 voturi „pro”, propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de lege în lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Întrebări nu sunt.

Stimați colegi,

Se supune votului adoptarea în lectura a doua a proiectului nr. 249 din 04.11.2019.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 15.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 15.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 17.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 17.

Cu 56 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.

Următorul proiect care se supune examinării este proiectul nr. 97 din 31.03.2021.

Doamnă Pilipețcaia,

Extinderea termenului.

Se poate și de pe loc, cum doriți.

Doamna Alla Pilipețcaia:

Stimați colegi,

Proiectul dat este tehnic. Noi solicităm extinderea termenului de lucru al comisiei. La articolul 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 14/2021 cu privire la constituirea Comisiei speciale pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din bazinul râului Nistru și al afluenților săi, sintagma „în termen de 3 luni” se substituie cu sintagma „în termen de 6 luni”.

Rog susținerea proiectului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Întrebări, de asemenea, nu aveți.

Stimați colegi,

Cine este pentru a fi adoptat proiectul de Hotărâre nr. 97 din 31.03.2021 cu referire la extinderea termenului, rog să votați.

Majoritatea deputaților.

Proiectul este votat.

Următorul proiect este proiectul nr. 122 din 21.04.2021.

Domnule Carp,

Vă rog.

Stimați colegi,

Haideți să vă dau citire.

Domnul Carp, ca președinte al Comisiei de anchetă pentru elucidarea circumstanțelor înstrăinării patrimoniului sindicatelor, solicită extinderea termenului de activitate al comisiei până la 15 mai curent.

Cine este pentru a fi adoptat acest proiect de hotărâre, este tehnic. Îmi asum. O să-mi pună „mohorâci” domnul Carp.

Majoritatea. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Din contul sindicatelor.

Majoritatea.

Stimați colegi,

Sunteți voi azi bravo.

Stimați colegi,

Se supune examinării, după cum a fost propus, Raportul Comisiei speciale privind analiza situației economico-financiare a Întreprinderii de Stat „Calea Ferată”.

Raportul... Pe azi, eu acum vă propun. Sunteți gata sau pe mâine? Mai bine pe mâine.

Stimați colegi,

Da, vă rog. *(Rumoare în sală.)*

„Шероховатости прощаются”. Azi toți sunt „добренькие”.

Domnul Oleg Lipskii:

Stimați colegi,

Deci proiectul Hotărârii Parlamentului este înregistrat sub nr. 128. Deci raportul este înregistrat. În raport este descris totul ce... Dacă este interesant, cine vrea să știe amănuntele, poate să le vadă acolo.

Eu am să prezint, să zicem așa, mai pe scurt, dar momentele cele mai principale și mai dureroase. Poate colegii o să mă... dacă cineva o să mai ia cuvântul o să mai suplinească ce am să spun eu.

Stimați colegi,

Prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 6/2021, a fost constituită Comisia de anchetă privind analiza situației economico-financiare de la Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și a rezultatelor activității ramurii de transport feroviar pentru perioada 2010–2020, în următoarea componență: Lipskii Oleg, Agache Angel, Padnevici Corneliu, Jolnaci Alexandru, Pascaru Nicolae, Frunze Petru, Marian Radu, Slusari Alexandru, Leucă Ion, Himici Igor.

Președinte – Lipskii Oleg, vicepreședinte – domnul Agache și secretarul Comisiei – domnul Padnevici, ceilalți – membri ai Comisiei.

Scopul Comisiei este de a elucida cauzele situației economico-financiare critice la Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, a examina eficiența managementului întreprinderii în perioada 2010–2020 și a da un imbold autorităților publice responsabile în depășirea crizei create și nerepetarea acesteia în viitor. *(Gălăgie în sală.)*

În activitatea sa, Comisia de anchetă s-a condus de Constituția Republicii Moldova, Regulamentul Parlamentului, alte acte normative naționale, internaționale, menite să asigure o investigație obiectivă și transparentă în raport cu membrii comisiei și persoanele care urmau a fi citate, invitate la audiență.

În vederea clarificării situației economico-financiare, Comisia de anchetă a solicitat informație de la Întreprinderea de Stat „CFM” și de la un șir de autorități publice, și anume:

- Agenția Proprietății Publice;
- Curtea de Conturi;
- Inspekția Financiară;
- Centrul Național Anticorupție;
- Serviciul de Informații și Securitate;
- Procuratura Generală;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Ministerul Afacerilor Externe.

În perioada 2010–2020, conform informațiilor din actele Inspecției Financiare, a fost administrată de următoarele persoane:

Gheorghe Efrim – 26.01.2010 – 19.05.2010;

Ilie Țurcan, director general – de la 16.07.2010 până la 17.03.2011;

Serghei Tomșa, director general interimar – de la 17.03.2011 până la 04.11.2011;

Vitalie Struna, director general – de la 04.11.2011 până la 20.06.2013;

Serghei Tomșa, director interimar – de la 20.06.2013 până la 20.08.2013;

Andrei Damașcan, director – de la 20.08.2013 până la 14.02.2014;

Serghei Tomșa, iarăși – de la 14.02.2014 până la 09.04.2015;

Vladimir Cebotari – de la 09.04.2015 până la 31.07.2015;

Ivan Antoci, director – de la 31.07.2015 până la 03.08.2015, asta 4 zile;

Iurie Topală, director, iată aici o perioadă mai lungă – de la 03.08.2015 până la 23.09.2019;

Ivan Dragni, director general interimar – de la 14.08.2019 până la 04.12.2019;

și Adrian Onceanu – de la 05.12.2019 până în prezent.

Deci infrastructura feroviară, o mică caracteristică. Eu vreau să vă prezint de ce... cum arată Calea Ferată moldovenească la moment și pe urmă vă dau citire la momentele unde a fost delapidată Calea Ferată, ca să fie mai scurt. Cine o să vrea mai larg, poate să citească raportul, să vadă, să găsească tot ce-l interesează.

Lungimea totală a rețelei de cale ferată, administrată de CFM, este de 1 749 de kilometri, din care 1 080 kilometri reprezintă calea principală și 669 de kilometri – linii de stații și acces. Liniile de cale ferată mai pot fi clasificate: ecartament larg (1 520 mm) și ecartament... de 1 435 kilometri, el are 14 kilometri lungime, deci nesemnificativ. (*Gălăgie în sală.*)

Pe căile ferate moldovenești se circulă cu o viteză maximă... eu vreau atenția dumneavoastră, să auziți la ce am ajuns noi aici, maximă de 90 de km/h, viteza medie fiind 50 km/h, diferența mare dintre viteza medie și cea maximă este generată de 174 de segmente de restricții de viteză, care au o distanță de 340 de kilometri. Această distanță s-a mărit cu 49 de kilometri în anul 2020, comparativ cu anul 2019. Astfel, în unele locuri, viteza circulației fiind de 5 până la 25 km/oră. Asta noi vedem că se începe degradarea foarte serioasă a infrastructurii Căii Ferate.

Tracțiune. Deci din locomotivele... sunt 145 la număr, 132 de locomotive sunt administrate de CFM, iar 13 sunt situate în regiunea transnistreană.

Din 120 de locomotive din parcul de inventar... au durata expirată 120 și 12 locomotive au fost procurate recent din proiectul BERD.

Vagoane de marfă. Aici tot atenție, vă rog.

Conform datelor din Programul de dezvoltare a Căii Ferate din Moldova de la 01.01.2018, parcul de inventar al vagoanelor de marfă enumera 5 582 de vagoane, dintre care 2 623 de vagoane se aflau în parcul activ, iar 2 959 vagoane se aflau în stare inoperabilă și nu erau antrenate în activitatea de transport a întreprinderii. *(Gălăgie în sală.)*

La moment, în parcul activ, se află 1 288 de vagoane.

În anul 2025, asta peste 4 ani, o să avem zero vagoane de marfă, dacă n-o să fie investiții, zero vagoane de marfă.

Vagoane de pasageri. În prezent, Calea Ferată din Moldova a sistat circulația trenurilor de pasageri de pe rutele internaționale în legătură cu pandemia COVID-19, însă acesta nu este unicul motiv, care a determinat administrația Căii Ferate să recurgă la aceasta. Conform datelor privind termenul de exploatare a vagoanelor de pasageri, în prezent, sunt, în total, 92 de vagoane de pasageri, din care... aici cifra n-am, dar, dacă nu greșesc, dar... 11 sunt cupeuri și celelalte sunt plațcart. *(Gălăgie în sală.)*

În 2024, o să avem zero vagoane de pasageri. Dar, în anii ăștia care... o să vină câte puțin, câte puțin, deci vagoanele o să dispară. Ultimul o să fie casat... trebuie să fie casat în anul 2024. Cam asta-i situația.

Deci, după planul care a fost făcut, un plan foarte optimist, care a fost făcut în 2018, era nevoie pentru modernizarea Căii Ferate... atenție! 644 milioane de euro...

Deci în Parlament au fost votate în jur de 110 milioane, credit BERD, credit BEI...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lipskii,

Un minut, vă rog.

Stimați colegi,

Cineva în spate vorbește. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Probabil că și în față tot, dar aud de acolo, din partea ceea, se aude o gălăgie extraordinară.

Vă rog să vă calmați.

Ori dacă aveți de vorbit, ieșiți în coridor și vorbiți în coridor.

Vă rog, domnule Lipskii, continuați.

Domnul Oleg Lipskii:

Da. Deci au fost aprobate de Parlament două credite BERD și BEI câte 52 milioane jumătate și un grant de 5 milioane din partea Comisiei Europene.

La moment, au fost cumpărate locomotive cu 45 de milioane. S-a târăgănat 5 ani până au fost cumpărate aceste locomotive. Care-i pricina? De unde? Auzi diferite, verzi și uscate. Situația nu-i deloc clară. Dar cel mai grav că era o perioadă de 3 ani de grație, când nu trebuia de plătit procente pentru credit. A fost trecută peste asta, și acum se primește că locomotivele au venit, lucru nu-i, pandemia, totu-i stopat, nu, nu tot, dar, practic, a decăzut lucrul 67%, față de anul 2019, a fost în anul 2020. În această situație suntem... ei sunt nevoiți – Calea Ferată, să plătească deja, să înceapă plata creditelor. Situația e foarte grea și încordată.

Deci eu vreau să trec la acele neajunsuri, care au fost depistate și o să încerc să le sistematizez. (*Gălăgie în sală.*)

O să aveți... dacă cineva o să citească raportul, o să aibă interes, este la sfârșit o anexă, unde am încercat noi să sistematizăm toate problemele și toate momentele ce țin de delapidarea Căii Ferate.

Utilizarea deficientă a combustibilului, care a fost stabilită nu de noi, dar Inspectoratul Financiar... stați că...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Inspekția Financiară.

Domnul Oleg Lipskii:

... Inspekția Financiară, pardon, de pe lângă Ministerul Finanțelor, din datele Curții de Conturi.

Deci în total, noi avem în anii aceștia, dar, practic, îi luat pe ultimii ani, 2018–2019, doar în 2 ani, 22 de milioane 900 mii lei – furturi de motorină, să zicem așa. Dar asta nu-i totul.

În anul 2020, totul continua. Deci colegii au insistat să includem cifrele. Cifrele sunt foarte mari, din cauza aceasta noi am vrut materialele să fie oficiale. Fără materialele oficiale... aici nici o cifră nu este care să reflecte ceva neoficial, care comisia singură a inventat, totul e pe baza documentelor de stat.

Mai departe, noi avem obiecte nefinalizate. Obiecte nefinalizate noi avem care... și executate necalitativ, sunt 64 milioane de lei care stau și n-au fost... deci nu funcționează și nu aduc nici un venit.

Vreau să mai spun aici, este și drumul acesta Cahul-Giurgiulești, unde au fost folosiți 502 milioane de lei, mai trebuiau 274 de milioane ca să fie pusă... deci calea ferată aceasta să fie dată în exploatare. Ea n-a fost dată. În 2009, lucrările s-au stopat acolo și după aceasta noi avem iarăși un obiect

nefinalizat, unde banii au fost alocați, dar n-a fost dusă treaba la sfârșit și avem... deci acest obiect nu poate fi folosit, fiindcă nu-i dat în exploatare.

Mai departe avem, eu spun de cele, să zicem, mai mari, cheltuieli neîntemeiate, neregulamentare și lipsa procedurii de control intern. Iată noi avem, tot e interesantă treaba, la data de 23.12.2014, Calea Ferată a încheiat contractul de asistență juridică cu Biroul Asociat de Avocați.

Eu nu dau citire acum, să nu fac reclamă, dar în raport îl aveți. Deci în 2015, acest Birou de Avocați a primit pentru servicii juridice acordate, dar fără careva documente confirmative că aceste servicii au fost acordate, 203 mii de lei. Având în vedere că sunt 9 juriști la Calea Ferată, pentru ce era nevoie? Nu știu, poate erau... Nu știu, eu nu vreau să... Deci este ce este. Banii să sperăm că n-au fost spălați, să sperăm că era ajutor acordat, dar tare seamănă cu ceva dubios.

Mergem mai departe. Deci în total așa cheltuieli neîntemeiate, neregulamentare, în lipsa procedurii de control, în total avem 20 de milioane. 20 de milioane în acești 10 ani.

Casări dubioase. Casări dubioase noi avem de 1 milion 583 de mii de lei. Deci despre ce noi vorbim? Diferite obiecte, diferite active care au fost casate neregulamentar, să zicem așa. Deci mai clar, mai concret este descris, iarăși, în raport.

Alte cazuri de administrare deficientă. Deci vorbim, de exemplu, de o politică tarifară, când în loc de tarife internaționale se aplicau tarifele interioare, transporturi spre Portul Giurgiu-lești, care este un Port internațional și ele trebuiau să fie socotite pe tarife internaționale. Calea Ferată a pierdut din cauza aceasta 59 milioane de lei. Deci acesta era, nu știu al cui joc, dar avem ce avem. Deci în total pe aceste puncte despre care am spus 168 de milioane de lei, 168 milioane 380 de mii mai concret.

Mai departe. Sunt niște contracte dubioase. Deci contractele dubioase în total au adus prejudiciu în jur de 25 de milioane de lei. Când pentru barierele care trebuiau să fie făcute la Calea Ferată. Barierele n-au fost făcute nici până în ziua de azi, banii au fost plătiți și în afara țării, și înăuntrul țării pentru servicii – 25 milioane de lei.

S-au reparat niște garnituri de pasageri, știți, care au fost reparate la Întreprinderea „Remar” România. În primul rând, au fost reparate, au fost duse locomotivele acolo fără proiecte, fără claritate, fără studiu de fezabilitate, deci așa „на угад”. Le-au dus acolo și s-au reparat.

Dar cel mai grav nu-i aceasta, cel mai grav că acum din acele 5 garnituri, 3 stau sub gard, dar asta-i în jur de 8 milioane de lei, care banii stau sub gard, nu se folosesc.

Mai mult decât atât, cred că era cazul, totuși, de văzut poate din acești bani se putea de cumpărat ceva mai necesar pentru Calea Ferată, careva vagoane pentru marfă, care puteau să transporte. Cam acesta era

managementul atunci și cu aceasta se ocupau. Deci aceasta ține de anii 2013–2014.

Contracte vagoane date în locațiune la două companii „Transpac-Service”, „Dincomex” au adus pagube de 14 milioane, aproape 15 milioane de lei.

Mai departe. Avem contracte, sisteme încheiate, deci IT, încheiate cu „Katia Expert”, „BASS Systems”, „DSS-Group”. Până la sfârșit aceste contracte, să zicem așa, erau construcții nefinalizate, aici avem contracte nefinalizate de IT. Deci aici tot 12 milioane de lei, care bani au fost investiți și nu aduc nimic.

Au fost cumpărate două mașini pentru a instala traverse pe calea ferată, aproape un milion de euro prețul lor. 19 milioane 745 de mii, ca să fie mai corect. Mașinile nu lucrează, taie iarbă și crengi. Ei nu fac ceea ce trebuie să facă, să instaleze traverse.

Se spune că nu sunt profesioniști care pot să lucreze cu aceste mașini. Eu nu înțeleg cum asta poate să fie, în 10 ani să nu fie antrenați niște oameni care să ușureze lucrul la acei care cară traversurile acestea de trei sute de kilograme în patru. Oamenii cară traverse, dar mașinile stau și doar se folosesc pentru a tăia iarbă. Da, asta tot e necesară, și crengile, și iarba lângă calea ferată trebuie să fie tăiate, dar acestea sunt lucruri auxiliare, acesta nu-i lucrul principal pe care ei trebuie să facă. Deci încă un milion de euro, aproape 20 milioane de lei tot nu sunt folosiți.

Penalități. Diferite penalități pe care le-a obținut Calea Ferată din neexecutarea plăților la timp și diferite, iarăși, contracte dubioase care aduc tot 10 milioane jumătate de lei.

Trecem la achiziții. Eu nu vreau să citesc totul, eu vreau doar să spun una, că aproape 330 milioane de lei, dar asta foarte optimist, colegii din comisie știu, asta e o cifră foarte optimistă, să zicem, foarte așa-i mică, „занижена” puțin, poate, ca să nu facem ceva mai mare. Deci despre ce se vorbește? Un acumulator care costă 800 de lei cumpărat era de Calea Ferată cu 3 800–3 900 de lei. Și așa chestii, cel puțin de două ori, de trei ori. O șurubelniță de 5 lei era cumpărată cu 35 de lei. Ce agent economic poate să reziste la așa delapidări? Cine poate să reziste? Nimeni.

Mai departe noi avem transport fără bilete în jur de 132 milioane de lei. Deci mai avem și alta. Când au fost folosite casele de expediții, să zicem așa, avea un impozit adăugător din partea „смотрящий” care era la Calea Ferată 2 dolari pe tonă. Dacă noi optimist așa luăm, tot nu mult, nu tare mult, dar pe volumul de marfă transportată care avem în 10 ani, asta până la 700 milioane de lei a adus. Fiindcă dacă acolo se ridică prețul, aici trebuia să fie mai mic, deci suferea Calea Ferată. Din contul Căii Ferate, practic, asta se făcea.

Nemaivorbind de acelea că motorina cu preț exagerat se vindea, uleiul cu preț exagerat. Deci toate aceste momente, eu nu vreau să vă rețin atenția, fiindcă multe cifre n-o să ajute, deja n-o să înțelegeți nimic, dar luați raportul și vedeți, care-i interesat să vadă ce se făcea acolo.

Deci în total, stimați colegi, noi putem vorbi că, practic, în zece ani, Calea Ferată a fost delapidată peste 1 miliard 500 milioane de lei. Dar asta, încă o dată vă spun, este cifra care este optimistă.

Deci în concluzie. În concluzie, eu v-am spus, încă este un moment ce ține de transportul de pasageri. Transportul de pasageri, v-am spus, fără bilete, care au fost depistate 132 de milioane lei. Dar în fiecare lună, practic, transportul de pasageri local și interurban, deci înăuntrul țării, aduce în jur de 10 milioane de lei cheltuieli, care nu sunt acoperite de... n-au acoperire.

Deci în an undeva în jur de 130–135 de milioane de lei. În zece ani iarăși 1 miliard 300. Deci fără... statul n-a compensat. Calea Ferată din banii ei cum putea ea lucra și acoperea, încerca. Iată în situația când a fost delapidată, în situația când n-a fost compensat nimic.

Deci care sunt recomandările noastre? Și aceasta este descris și în concluzii-recomandări, este și în hotărârea Parlamentului. Noi propunem Guvernului... deci este din două componente. Este vorba de adresarea către Guvern și adresarea către Procuratura Generală.

Recomandări. Guvernului:

- Asigurarea eficientizării managementului Căii Ferate. Acum merge concursul. O să vedem rezultatul, deci nu putem ști. Poate... deci aceasta nu-i mandatul comisiei noastre să ne ocupăm cu alegerile directorului.

- Asigurarea optimizării cheltuielilor administrative.

- Asigurarea unei monitorizări riguroase a procurărilor.

- Asigurarea separării... Iată domnul Marian a propus, am inclus, asigurarea separării subdiviziunilor/serviciilor care dețin funcțiile de control de subdiviziunile care consumă resursele. Ar fi bine, nu știu cum aceasta o să arate în practică, dar noi propunem Guvernului să se gândească la aceasta.

- Examinarea posibilității subvenționării transportului feroviar de pasageri suburban și local. Deci noi nu vorbim de internațional, nu vorbim de... Doar local și suburban.

- Examinarea posibilității reorganizării întreprinderii conform unui plan elaborat în baza unor analize economico-financiare ample, de dezvoltare a fluxurilor de transport feroviar la nivel național, regional și chiar demararea unor proiecte globale.

- Examinarea posibilității demarării unui proces masiv de reabilitare și tehnologizare a infrastructurii. V-am spus mai sus că degradează infrastructura. Aceasta afectează, foarte grav afectează transporturile și

securitatea la transportarea și a pasagerilor, în primul rând, fiindcă sunt oameni, dar și a mărfurilor. Aceasta tot nu putem să scoatem din evidență.

– Examinarea posibilității creării și implementării unui mecanism de restituire a accizelor pentru combustibil în partea ce ține de motorină consumată pentru infrastructura feroviară. Deci este vorba de banii care să fie alocați adăugător din accizul care este folosit de locomotive, din motorina folosită de locomotive pentru infrastructura feroviară. Similar, cum se face pentru drumurile auto.

– Elaborarea unui mecanism de stimulare a transportului de mărfuri în volume sporite pe Calea Ferată. Despre ce este vorba? Dacă este marfă multă, marfă voluminoasă, marfă grea se fie, să meargă pe Calea Ferată, nu pe drumuri, ca să nu dărâme drumurile și să aibă de lucru și Calea Ferată.

Acum Procuraturii Generale, solicităm Procuraturii Generale. Noi nu putem cere, dar solicităm:

– Examinarea și aprecierea legalității și temeiniciei emiterii ordonanțelor de clasare a cazurilor penale, ce au ca obiect anume investigarea patrimoniului, acțiunile sau inacțiunile angajaților Căii Ferate din Moldova pentru anii 2010–2020, în temeiul articolului 53¹, alineatul (2) din Codul de procedură penală. De ce? Fiindcă din 44 cazuri care au fost descrise la noi în raport, practic, să zicem așa, 80% din cazuri au fost închise, clasate. Deci nu se mai face nimic pe ele.

– Examinarea oportunității creării unui grup specializat în scopul efectuării cercetării sub toate aspectele complete și obiective a circumstanțelor cauzelor penale ce au ca obiect al investigării patrimoniul, acțiunile sau inacțiunile angajaților, pentru anii 2010–2020.

– Întreprinderea măsurilor pentru recuperarea... și aceasta-i foarte principal moment, ar fi foarte bine dacă măcar ceva s-ar rezolva aici. Eu spun măcar. Eu înțeleg că nu-i real totul, dar totuși. Întreprinderea măsurilor pentru recuperarea mijloacelor financiare delapidate din Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

Stimați colegi,

Cam aceasta pe scurt. Încă o dată reiterez, că dacă are cineva interes, este și pe site-ul Parlamentului acest raport. Se poate de văzut, de scos, de printat și de citit foarte atent.

Vă mulțumesc pentru atenție.

Dacă aveți întrebări.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți întrebări.

Prima întrebare – domnul Marian.

Domnul Radu Marian:

Da, mersi, doamnă Președinte.

Domnule Lipskii,

Într-adevăr, este bun raportul. Mă rog, s-a făcut în baza informațiilor pe care le-am primit de la instituțiile de stat. Dar eu, totuși, am o întrebare de clarificare, mai mult de procedură. Raportul a fost înregistrat astăzi. Eu nu știu dacă colegii deputați l-au primit în căsuțele poștale sau în e-mail.

Eu nu știu dacă ei au reușit să vadă conținutul acestuia. Dar acolo sunt lucruri foarte importante și foarte grave expuse. Eu, totuși, propun ca să... nu știu, să lăsăm sesiunea de întrebări-răspunsuri pe mâine, pentru că...

Mă rog, acolo sunt foarte multe lucruri pe care trebuie să le vadă, inclusiv deputații. Acolo sunt inclusiv riscuri actuale față de Calea Ferată. Inclusiv menționați oameni, care candidează la funcția de șef al Căii Ferate. Și trebuie să vadă și deputații acest lucru. Eu mă tem că nu prea au văzut raportul colegii. Aceasta și spun.

Domnul Oleg Lipskii:

Domnule Marian,

Noi de dimineață, practic, am introdus în ordinea de zi hotărârea Parlamentului. Eu înțeleg despre ce vorbiți. Eu aș spune că-i corect. Dar încă un moment. Cine este interesat, comisia... noi raportul prealabil deja în varianta aceasta despre care am raportat noi îl avem deja de o lună, practic. Noi am mai cizelat aici și am mai redactat, am mai pus niște articole, după ordinea lor.

Dar, practic, toată informația fiecare fracțiune a avut-o. Fracțiunea „PAS” – doi reprezentanți. Fracțiunea „Platforma DA” – un reprezentant, domnul Slusari. Nimic n-am ascuns. Ce am primit informație, la toți am dat. Toți știu. Aici nimic secret nu este. Deci am făcut lucrul pe care l-am făcut. Sper că destul de normal.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Stimați colegi,

Următoarea întrebare – doamna Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule deputat,

Ați enumerat mai multe persoane care de-a lungul anilor s-au perindat la șefia Întreprinderii de Stat „Calea Ferată”. Spuneți-mi, vă rog, câte din aceste persoane au fost audiate de comisia pe care ați condus-o? Prima întrebare.

Și spuneți-mi, vă rog, am înțeles eu corect, că soția dumneavoastră a candidat la funcția de șef al Întreprinderii de Stat „Calea Ferată”? Dumneaei cunoștea situația deplorabilă de la această întreprindere de stat?

Domnul Oleg Lipskii:

Aceasta a fost demult, sunt vreo șase ani în urmă, poate șapte. Situația atunci nu era așa de strașnică cum este acum. La moment, soția mea, cu părere de rău, este bolnavă în spital. N-are importanță. Deci nu-i vorba. Ea nu candidează, aceasta am vrut să spun.

Știți, poate dacă nu candida atunci, eu poate nu eram așa mai în temă, să zicem așa. Dar problema nu-i într-însa. Problema este în altceva.

Oamenii care au ocupat acest loc, practic, să zicem așa, practic toți s-au eschivat, în afară de actualul director, care a fost de mai multe ori la Comisia economie, buget și finanțe, în afară de domnul Damașcan care a venit cu dânsul împreună. Nu Damașcan, pardon, domnul Tomșa care a fost cu dânsul împreună tot la comisie. Și la Comisia noastră de anchetă, și a fost și la Comisia economie, buget și finanțe.

Eu aș spune așa, lămurirea. Domnul Tomșa a fost întrebat în privința acestor mașini, care trebuiau să pună traverse. Eu nu am primit răspuns care m-ar satisface. Eu nu am înțeles, de ce așa mașini costisitoare au fost cumpărate și n-au fost puse în funcțiune și nu fac treaba care trebuie să o facă.

Oamenii sunt nevoiți să care, aceste traverse 320 de kg patru oameni cară. Vă închipuiți aceasta câte 80 de kg fiecare.

Dar oamenii aceștia... Încă un moment. Eu îmi cer scuze. Deja dacă știți, în anul 2020, salariul mediu pe Calea Ferată era 2 500 de lei. 2 500 de lei. La moment, este 4 300.

Dar dacă noi luăm rata, doamnă Ciobanu, rata inflației, el trebuie să fie 4 400, aceasta fără creștere, doar rata inflației.

Deci noi vedem... Ce vedem aici? Noi vedem că degradează și infrastructura, degradează și personalul. Din care punct de vedere degradează? Nu vin oameni noi, nu vin oameni, care... specialiști, care să lucreze. Eu nu spun de administrație, eu spun de acei care lucrează, să zicem așa, în câmp, pe drumuri, locomotive, oamenii nu vin. Practic, dacă nu mă înșel, 30%... colegii pot să mă corecteze din comisie, ieri, 30% pensionari, dacă nu mă înșel, da, așa ceva, o cifră de felul acesta, poate ceva... în jurul acestei cifre. Dar cine-s acești oameni pensionari 30%? Asta-s oamenii, care sunt profesioniști, care au experiență de lucru, dar ei deja n-au putere să lucreze, fiindcă oamenii cum, omul cât n-ar fi, dar anii iau... ceea ce... cum s-ar zice, a lor.

Știți, situația cu salariul e foarte gravă. Acum doar s-a început să fie plătite salariile din decembrie. S-a închis din noiembrie, s-a început din

decembrie să plătească. Dar dacă omul nu primește 3–4 luni salariu, vă închipuiți starea lui fizică, psihologică și așa mai departe.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Ciobanu,

Aveți a doua întrebare?

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Lipskii,

Aveți perfectă dreptate. Dar 6 700 de angajați, Întreprinderea de Stat „Calea Ferată”, scuzați, vă rog, eu am comparat cu alte țări... îi extraordinar de mare numărul angajaților.

Și încă ceva, domnule Lipskii. Spuneți-mi, vă rog, în raport ați făcut trimitere la persoanele care se fac vinovate de delapidarea banului, de încălcări grave. Și încă ceva, spuneți-mi, dacă materialele... raportul va fi redirecționat pe numele instituțiilor abilitate ale statului, ca să poarte răspundere penală de situația în care a ajuns Calea Ferată?

Domnul Oleg Lipskii:

Deci eu reiterez: au fost deschise 44 de cauze penale, deci au fost deschise. Din ele, practic, 6 s-au terminat cu acuzații, dar au fost acuzați mașiniștii, mașiniștii pentru furtul de motorină. (*Gălăgie în sală.*) Vreo 3 cauze penale, dacă nu mă înșel, sau 4 cauze penale, din care 2 țin de un atac raider asupra Căii Ferate, este o cauză penală de... sunt 2 cauze penale cu escrocherie și încă vreo 2 cauze penale, care țin de ultimele momente din anul 2020, când conducerea actuală a dat la Procuratură, s-a adresat ca să fie cercetate câteva cazuri pe... nu numesc acum compania, nu vreau, ca să nu afectăm noi, cumva, ancheta, este vorba de preț exagerat... la ulei și la niște piese de rezervă. Deci cam asta.

Alte cauze, dacă noi socotim 4 și 6 – 10, din 44 cauze penale, practic, peste 30 de cauze penale au fost clasate, au fost închise, din diferite motive. Noi pentru asta și scriem în hotărâre, noi ne adresăm la Procuratură să revadă, totuși... totuși, să revadă, fiindcă nu poate să fie așa că Calea Ferată a fost delapidată peste 1 miliard 500 de milioane de lei și, în același timp, practic, „стрелочники, нашли 6 стрелочников”.

Da, încă un moment. Dumneavoastră ați spus că la Calea Ferată 6 700 de oameni lucrează. 6 500, dacă nu mă înșel, ceva... mai recent, fiindcă oamenii s-au concediat mulți din cauza că nu se plătesc salariile. Dar, în anul 2010, lucrau la Calea Ferată peste 12 mii de oameni, 12 mii. Și Calea Ferată, până în 2012, avea profit, până în 2012. De acolo s-a început deja, în jos s-a dus.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Stimați colegi,
Câte două întrebări, vă rog.
Comentariu pe urmă, la tribună.

Domnul Oleg Lipskii:

Dacă vreți... individual, (*râde*) ca să nu pierdem timpul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Ciobanu,
10 secunde.

Doamna Maria Ciobanu:

Un minut.

Domnule Lipskii,

Știa toată lumea... Nu vă învinuiesc pe dumneavoastră, că chiar nu am pentru ce vă învinui, dar știa toată lumea, de ani de zile, că Întreprinderea de Stat „Calea Ferată” era una dintre cele mai generoase „borsetce” pentru anumiți lideri de partide.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu nu comentez aici, fiindcă las Procuratura să clarifice cine și în care „borsetcă” (*râde*) se duceau banii.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,
Încă o întrebare, și vă trimit la pauză.

Următoarea întrebare – domnul Cebotari Vladimir.

Domnul Vladimir Cebotari:

Domnule Lipskii,

Bună ziua!

Domnul Oleg Lipskii:

Bună!

Domnul Vladimir Cebotari:

Mulțumim de raport. E mare, comprehensiv. Se simt emoțiile, dar, din păcate-i grăbit și, din păcate, se observă că nu acoperă toate aspectele. Unele afirmații sunt făcute, din punctul meu de vedere, parțial și acele afirmații și constatări nu sunt duse la capăt. Iar odată fiind duse la capăt, schimbă unghiul în privința unor concluzii sau alte concluzii. Și aici mă refer chiar și la elementare fapte, că unele afirmații în privința unor contracte sunt indicate cu totul alte date, decât cele la care au fost ele încheiate, sau unele afirmații sunt făcute din punct de vedere, după cum eu înțeleg din raport,

doar în baza unor declarații verbale, fără a se verifica dacă există suportul documentar ori eu, cunoscând anumite lucruri, știu că suportul documentar vorbește despre cu totul și cu totul alte împrejurări și fapte.

De aceea întrebarea mea către dumneavoastră este: dacă nu ați vrea să mai faceți pauză o săptămână până a pune la vot acest raport, pentru ca unele aspecte să fie discutate și să fie aduse la cunoștința comisiei, unele acte, care demonstrează puțin alte lucruri decât cele la care dumneavoastră aici ați făcut referire? Inclusiv știu că sunt și anumite hotărâri de judecată pe care Calea Ferată le știe bine și le-a ascuns de comisia dumneavoastră, deoarece nu le văd, probabil, le-a ascuns, pentru că nu le văd reflectate în raport.

Domnul Oleg Lipskii:

Domnule Cebotari,

Eu înțeleg că noi, poate, totul... în aceste 3 luni, mai puțin de 3 luni, ce s-a întâmplat la Calea Ferată timp de 10 ani, asta nu era real să descoperim totul. Dar principalul ce-am văzut noi, noi am văzut ce management a fost și cu cât a fost delapidată Calea Ferată în acești ani. Ce trebuie să mai dovedim aici? (*Gălăgie în sală.*) Calea Ferată a fost furată în acești ani, și asta se vede cu ochiul liber, cum s-ar zice, și cum... Noi putem să schimbăm formulările. Eu înțeleg că sunt momente... eu știu despre ce vorbiți dumneavoastră, ați fost la noi, la Comisia de anchetă. Problema-i alta – că s-a început, de exemplu, da, s-a început programul acela, care... s-a încercat să fie implementat, dar n-a fost dus până la sfârșit, n-a fost dus până la sfârșit. Banii au fost cheltuiți, investiți și degeaba. Eu despre asta vorbesc și despre asta am spus. Noi nu putem învinui pe nimeni, nu suntem noi judecători. Noi doar am arătat faptele, care...

Și dacă data nu corespunde, nu ține de noi. Datele acestea noi le-am primit din Curtea... datele oficiale ale organelor oficiale. Eu nu mai țin minte de unde, din rapoartele oficiale. Noi n-am inventat nici o cifră. Am fost 10 membri ai comisiei, și fiecare poate să spună că nimic nu-i inventat de noi acolo, în cadrul comisiei, doar aceea ce am primit, am expus aici și am făcut o totalizare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Oleinic. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Alexandr Oleinic:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule Lipskii,

Într-adevăr, este un raport foarte așteptat demult, și mai ales de colectivul Căii Ferate. Este o realitate a zilei de astăzi, o constatare tristă și niște concluzii foarte dure. Desigur că organele abilitate își vor da cu părerea,

până la final, fiindcă, până la urmă, e complicat de învinuit pe cineva, până când nu sunt niște argumente serioase.

Dar totuși, luând în considerare că întreprinderea este 100% proprietate a statului, aproape de 7 000 de cetățeni lucrează, e o întreprindere strategică pentru economia națională. Și o constatare, făcută de comisia parlamentară astăzi, nu credeți că este necesar ca tot, ca continuitate la situația dată, să avem și un plan de redresare a întreprinderii, fiindcă din tot... și experiența mea, și situația, pe care am ascultat-o astăzi, și chiar din informația, pe care o avem cu toții, eu sunt încrezut că întreprinderea, de sine stătător, nu va putea să depășească situația.

Dar dacă noi n-o să primim, aici, în Parlament, o hotărâre de intervenție serioasă în activitatea întreprinderii... Bine, care sunt căile, direcțiile, sursele, acestea sunt probleme de altă natură, de o analiză serioasă.

Fiindcă dacă noi ne dăm într-o parte de la situația dată și luând în considerare situația în genere în țară și cu Guvernul, și cu întreprinderea. Și aici toate evenimentele decurg pe zile. Noi nu putem să vorbim de o lună, de două, că întreprinderea aceasta are timp. Totuși, cum dumneavoastră vă uitați la situația dată din acest punct de vedere ca să avem o continuitate cu un plan de redresare, care tot să fie votat printr-o hotărâre a Parlamentului?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnul Oleg Lipskii:

Știți, eu cred că, totuși, noi avem aici reorganizarea întreprinderii conform unui plan elaborat în baza analizei economico-financiare de dezvoltare a Căii Ferate. Deci noi solicităm Guvernului să facă aceasta.

Eu înțeleg că în situația aceasta pe care o avem așa este, dar ei aici sunt executivul, ei sunt acei care răspund, totuși, de Calea Ferată. Ei sunt acei care trebuie să se ocupe de problemele Căii Ferate.

În Parlament noi putem primi, să zicem, o lege. Dar din start vă spun, când noi doar am început, am demarat această anchetă, aici când am propus să fie organizată această Comisie de anchetă, cineva din colegi deodată a spus, aha, voi vreți să alocați niște bani, să fie furați de acolo. Înțelegeți, asta deodată, cum s-ar zice, a făcut... să zicem a stopat și a închis careva perspective în cazul acesta. Și la moment nu știu cine vrea să fie învinuit că el este acel care nu știu cum vrea să mai adauge acolo bani, ca să fie luați de acolo. Din punctul acesta de vedere.

Eu înțeleg despre ce vorbiți, eu am idei ce se poate de făcut, dar mandatul anchetei este istoria 2010–2020. Asta este analiza ce s-a întâmpat.

Dacă vorbim de ceea ce trebuie de făcut, nu știu, poate asta altă comisie trebuie formată, ca să se ocupe deja cu problemele Căii Ferate din acest punct

de vedere. Dar este acolo Guvernul, este APP-ul, este conducerea Căii Ferate, sunt structuri, sunt oameni care răspund pentru asta.

Dacă ei ar veni cu careva propuneri aici la noi, ce le trebuie de la noi, de la parlamentari, ca să-i ajutăm să schimbe situația spre bine, e o situație. Dar noi să facem un plan și cât e de... nu știu, cât e... Bine, mai departe nu continuu, fiindcă ne împotmolim.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Oleinic,

A doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Alexandr Oleinic:

Da. Mulțumesc.

Domnule Lipskii,

În primul rând, vreau să vă spun că nici Guvernul și nici APP-ul noi am văzut, întrebarea aceasta am discutat-o și la comisie, când APP-ul la întrebarea: cum a intrat în posesia gestionării întreprinderii? Dumnealor au spus, că noi la ASP am schimbat fondatorul. Asta a fost cu trei ani de zile în urmă. Adică noi să înțelegem din start că abordarea aceasta nu cred că este concretă.

Dar eu, totuși, vreau să propun pentru decizia hotărârii ca noi să avem un punct care să lese Parlamentului controlul parlamentar asupra executării și eficienței deciziei primite de Parlament.

Fiindcă, încă o dată vă atrag atenția, domnule Lipskii, fără intervenția Parlamentului la momentul actual, chiar și Guvernul dacă să iasă cu niște propuneri concrete, dumnealor trebuie să aibă potențialul acesta de a face analiza acolo la proprietatea sa și să vină în Parlament cu propuneri concrete pentru a redresa situația. Și asta trebuie de făcut cât mai urgent.

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnul Oleg Lipskii:

Corect, corect. Eu vreau să adaug doar că, totuși, încă o dată, prin hotărârea Parlamentului a fost formată Comisia de anchetă care să analizeze situația economico-financiară din anul 2010 până în anul 2020. Despre aceasta eu vorbesc. Asta trece peste mandatul comisiei. Una la mână.

A doua. Noi doar avem în concluziile noastre și propuneri, noi propunem Guvernului deja ce ar trebui să fie făcut pentru Calea Ferată, deja e scris ca atare. Noi, bine, să venim cu amănunte. Iată, de exemplu, domnul Slusari, nu știu dacă o să vorbească, dar din punctul meu de vedere este o

idee destul de constructivă. Dar cred că o să expună el singur ideea sa, eu nu vreau să vorbesc pentru dânsul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lipskii,

Eu sunt nevoită să vă întrerup.

Continuăm cu întrebările după pauză.

Următoarea întrebare – doamna Bacalu.

La ora 15.00 ne convocăm din nou pentru continuarea examinării.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lipskii,

Vă rog, la tribună. (*Voce nedeslușită din sală.*)

ВЫ ГОТОВЫ, ОСТАЛЬНЫЕ НЕ ГОТОВЫ.

Stimați colegi.

Secretariatul,

Vă rog să aveți grijă să vedem dacă avem cvorum în sală?

Nici Secretariatul nu-i. (*Rumoare în sală.*)

Încă șase? Eu am când. Încă trei.

Stimați colegi,

Vă rog să reveniți la locurile de muncă, că nu vă vedem unde sunteți.

Putem începe ședința. Avem cvorum.

Stimați colegi,

Am anunțat-o pe doamna Bacalu, n-o văd în sală. S-a supărat.

Următoarea întrebare – domnul Munteanu.

Nu-i domnul Munteanu.

Următoarea întrebare – domnul Frunze.

Domnul Petru Frunze:

Vă mulțumesc.

Domnule președinte al comisiei,

Vă rog să ne spuneți, că s-a menționat că s-a furat cel puțin 1 miliard și 500 de milioane de lei din Întreprinderea de Stat „Calea Ferată” doar în ultimii ani. Și, totodată, s-a menționat că au fost deschise 44 de cauze penale. Dintre care 80% dintre aceste cauze penale au fost clasate. Au fost condamnați doar câțiva muncitori, care au furat motorină sau ulei, sau cum ați spus, șurubelnițe de 5 lei.

Dar luând în considerare că pe parcursul anilor atât ofițerii de urmărire penală, procurorii, judecătorii, toți acei care au contribuit la înfăptuirea justiției au primit salarii din partea statului. Și doar nouă ni s-a prezentat doar o statistică. Dar n-a fost condamnată nici o persoană cu funcție de răspundere.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu acuși dau aceasta.

Domnul Petru Frunze:

Și nici banii nu au fost restituiți statului.

Puteți să ne spuneți, ca să înțeleagă și societatea, câți bani până la urmă au fost restituiți statului din cei peste 1 miliard și 500 de milioane?

Domnul Oleg Lipskii:

Așa informație nu-i.

Ceea ce ține de acei care erau judecați 6 mașiniști, eu nu am informația câți bani. Dar eu vreau să dau citire cum... fiecare cauză, nu fiecare, dar în grupe, da.

Pentru anii 2010–2020, investigate 44 cauze penale, cu adoptarea diferitor soluții, după cum urmează.

16 cauze penale – urmărirea penală a fost clasată. În citate, prevederile articolului 275, deci, nu s-a găsit nimic.

12 cauze penale – urmărirea penală se află în procedura organelor de urmărire penală. Aceasta ce am zis.

5 cauze penale – urmărirea penală a fost suspendată.

3 cauze penale – expediate la instanța de judecată.

6 cauze penale – au fost recunoscuți culpabili și condamnați, iată acești 6.

2 cazuri penale – nu este cunoscută finalitatea. N-am obținut până la sfârșit datele, până la sfârșit ce s-a întâmplat cu acestea. Poate o să mai vină poșta, o să mai vedem.

Dar, până ce, pe 2 cazuri nu-i cunoscută situația. Cam aceasta este istoria.

Din acest considerent noi și ne adresăm la Procuratură, ca să examineze și să aprecieze legalitatea și temeinicia remiterii ordonanțelor de clasare a cauzelor penale. Iată cam aceasta și este.

Fiindcă noi nu vedem nici un rezultat practic, palpabil ca să-l simțim, că ceva s-a întors la Calea Ferată. Cineva a fost atras la... deci oameni care, să zicem așa, au adus daune mari, nimeni nu a fost atras la răspundere. Noi nu vedem aceasta aici în materialele pe care le-am studiat împreună cu dumneavoastră în comisie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Frunze,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Petru Frunze:

Totuși, este evident că din sistemul bancar s-a furat, cum a spus fostul Procuror General, cu sacii. La fel, din Calea Ferată s-a furat cu sacii. Și n-a fost atras la răspundere nimeni. Mai mult decât atât, nici n-au fost restituiți banii.

Totodată, nu s-a menționat despre datoriile Căii Ferate. Știu că sunt peste 700 de milioane și restanțele...

Domnul Oleg Lipskii:

Nu, puțin mai mult. Eu acuși am să...

Domnul Petru Frunze:

Și restanțele la salarii... Ca să înțeleagă toată lumea la ce etapă suntem noi. Calea Ferată este în prag de faliment. Și justiția trebuie obligatoriu, în timp cât mai urgent, să constituie Procuratura Generală un grup de procurori, care să examineze toate cauzele penale care au fost începute până acum. Și, într-adevăr, să-i caute pe acei care au furat banii, să aducă banii în proprietatea statului.

Domnul Oleg Lipskii:

Vedeți că aici îi mai complicat, nu s-au furat, pur și simplu, banii, dar prin diferite scheme aceasta s-a făcut: prin administrarea ineficientă, contracte dubioase, achiziții dubioase, prin alte scheme ilicite. Deci aici nu că s-au dus, că o bancă a fost spartă și s-au furat de acolo bani. Aici oleacă îi mai complicat totul.

Deci încă o dată, nu-i mandatul nostru, nu-i mandatul comisiei noastre. Dar, la moment, peste 800 de milioane este datoria totală a Căii Ferate.

Dar atenție, jumătate din suma aceasta, acestea sunt datoriile care o să fie, o să înceapă, deci momentul de plată băncilor comerciale o să vină doar în toamnă. Deci, la moment, în jur de 400 de milioane. Practic, 107 milioane sau 106,5 milioane, în jurul cifrei acestea, sunt datoriile la salarii.

S-a început plata salariilor pentru decembrie. Deci cam pentru 4 luni. Primele au primit Ocnița, Ungheni au primit niște bani, s-au acoperit datoriile la salariu doar pe decembrie. Alții doar în decurs. Dar cât o să dureze, nu-i clară situația. Deci cam aceasta este.

Dacă noi luăm și ne uităm că trece în insolvabilitate. Știți este întreprindere de stat. Și având în vedere că întreprinderea este strategică, am discutat aici și cu colegii, clar că trebuie statul să se gândească cum să o salveze. Fiindcă aceasta este o coloană vertebrală economică a țării.

Noi doar înțelegem că multe tipuri de marfă nu pot fi aduse cu camioane sau în buzunare. Pe ele noi suntem nevoiți să le transportăm doar pe calea ferată. Și din punctul acesta de vedere, dacă noi o pierdem ca întreprindere, cel mai grav este. Dacă ea se oprește, e grav, e tare grav. Dar dacă noi pierdem cu totul cadrele de acolo, cadre profesionale, eu nu știu de unde pe urmă noi o să le restituim. Nu știu de unde, având în vedere încă salariile de acolo.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – doamna Bacalu.

Doamna Elena Bacalu:

Vă mulțumesc mult, doamnă Președinte.

Mulțumesc mult și domnului președinte Lipskii.

Inclusiv pentru activitatea dumneavoastră în cadrul comisiei și prezidarea acestei comisii, și raportul pe care l-ați prezentat astăzi dumneavoastră.

Cu siguranță, ați menționat și dumneavoastră, și unii din colegii mei în această ședință, că noi nu suntem nici judecători, nici procurori. Adică dumneavoastră aceste materiale le veți readresa după competență.

Dar, totuși, aș vrea să vă întreb, dacă ați putea să-mi răspundeți la o întrebare. Dumneavoastră ați vorbit despre licitații truate cu prețuri destul de exagerate. Noi cunoaștem foarte bine, de pe timpuri, că o parte din companiile acestea, care au participat la licitații, sunt afiliate politic.

Aș vrea să vă întreb, dacă astăzi dumneavoastră ați putea să ne spuneți, să ne numiți aceste companii și cine sunt liderii acestor companii și afilierea politică?

Domnul Oleg Lipskii:

Eu afilierea politică nu o știu, cine cu cine atunci a fost afiliat, cine azi este afiliat.

Deci companiile, eu le dau câteva denumiri, ceea ce ține de concretică mai mare, totul este în raport, eu n-aș vrea acum... pur și simplu, este mult de vorbit. Deci dacă noi luăm doar momentele ce țin de expediții... au fost implicate mai multe expediții, dar vreau să numesc Compania „CARGOLOGIST”, unde au fost transferați banii... o companie de off-shore, unde au fost transferate banii în afara țării. Cam asta este beneficiarul în cazul acesta. Cine erau beneficiari de acolo, mai departe au beneficiat? Citiți raportul, aici mai mult este scris despre aceasta.

Sunt mai multe companii, care au participat la aceste licitații, la aceste vânzări, la aceste achiziții, deci este vorba de companiile... Compania „LEV DRA”, e descrisă aici, „INDELCO”, Compania „GLOBCONSULT”. Eu nu spun, eu nu învinovățesc pe nimeni, ca să fie înțeleș, sunt companii, care au participat. Și Calea Ferată, ei au avut de vândut, dar deja cine era șeful Căii Ferate, acela trebuie să răspundă, de ce cu așa preț, el a cumpărat așa piese sau diferite obiecte, care i-au fost vândute. Care era interesul lor? Asta deja trebuie să răspundă acela care... O să vedeți de unde-i contractul și cine a fost acolo șef, și trebuie aceia să răspundă. Din cauza asta, noi ne adresăm Procuraturii, ca să revadă, totuși, și câți bani noi putem... să primim înapoi la Calea Ferată, să fie compensați, de unde trebuie. Fiindcă de aici, de unde au fost truate aceste diferite licitații, aceste operații comerciale, de acolo trebuie să întoarcem.

Ați spus de șurubelniță. Aici a vorbit un om, în fața Parlamentului, asta ca exemplu. Dar eu vă spun de alte momente, când acumulatorul, am mai spus, 800 de lei, care costă în Ucraina, nu departe, aici. Bine, TVA, de adus. Cât el poate să coste? Peste o mie de lei, acolo, peste puțin o mie de lei. E cumpărat de Calea Ferată cu 3 800–3 900 de lei, asta-i culmea deja, 300% în plus... 300%.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Doamnă Bacalu,

Aveți a doua întrebare?

Doamna Elena Bacalu:

... Eu vroiam să vă mai întreb referitor la construcția Căii Ferate Cahul–Giurgiulești. Dumneavoastră, în raportul dumneavoastră, ați menționat că s-au cheltuit 502 milioane pentru construcția acestei Căi Ferate, pentru care au mai fost necesare 274, la urmă ați spus că, de fapt, Calea Ferată nu este dată în exploatare. Nu este dată în exploatare din motivul că nu au mai fost surse financiare?

Domnul Oleg Lipskii:

Da, da.

Deci în total, în jur de 800 de milioane trebuia...

Doamna Elena Bacalu:

O clipă...

Domnul Oleg Lipskii:

... proiectul era... în jur de 800 de milioane de lei.

Nu, știți, în 2009–2010, perturbări politice. Ele au adus la aceea că s-a terminat cu construcția, asta e, asta-i problema principală, nu s-au mai alocat banii acolo.

Doamna Elena Bacalu:

Nu, domnule președinte, am vrut să...

Domnul Oleg Lipskii:

S-a schimbat atunci șeful Căii Ferate, care se ocupa cu problema... (*râsete în sală*) dar asta deja... Până la sfârșit, Calea Ferată a ajuns cu banii, care au fost investiți și jumătate de miliard, care nu aduc acum nici un folos Căii Ferate. (*Gălăgie în sală.*)

Doamna Elena Bacalu:

Domnule Lipskii,

Eu am vrut să vă întreb: dacă cineva va purta răspundere pentru banii, care au fost îngropați în Calea Ferată? E vorba de 500 de milioane, e vorba despre faptul că mulți locuitori din lunca Prutului au rămas fără terenuri agricole și, până la urmă, pe Calea Ferată Cahul–Giurgiulești nu poate merge nici, cel puțin, o căruță.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu înțeleg întrebarea, dar vreau să vă spun: așa cum și cu niște programe, care au fost cumpărate, dar n-au fost implementate, că, iarăși, s-a schimbat șeful, unul a venit, care a vrut ceva parcă, nu, să zicem așa, el a început să facă, a plecat, a venit altul, care n-a continuat. Așa s-a întâmplat și cu Calea Ferată. Deci Calea Ferată trebuia să fie finisată până la sfârșit, terminată și pusă în funcțiune. Și oamenii, care au pierdut terenurile, ei aveau... în orice caz, aveau Calea Ferată, care trecea pe acolo, putea fi folosită, să aducă folos economiei. Dar din cauza schimbărilor politice de atunci, s-a schimbat și politica economică, și asta a adus la aceea că oamenii au pierdut terenurile. Calea Ferată a investit bani și economia a pierdut din aceea că nu se folosește această porțiune de drum.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Năstase.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Domnule președinte al comisiei,

Un miliard jumătate, ați spus dumneavoastră că ar fi prejudiciul adus Căii Ferate pe parcursul anilor...

Domnul Oleg Lipskii:

Estimativ, clar că noi nu putem...

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Estimativ... Și eu cred că asta este o cifră, așa cum ați spus și dumneavoastră, optimistă, eu cred că acolo s-a furat, cel puțin, triplu. Dar asta-i altă problemă. Și dacă acești bani, iată, ce spunea doamna Bacalu, acești bani ar fi fost investiți în Calea Ferată Cahul–Giurgiulești sau în schimbarea ecartamentului Chișinău–Ungheni, pentru ca să nu stea oamenii acolo câte 6 ore, să se hurduce până se schimbă boghiurile. Este o mare rușine națională cu această Cale Ferată, și noi vorbim din 1990 despre asta. Dar asta-i altă... Atunci acești bani ar fi ajuns și pentru asta, și pentru ecartament, și pentru foarte multe alte lucruri.

Eu vreau să vă întreb dacă dumneavoastră, în urma investigațiilor... în contextul ce întreba doamna Bacalu, ea zicea... dânsa vorbea despre licitații, dar eu vreau să vă întreb despre aceste firme-căpușe, pentru că motorina de acolo, lubrefianții, serviciile, mentenanța, toate aceste servicii erau făcute de oameni, care stăteau și pe aici, prin Parlament, și aveau firme acolo. Dacă, cumva, ați descoperit asemenea lucruri? Pentru că presa a scris, știe. Dacă ați dat, cumva, de urma acelor locomotive, care ardeau ca tortele, după ce s-au investit zeci de milioane de euro prin anii 2010–2012, dacă nu-mi amintesc greșit? Și... asta ar fi prima întrebare.

Și, la a doua, am să vin cu o propunere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog.

Domnul Oleg Lipskii:

Da, domnule Năstase, în raport, noi am descris, și sunt acolo arătați oamenii, care cu asta se ocupă... s-au ocupat, cine. Multe companii, să zicem așa, companiile puteau să fie afiliate, fiindcă asta se vede că compania întruna lucra cu Calea Ferată, lucra, dar fondatorii nu erau acei care... cum ați spus dumneavoastră, din Parlament sau de la Calea Ferată. Deci o să vedeți în raport, acolo-i descris deja, o să faceți concluzii singuri, o să vedeți ce și cum.

Eu de ce n-aș vrea să dăm mai multe informații, totuși? Din cauza că să nu se socoată că am învinuit pe cineva și să apară pe urmă, dacă o să fie careva judecată, să spună că asta special, din punct de vedere politic, noi am

fost... iată, asta presare politică se face, din cauza asta, noi vrem ca organele, totuși, să-și facă treaba, să găsească cine, cum, cât și cât se poate de restituit, cel mai principal, cât se poate de restituit. Și unde, poate, trebuie de finisat lucrul, care n-a fost finisat, să găsească statul bani, ca asta să aducă o eficiență economică. Fiindcă, altfel, dacă clădirea stă fără acoperiș, ea se dărâmă și s-a terminat cu dânsa, dacă îi pui acoperiș, poți s-o dai măcar în arendă, să obțină Calea Ferată din asta careva bani.

Eu multe pot să vă spun, dar, încă o dată, citiți raportul. Sunt momente, când s-au luat și terenuri de la Calea Ferată, s-a luat și chiar jumătate de peron, iată, la Ungheni este așa caz. Strigător la cer.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Năstase,

A doua întrebare.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Da. A doua întrebare este mai mult ca o propunere. Iată, dumneavoastră așa, foarte timid, spuneți că „noi o să cerem Procuraturii”, și pe urmă ați spus că „nu, n-o să cerem, dar o să solicităm”. Aceste „a cere” și „a solicita” sunt sinonime absolute, e una și aceeași, doar că „a solicita” este, cumva, mai cu sârguință, dar e același lucru. (*Gălăgie în sală.*)

Noi ne adresăm la Procuratură. Înțelegem, vorbim de separația puterilor în stat.

Dar, doamnă Președinte și stimați colegi,

Noi avem... în această legislatură, au fost mai multe comisii de anchetă. Părerea mea este că ele și-au făcut datoria foarte bine. Și o să vină și celelalte comisii, inclusiv cu sindicatele, o să vedeți și acolo miliarde furate. Dar noi tot timpul nu avem această finalitate și parcă, cumva, ne sfiim să spunem că Procuratura Generală, Procuratura Anticorupție, CNA sunt obligați să... sunt obligate să examineze. Atunci când consideră Parlamentul sau comisiile respective ajung la concluzia respectivă, deci ele sunt obligate să verifice, să analizeze, că nimeni nu le forțază un rezultat sau altul, dar să examineze aceste lucruri. Ar fi bine, cumva, noi să găsim o modalitate legislativă, prin care să obligăm instituțiile de drept, atunci când vorbim de delapidări în proporții deosebit de mari, vorbim aici de miliarde furate, pe care le depistăm noi, ca parlamentari, și aceștia se fac că plouă. Nu cred că este OK.

Și în toate comisiile de anchetă care... rapoartele au fost prezentate aici, este obligatoriu ca instituțiile de drept să-și facă treaba.

Mulțumesc.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu doar vreau să spun că nu-i timid. Nu-i problema că timid sau altfel. Problema e într-aceea că este consultat cu juriștii. Deci formula aceasta e aleasă în baza consultărilor cu juriștii cum e corect. Noi nu putem să-i cerem, să-i ordonăm. Noi solicităm ca ei...

Dar eu cred că deja zarva asta pe care noi am ridicat-o cu problemele Căii Ferate, eu cred că Procuratura poate să se autoseseze și chiar fără raportul nostru și să vadă, totuși, ce se întâmplă? Fiindcă noi pierdem averea statului, noi pierdem un obiect strategic economic al țării și aceasta e foarte, foarte grav.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă mulțumesc.

Următoarea întrebare – doamna Macari.

Doamna Stela Macari:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule raportor,

Noi toți cunoaștem cât de deplorabilă este situația la Calea Ferată și nu de astăzi. Dumneavoastră, prin raportul pe care ni l-ați expus, ne-ați vorbit că este, probabil, primordial, poate, reînnoirea parcului de locomotive, astfel riscăm în câțiva ani să nu mai avem ce scoate pe rute.

Eu îmi amintesc că anul trecut, în luna iulie, un ex-Prim-ministru anunța cu mare fast despre achiziționarea acelor 12 locomotive diesel, care, în opinia dumnealui, trebuiau să contribuie la dezvoltarea economică a Republicii Moldova. Ca mai apoi, la începutul lunii februarie, atunci când noi am început primele audieri pe platforma comisiei parlamentare, să aflăm de la directorul interimar, domnul Onceanu, că acele locomotive încă mai stau în depozit sau, dacă sunt exploatate, doar parțial. Vreau să vă întreb: care este situația lor astăzi? Dacă ele sunt exploatate în totalitate? Și dacă nu, dacă cunoașteți motivele?

Vă mulțumesc.

Domnul Oleg Lipskii:

Locomotivele sunt exploatate. Problema principală acum la noi este că noi pierdem vagoanele, noi n-o să avem ce trage cu locomotivele acestea. Noi trebuie să mai achiziționăm locomotive care... „manevrovîie”, care merg aici, pe loc, nu trag pe o distanță mare, dar care să lucreze în stație. Totul e degradat, totul e foarte tare degradat la Calea Ferată.

Și eu v-am spus cifra, în 2018, când situația era puțin mai bună din punct de vedere financiar a Căii Ferate, atunci era un plan făcut, un plan așa foarte optimist și în planul acela era scris: 644 milioane de euro trebuie ca să fie ridicată Calea Ferată la un nivel normal, ca să poată să lucreze normal.

Prin acest raport eu cred că noi, totuși, atragem atenția, măcar noi conștientizăm toți, eu special am făcut. Îmi cer scuze, poate tare emoțional, dar mă doare, fiindcă asta-i... Mă doare tare problema aceasta, că nu se poate.

Eu vorbesc cu acești oameni care lucrează la Calea Ferată, ei în fiecare zi, practic, se adresează la mine și tare-i dureros și n-ai ce-i spune acestui om. N-ai ce-i spune, fiindcă tu înțelegi că personal nu poți să-l ajuți. Bine, unu, doi, trei, poți să ajuți încă cu ceva, dar noi trebuie să salvăm ramura aceasta, să salvăm ramura transportului feroviar. Dar noi o pierdem, din zi în zi noi tot o pierdem și o pierdem și o putem pierde cu totul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Munteanu.

Domnul Igor Munteanu:

Da. Mulțumesc frumos.

Vă rog să mă iertați că nu am fost la timp când trebuia să...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Am vrut să vă pedepsesc, dar mi s-a făcut jale.

Domnul Igor Munteanu:

Da, data viitoare.

Stimate domnule președinte,

Eu apreciez efortul pe care l-ați făcut colectiv, așa cum ar trebui să facă orice fel de comisie de investigare. Totodată, mi-a atras atenția această cifră pe care ați enunțat-o de 1,5 miliarde de lei delapidări, ați spus dumneavoastră. Dar vreau să-mi explicați dumneavoastră, această cifră se referă la un an, la cinci ani delapidări, la 10 ani...

Domnul Oleg Lipskii:

La 10.

Domnul Igor Munteanu:

... sau la toata perioada de 30 de ani? După destrămarea URSS.

Domnul Oleg Lipskii:

Nu, nu.

Domnul Igor Munteanu:

Și vreau să vă explic. Iată, de exemplu, în 1994 existau 14 mii de vagoane în Republica Moldova, în anul 2010 existau deja 4700 de vagoane. Și noi suntem în declin. Suntem pe deplin de acord. Ați luat în considerare ce am pierdut, ați luat în considerare veniturile ratate? Care parametri ați luat? Pentru că în general când se estimează asemenea cifre se folosesc, de obicei, metodologii ale unor auditori profesioniști, ca să zic așa.

Domnul Oleg Lipskii:

Da, desigur. Nu, în primul rând, raportul e făcut pe baza rapoartelor instituțiilor de stat, noi n-am inventat nici o cifră, nici o cifră. De doi dolari pe tonă a vorbit aici și domnul Brînzan, fost ministru al economiei. Deci, iarăși, această informație nu-i nouă, nu-i de azi, nu-i de ieri. Informația câtă marfă transportată a fost? Ea este statistică. Deci toate cifrele... eu pot, practic, să vă dovedesc toate cifrele de unde au fost luate. Și din cauza asta eu și am spus că aceasta este analiză optimistă. Fiindcă, despre ce ați vorbit dumneavoastră, nu patru mii au fost în... Când ați spus?

Domnul Igor Munteanu:

În 2010.

Domnul Oleg Lipskii:

În 2010. Nu, nu. Deci după datele pe care le avem noi, cinci mii și ceva de... încă mai erau până în 2018, undeva pe acolo.

Dar acum, având în vedere... am un tabel aici, în raport o să-l vedeți, dacă o să deschideți, este în fiecare an câte vagoane ies din exploatare conform deja vârstei lor, deja capacității lor de a fi exploatate.

Domnul Igor Munteanu:

Uzura tehnică... tehnologică.

Domnul Oleg Lipskii:

Deci noi în 2025 ajungem la zero vagoane, dacă nu întreprindem nimic la moment.

Poziția... eu nu vreau să numesc numele directorului Căii Ferate, care... da, el a fost la dumneavoastră.

Domnul Igor Munteanu:

Sigur, noi am avut audieri și am vrut...

Domnul Oleg Lipskii:

Țineți minte, poziția lui era...

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Lipskii...

Domnul Oleg Lipskii:

... nouă vagoane nu ne trebuie, ca peste cinci minute să spună: mie nu-mi ajung vagoane pentru niște transporturi.

Domnul Igor Munteanu:

Păi, problema de bază nu-i uzura tehnologică, dar este calitatea extrem de proastă a managementului din această...

Domnul Oleg Lipskii:

Asta este.

Domnul Igor Munteanu:

Și numirile politice.

Domnul Oleg Lipskii:

Și influența politicianului care a fost pe managementul Căii Ferate.

Domnul Igor Munteanu:

Adevărat. A doua întrebare pe care am vrut s-o pun, stimate domnule raportor și domnule președinte, spuneți-mi, vă rog, dacă dumneavoastră ați estimat în această cifră, eu știu, de delapidări faptul că un procent extrem de mic din terenurile și obiectivele, spațiile pe care le deține în evidența contabilă CFM-ul sunt înregistrate, sunt înregistrate cadastral? Pentru că managementul este extrem de prost datorită faptului că nu controlează aproape nimic.

Domnul Oleg Lipskii:

Corect.

Domnul Igor Munteanu:

Iar eu vreau să vă atrag atenția că atunci când, de exemplu, am început să facem audieri pe raportul Curții de Conturi pe CFM, oamenii au venit de la Calea Ferată și ne-au adus foarte multe alerte de integritate. Adică, ne-au spus, noi avem date cum se fură benzina, cum se fură terenurile ș.a.m.d.

Am făcut, împreună cu domnul Alexandru Slusari, un pachet mare, pe care l-am transmis la Procuratura Generală, l-au trimis la CNA, după care ne-a venit răspunsul, că CNA nu a găsit nici un fel de probe care să justifice deschiderea unui dosar penal. Bănuiesc că acestea se vor include în cele 80% de cauze clasate, la care ați făcut referință.

Domnul Oleg Lipskii;

Știți, noi tot am primit rapoarte sterile de la niște instituții de stat. Tot am primit și noi așa ceva, să zicem destul de sterile din punct de vedere că nu se vedea până la sfârșit cine a fost tras la răspundere. Colegii pot să adeverească aceasta. N-am luat în calcul asta.

Noi descriem în raport, că n-au fost înregistrate, evidența proastă. Noi descriem, dar de evaluat noi n-avem capacitatea asta să mergem să măsurăm câți metri pătrați. Noi doar cifrele pe care le-am avut descrise concret și careva estimări am făcut, care țin deja... Iarăși, pe bază la cifră am înmulțit la altă cifră și am primit, de exemplu, unele din aceste cifre și le-am adunat și, iată, aceasta este cifra.

Deci, încă o dată repet, din cauza aceasta cifra e optimistă. Din punctul meu de vedere, cifra poate să fie și dublată, și triplată, poate să fie... poate să

fie. Dar eu nu vreau să spun despre aceasta aici ferm, fiindcă n-am socotit și nu pot să-mi pun, cum se zice, mâna pe jărat.

Lasă Procuratura să vadă, să controleze, să verifice, să găsească. Fiindcă, până la sfârșit, noi nu suntem anchetatori. Ce am putut... noi cred că am făcut și mai mult decât... poate că am... nu că am depășit, dar, totuși, ne-am străduit să ajungem. Când am primit un raport de la o structură unde era scris că documentele au fost trimise, de exemplu, acolo, în alt oraș, în alt raion, la altă structură, noi am dat și acolo demersuri ca să obținem care-i finalitatea. Și, până la sfârșit, din 44 de cazuri, la 2 totuși n-am obținut un răspuns, ce s-a întâmplat cu cazurile acelea.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lipskii,

Vă mulțumesc.

Domnule Munteanu,

Două întrebări ați avut. Haideți să fim corecți.

Două întrebări ați avut.

Stimați colegi...

Domnule Lipskii,

Vă rog să luați loc. Nu mai aveți întrebări.

Avem luare de cuvânt la acest subiect.

Domnul Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Onorat Plen,

Îmi pare rău că noi în grabă examinăm acest raport. Din experiența mea, din 2019, colegii mei din „Platforma DA”, de regulă, toate rapoartele le prezintă din timp. Să aibă, într-adevăr, deputații posibilitatea să se familiarizeze. Mai ales că munca a fost una titanică.

Chiar dacă am anumite reproșuri, chiar dacă n-am semnat acest raport, eu trebuie să menționez că comisia a lucrat destul de eficient. Comisia a depășit orice contradicție politică și noi, într-adevăr, am fost preocupați cu soarta acestui obiect strategic.

Repet, chiar dacă am să am... la final am să spun care sunt divergențele strategice și de ce eu n-am semnat acest raport. Dar încă o dată spun mulțumesc tuturor membrilor comisiei și, personal, domnului Lipskii.

O constatare pe care eu cred că noi toți am înțeles-o: Calea Ferată moare, Calea Ferată merge spre faliment. Eu nu sunt sigur că până la următorul Guvern, care o să fie și când el o să fie, Calea Ferată rezistă. Sper foarte mult, sper foarte mult.

Dar sunt câteva momente foarte-foarte importante, despre care noi trebuie să vorbim așa deschis, tranșant, fără echivocuri. Comisia a avut noroc de SIS, care ne-a prezentat toată informația necesară despre tot ce s-a întâmplat, din 2010 până în 2020. Acesta a fost unicul organ, autoritate statală, pe care noi ne-am bazat, pe informația de la care noi ne-am bazat. Și a fost o informație destul de explicită, cu nume, cu exemplificare, cu cazuri concrete.

Și mă bucur, chiar dacă avem această grabă, dar mă bucur că în raportul final totuși au intrat nu doar cifre sterile, dar și nume concrete.

Toți membrii comisiei cunosc, că noi am fost la etapa, la o fază, înainte să fie prezentat acest raport, că o parte din membrii comisiei au spus: haideți fără nume. Așa cum la noi a fost 30 de ani: corupția este, corupționiștii, cei care fac corupția, nu sunt.

Și îmi pare bine că, totuși, până la urmă a fost luată această decizie ca raportul final să includă nu doar cifrele și firmele sterile, dar și persoanele.

Și trebuie să spunem despre aceste persoane. Au fost câteva scheme. Trebuie să constatăm că Calea Ferată mult timp și până în prezent a fost și este „vacă de muls” pentru mai multe forțe politice. A fost așa și în perioada 2010, 2011, 2012, toate alianțele, pe urmă când a venit Plahotniuc. Și, cu părere de rău, continuă și acum această situație.

Desigur că cele mai mari scheme perfecționate de acest specialist în scheme, au fost în perioada când era Plahotniuc la putere. Și trebuie să spunem cine a cerut acei 2 dolari de la fiecare tonă de marfă, cine a blocat tranzitul din Ucraina? Trebuie să vorbim despre Vicol, despre Baida, care au fost doi „smotreașcie” la Calea Ferată, puși de Plahotniuc.

Să vorbim despre companiile lui Condurache, care acum iată este cel mai mare favorit în concursul pentru Calea Ferată. Aceasta este realitatea. Nu am timp să spun toate numele. Și sper foarte mult că o să citiți acest raport.

Dar, repet încă o dată, dacă credeți că din 2019 situația s-a schimbat radical, nu este așa. Și actualul conducător Onceanu poartă o vină semnificativă în ceea ce se întâmplă.

Și noi am avut audieri cu reprezentanții SIS, care au confirmat că contactul cu angajații este pierdut total, că nu este posibil de administrat, că este haos, că este „bardac” la Calea Ferată, că interimatul... acest interimat a adus la ceea ce a adus.

Și furturile de motorină nu s-au terminat și au fost prezentate datele. Și au fost introduse în acest raport. Totul a continuat. Care este scopul final? Falimentul, concesiunea? Dar este grav ceea ce s-a întâmplat.

Dar cel mai grav – situația cu salariații. Aici s-a spus, s-au dat două cifre. 837 de milioane de lei – datoria totală. Da, nu la toate scadențele este în 2021. Dar această îi datoria totală. Și 164 de milioane – datoria la salarii.

Poate acum îi mai puțin, s-a început achitarea pentru noiembrie și decembrie.

Eu sunt ferm convins, dacă nu era această comisie, nici aceste achitări nu erau făcute. Datorită comisiei, că noi ne-am ocupat jumătate din timp cu situația actuală și în regim manual domnul Lipskii suna, noi chemam administrația și ceva s-a pornit. Dar este insuficient.

Situația este deplorabilă. Aproape cinci luni salariații nu primesc remunerarea. Riscăm, săptămâna viitoare, să pornească greva generală. Dacă se oprește Calea Ferată, acum prin ea se transportă 30% din mărfuri.

Și acum cel mai important moment: de ce n-am semnat acest raport? Chiar dacă 95% din ceea ce-i scris îi foarte corect. Mă întorc la aceea ce a spus domnul Oleinic: și mai departe ce?

Iată sunt foarte multe recomandări, dar până când acest obiect nu va fi declarat unul strategic, un obiect de importanță strategică, în contextul inițiativei cu care a venit colegul meu, Igor Munteanu, inițiativa „Platformei DA”: să fie stabilită infrastructura critică, strategică care trebuie să fie în subordinea Guvernului.

Fără acest lucru, noi n-o să putem să soluționăm această problemă. Calea Ferată trebuie să fie declarată obiect strategic și subordonată direct Guvernului. Ceea ce nu este reflectat nici în raport, nici în proiectul hotărârii.

Da, cu acest Guvern nu avem ce vorbi. Când domnul Ciocoi a spus că „спасение утопающих дело рук самих утопающих”, totul este clar, atitudinea față de Calea Ferată.

Dar dacă noi nu vrem falimentul acestui obiect și scoaterea pe bucăți, concesionarea sau evacuarea pe metal uzat, noi trebuie să luăm decizia strategică.

Îmi pare rău că iată încă mult timp o să se întâmple ceea ce o să se întâmple. Îmi pare rău, dar fără această decizie strategică, lucrurile pe care noi le-am propus, iată noi am propus: Guvernul, Guvernul, Guvernul.

Dar, la moment, Calea Ferată este gestionată de Agenția Proprietății Publice. Ei habar nu au ce se întâmplă acolo. Dar la mulți acolo li-i „în cot”. Noi am văzut, am audiat, nu au nici un interes, în afară de poate unii care au interes pecuniar.

Calea Ferată se află în mare pericol. Noi am constatat foarte multe lucruri. Am văzut impotența justiției. Dar cel mai important moment – cât mai repede strategic Calea Ferată să fie subordonată Guvernului.

Dar noi în câteva săptămâni să rezolvăm problema cu salarizarea. Dacă nu putem să facem acest lucru repede, măcar să alocăm subvențiile pentru angajații din bugetul de stat, măcar pentru două luni.

Am propus acest lucru comisiei, văd că reacție nu este. Am vrut ca noi colectiv să înaintăm această propunere. Dacă nu, probabil că „Platforma DA” va ieși cu inițiativă legislativă aparte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

La sigur că va fi necesar, probabil, printr-un alt act, altă inițiativă, noi să venim și cu alte propuneri poate destul de concrete. Nu știu, îl ascultam pe domnul Slusari și mi-a venit și mie o idee. Nu v-o spun acum. Dar cred că ar fi una foarte corectă.

Stimați colegi,

Acum supun votului adoptarea proiectului Hotărârii nr. 128 din 22 aprilie 2021.

Cine este pentru, rog să **votați**.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este adoptat.

Acuma vreau să vă întreb: mai vreți să mai lucrați? (*Rumoare în sală.*)

Da?

Stimați colegi,

Eu cred că noi putem să mai așteptăm... eu mai am vreo 3 proiecte, care nu sunt complicate, și v-aș propune azi să le examinăm, și restul să le examinăm mâine.

De acord? (*Voci nedeslușite din sală.*) De acord.

Nu, 3 proiecte.

Iată și deputații mai vin.

Stimați colegi,

Haideți, vă rog... am să întreb fracțiunile, vreau să mă consult cu dumneavoastră. Eu am vrut să propunem pentru lectura finală proiectul nr. 92 din 30 martie 2021, lectura finală, acolo au fost... el a fost votat în lectura a doua. Pentru lectura finală, dacă fracțiunile sunt gata să voteze? (*Gălăgie în sală.*)

A fost o precizare, pur și simplu, tehnică.

Domnul Grosu?

Domnule Grosu,

Vă rog.

Domnul Igor Grosu:

Da, noi suntem dispuși să votăm.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Da...

Nu-i corect procedural, dar...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Ce nu-i corect procedural? (*Rumoare în sală.*)

Domnul Alexandru Slusari:

Lectura finală. Eu nu știu... dacă nu trebuie să anulăm...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu, nu. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Celelalte.

Fracțiunea Partidului „ȘOR”?

Doamna Marina Tauber:

Vom vota.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Veți vota.

Domnul Furculiță nici nu-l mai întreb, că ei au propus să voteze.

„PRO MOLDOVA”?

„Pentru Moldova”?

De acord.

Haideți, dați-l pe președintele comisiei să ne explice ce-i cu lectura finală. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Face conferință.

Stimați colegi,

5 minute – pauză, 5 minute – pauză. (*Gălăgie în sală.*)

Până la 15.50.

Vine domnul Bolea?

Haideți.

Domnule Bolea,

Proiectul nr. 92, vă rog să ne explicați de ce este nevoie de lectură finală, nr. 92 din 30 martie 2021. (*Rumoare în sală.*)

Da, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte al Parlamentului.

Stimați colegi,

Cunoașteți cu toții că săptămâna trecută, dacă nu greșesc, noi am discutat proiectul nr. 92 din 30 martie 2021, care a fost unanim votat de către plenul Parlamentului, de către toate fracțiunile. El se referea la modificarea articolului 161 din Codul contravențional, unde se propunea introducerea alineatului (2), care va avea drept scop armonizarea legislației și sporirea securității raporturilor juridice apărute, urmare a consumului de energie electrică de către persoanele fizice și juridice. Țineți minte prevederile acestui proiect, care vorbea despre faptul că furnizorul de energie electrică nu poate să deconecteze voluntar consumatorul de energie electrică de acest serviciu, fără ca să înștiințeze, în prealabil, deci consumatorul final. Atunci, cunoașteți cu toții, Comisia juridică a propus votarea proiectului în prima lectură. *(Gălăgie în sală.)*

După ce a fost... s-a consultat opinia tuturor fracțiunilor, fracțiunile au decis să susțină în a doua lectură acest proiect și el a fost votat.

Între timp, atunci când a fost redactat sau s-a dus spre redactare acest proiect, ni s-a comunicat că, totuși, pentru acuratețe, trebuie să revenim la el. Din ce considerent? Proiectul, și anume modificarea articolului 161 în acea redacție, care a fost propusă, el prevedea sancțiunea în Codul contravențional, sancțiunea maximă... adică era sintagma „se sancționează cu o amendă până la” și era expusă deci această sancțiune.

Cunoașteți cu toții sau vă aduc la cunoștință că, anterior, au existat hotărâri ale Curții Constituționale referitor la alte articole din Codul contravențional, prin care Curtea Constituțională a spus că în cazul modificărilor și stabilirii sancțiunilor, totuși, trebuie să existe această marjă de discreție, adică trebuie să fie și plafonul minim, și plafonul maxim. Deci prin această lectură finală, noi venim... inclusiv să respectăm hotărârea Curții Constituționale. Și în proiectul de lege, pe lângă acel plafon maxim, care din start a fost inserat în proiectul de lege, noi venim cu introducerea și a plafonului minim, ca agentul constatat să aibă această marjă de discreție „de la până la”. *(Gălăgie în sală.)*

Asta deci este esența propunerilor pentru lectura finală, stimați colegi.

Dacă am fost explicit... dacă sunt careva întrebări, eu vă rog...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Se supune votului...

Întrebări nu sunt.

Domnul Vasile Bolea:

Raportul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A, raportul comisiei.

D-apoi... dar până acum ce-ați făcut? (*Rumoare în sală.*)

Domnul Vasile Bolea:

Mersi mult, doamnă Președinte.

Raportul la proiectul de Lege pentru modificarea articolului 161 din Codul contravențional, lectură finală.

La data de 9 aprilie 2021... în plenul Parlamentului, a fost examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 161, înregistrat sub nr. 92 din 30 martie 2021.

În aceeași ședință plenară, la propunerea deputaților, proiectul de lege supra a fost examinat și în a doua lectură.

Ulterior, în prezentul proiect de lege, au fost remarcate unele curențe, care aduc atingere securității raporturilor juridice constituționale, prin neintroducerea limitei minime de sancționare. Astfel, se propune o modificare, care va aduce claritate legii, dar și introducerea limitelor minime de sancționare cu amendă pentru persoanele fizice, persoanele cu funcții de răspundere și persoanelor juridice. (*Rumoare în sală.*)

Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de Lege pentru modificarea articolului 161 din Codul contravențional al Republicii Moldova, înregistrat sub nr. 92 din 30 martie 2021, în lectură finală.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Procedura de vot.

Colegi...

Doamnă Dolință,

Procedura de vot.

Se supune votului pentru a fi adoptat în lectură finală, conform raportului Comisiei juridice, numiri și imunități, proiectul nr. 92 din 30 martie 2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 19.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 19.

Cu 71 de voturi, proiectul a fost votat în lectură finală.

Următorul proiect.

Domnule Bolea,

Dacă sunteți gata să-l prezentați, proiectul nr. 115 din 16 aprilie 2021. (*Gălăgie în sală.*)

Vă rog, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Stimați colegi,

Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative are drept scop sporirea efectivă a actului de justiție privind îmbunătățirea calității actelor judecătorești finale și de dispoziție emise în special de judecătorii și curțile de apel, precum și examinarea cauzelor în termene rezonabile.

Or, modificările și completările impuse indică la reducerea esențială a timpului de examinare a cauzelor aflate pe rolul instanțelor de apel, reducerea maximă a cheltuielilor pentru examinarea cauzelor atât din partea instanțelor, cât și din partea cetățenilor, precum și excluderea maximă a abuzurilor din partea participanților la procesul de judecată pe anumite cauze.

La baza propunerii operării modificărilor solicitate a stat analiza amplă a practicii judiciare pe perioadă îndelungată de timp, verificarea unui număr

mare de cauze examinate, comportamentul participanților la procese de judecată, unde se evidențiază în mare parte examinarea unor categorii de dosare pentru săvârșirea unor infracțiuni sau comiterea unor abateri contravenționale neînsemnate în timp îndelungat, unde sunt antrenați un număr mare de personal al instanțelor în vederea petrecerii ședințelor de judecată, care din diferite motive se amână de mai multe ori.

Deci referitor la argumentele cu privire la modificarea prevederilor Codului contravențional. În primul rând, examinarea cauzelor în ordine de recurs, dar cauzele contravenționale în ordine de recurs ca instanță finală se examinează de curțile de apel de la noi din țară, presupune verificarea legalității și temeiniciei hotărârii adoptate de către prima instanță. Adică, limitele examinării sunt determinate. Și ele sunt determinate în legislație, în Codul contravențional.

Or, decizia instanței de recurs fiind irevocabilă poate fi supusă atacului doar pe calea extraordinară de atac, prevederi ce se regăsesc la examinarea recursului ordinar de către Curtea Supremă de Justiție. De altfel, instanța de recurs examinând cauzele în lipsa părților.

Și prin acest proiect se propune ca recursurile în dosarele contravenționale să se examineze în lipsa părților, fiind respectată procedura scrisă. Astfel, prin această examinare de recurs pe cauzele contravenționale sunt reduse la minim cheltuielile suportate cu privire la citarea părților la proces, organizarea ședințelor, venirea cât din partea statului, atât și din partea cetățenilor. Deci o asemenea practică noi avem la Curtea Supremă de Justiție când recursurile, fie pe cauzele civile, fie pe cauzele penale se desfășoară cu... adică, procedura scrisă în acest sens.

Și a doua parte a acestui proiect se referă la completarea Codului penal cu un articol nou, și anume articolul 79¹. Astfel, potrivit articolului 364¹ alineatul (8) din Codul de procedură penală: „Inculpatul care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală beneficiază de reducere cu 1/3 a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoarea, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducere cu 1/4 a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă. Dacă pedeapsa prevăzută de lege este detenție pe viață, atunci se aplică pedeapsa închisorii de 30 de ani”.

Această prevedere din punct de vedere al logicii și al dreptului urmează a fi inclusă, și tot mediul academic vorbește despre acest fapt, în mod obligatoriu în partea generală a Codului penal, unde la momentul de astăzi ea nu se regăsește. Ea se regăsește în Codul de procedură penală. Or, dacă noi vorbim despre stabilirea pedepselor și procedurile în acest sens, ele urmează a fi înserate în Codul penal propriu-zis.

Or, anume capitolul VIII al Codului penal indică expres caracterile generale de individualizare a pedepsei penale, unde, potrivit dreptului penal

și doctrinei în general, urmau a fi incluse reducerile de pedepse în cazul recunoașterii de către făptași a probelor administrate în faza de urmărire penală.

Luând în considerare cele ce vi le-am relatat, pentru o bună desfășurare a proceselor, eu mă refer la procesele contravenționale, atunci când ele se examinează în faza recursului în cadrul curților de apel, și pentru a nu târâi lumea degeaba în stânga, în dreapta, și noi am examinat și este... bine, s-a făcut o anumită analiză, unde pe aceste procese contravenționale ele se lungesc foarte mult timp și costul lor este exagerat de mare în coraport cu propriu-zis pedeapsa, în raport cu relațiile între justițiabili, deci noi propunem ca la procedura examinării recursurilor pe cauzele contravenționale să se facă în baza procedurii scrise.

Persoana dacă este nemulțumită de hotărârea primei instanțe luate, ea poate, toate aceste nemulțumiri și argumentele în vederea declarării sau casării hotărârii primei instanțe, să le indice în mod scris, indicând în recurs toate acele carențe sau încălcări pe care le-a comis prima instanță și ele să fie examinate în procedură scrisă de către completul de judecată al curților de apel, care este responsabil.

Iar cu referire la articolul 79¹. Deci eu am făcut referire că prevederile respective se conțin astăzi în articolul 364¹ în Codul procesual penal. Iar ele trebuie să se regăsească inclusiv în partea generală a Codului penal. Ceea ce facem noi din punct de vedere doctrinal.

Eu vă mulțumesc.

Și solicit suportul dumneavoastră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți întrebări.

Domnul Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate domnule Bolea,

Iată în versiunea în vigoare a Codului contravențional, articolul 471 alineatul (2) dă soluția referitor la componența numerică a completului care va judeca recursul. În ceea ce propuneți dumneavoastră că, pe de o parte, recursul se judecă fără citarea părților în baza materialelor, dar cine va judeca? Completul... că dispare, iată, chestia asta, cum o să funcționăm.

Domnul Vasile Bolea:

Pentru lectura a doua, pentru îmbunătățire, noi o să introducem. Evident, în cadrul curților de apel, se judecă în complet de trei judecători.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

A doua întrebare?

Domnul Igor Vreamea:

Da, da.

Domnul Vasile Bolea:

Este o omisiune, o s-o introducem pentru lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Vreamea,

A doua întrebare.

Domnul Igor Vreamea:

De asemenea, la alineatul (3) din articolul 471 al proiectului se zice că dacă instanța de recurs consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență ș.a.m.d., se fixează data ședinței publice. Adică, poate s-o declare publică ședința.

Iată pe mine mă interesează, să nu generăm careva...

Domnul Vasile Bolea:

În cazul respectiv se face citarea.

Domnul Igor Vreamea:

Da, da, eu înțeleg, asta e a doua parte. Pe mine mă interesează prima parte, că instanța de judecată va aprecia dacă este sau nu este de un interes deosebit pentru jurisprudență cazul. Dar de ce pentru jurisprudență? Iată pe mine asta mă interesează. Și care au să fie criteriile după care ei au să se ghideze ca să stabilească dacă e interes deosebit pentru jurisprudență sau nu?

Domnul Vasile Bolea:

Considerați că trebuie să fie inclusiv la solicitarea părților?

Domnul Igor Vreamea:

Nu, jurisprudență. De ce, iată cauza de un interes... Adică, consideră cauza de interes deosebit pentru jurisprudență. De ce pentru jurisprudență? Stau și mă întreb.

Domnul Vasile Bolea:

Deci, stimate coleg,

Este o noțiune generală, acest criteriu, îl va aprecia completul de judecată, instanța de judecată. Și ei dacă vor considera că, într-adevăr, este necesară prezența părților inclusiv, ei printr-o încheiere vor face acest lucru și vor cita părțile în proces.

Domnul Igor Vreamea:

Mi se pare că trebuie puțin de meditat asupra formulei acestea, fiindcă o să genereze...

Domnul Vasile Bolea:

În lectura a doua o să facem, stimate coleg.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Plîngău.

Domnul Dinu Plîngău:

Mersi, doamnă Președinte.

În contextul cam la aceea ce a menționat și domnul Vreamea. Și am poate pentru lectura a doua și propunere „și la solicitarea părților”. Dar și formularea de modificat, pentru că va fi destul de...

Domnul Vasile Bolea:

O să medităm, stimate coleg, și o să facem numaidecât.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Năstase.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Domnule președinte,

Înțeleg că în cazurile în care se vor examina recursuri ce țin de contravenționale, deci atunci iarăși nu va fi obligatorie prezența părților. Și că această practică, de fapt, este aplicată la ora actuală de către Curtea Supremă de Justiție, când părțile nu participă.

Domnul Vasile Bolea:

Pentru toate cauzele care sunt examinate.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Toate cauzele.

Domnul Vasile Bolea:

În ordine de recurs la Curtea Supremă...

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Dar întrebarea mea știți care este? Dar iată această practică care a fost introdusă pe timpul domnului Poalelungi, fără participarea părților, ea este echitabilă, este corectă atunci când vorbim de posibilitatea celor implicați în procese să vină cu anumite lucruri care apar pe parcurs? Pentru că o anumită cauză poate dura trei, patru ani, între timp apar noi circumstanțe.

Și poate că prezența părților la Curtea Supremă de Justiție, chiar dacă înțeleg că acolo se examinează legalitatea acelorlalte instanțe, și nu fondul. Oricum, mie mi se pare că cumva acest lucru împiedică procesului de justiție, decât îl ajută. Poate că ajută judecătorii ca să treacă mai multe dosare, dar în ceea ce privește actul de justiție, mi se pare că el cumva are de suferit.

Iată am vrut să vă întreb și pe ceilalți juriști, și pe dumneavoastră ca jurist, care ar fi poziția?

Domnul Vasile Bolea:

Deloc, stimat coleg, ba din contra, pentru a descărca. Deci uitați-vă care este paradoxul. Astăzi, la moment, instanțele de judecată, și aceasta o recunosc cu toții, sarcina pentru fiecare judecător este una imensă, vreau să vă spun.

Închipuiți-vă, justițiabilul, de exemplu, din raionul Leova care trebuie să meargă la judecătorie în prima instanță la Cimișlia. Unde din Leova până în Cimișlia nu este drum, nu merg rutiere, ei trebuie să meargă pe la Hâncești și înapoi... da, și înapoi la Cimișlia, și după aia să vină înapoi acasă.

Pentru ca să se judece pe un proces contravențional, de exemplu, unde i s-a aplicat o amendă să-i spunem de 500 de lei, lasă să fie o amendă de 1 mie de lei.

Purtându-l pe drum, doar în prima instanță, omul poate să cheltuiască 3, 4 și 5 mii de lei numai pentru drum, ca să-și recapete această dreptate. Și mai departe închipuiți-vă că în instanța de fond lui nu i s-a făcut această dreptate.

Și el de la Leova sau din altă parte, admitem de la Ungheni, urmează să vină la Curtea de Apel Chișinău, unde în ziua respectivă sunt stabilite zeci de dosare contravenționale, recursuri, examinarea lor. Să stea într-un rând, să aștepte rândul său, să vină și să fie stabilit că o persoană a solicitat amânarea sau nu a venit, sau din varii motive se amână o dată, se amână de două ori, se amână de trei ori și foarte, foarte multe ori. Pentru o cauză contravențională, unde, de exemplu, i s-a aplicat o amendă neînsemnată. El pe drum poate să cheltuiască de cinci, de zece ori mai mult.

Și, în această ordine de idei, dar să nu uităm că justiția costă. Deci salariul judecătorului, grefierului, asistentului, citarea părților ș.a.m.d. În cazul respectiv, dacă punem pe cântar toate aceste lucruri...

Și să nu uităm de ultima hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului, care a stabilit că examinarea unui dosar în decurs de 15 minute, da, bine, a fost condamnat un alt stat, dacă eu nu greșesc, deci examinarea unui dosar în decurs de 10–15 minute, fie el în ordine de apel sau în ordine de recurs, deci constituie o violare a Convenției.

Judecătorul atunci când este procedura aceasta scrisă, el cel puțin are posibilitatea să citească toate materialele, inclusiv acel recurs care este înaintat. Și dacă partea nu mai are altceva de adăugat, pledând în fața

instanței de judecată, care este necesitatea prezenței sale, pentru ca să vadă că astăzi se amână sau...?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Este clar, haideți, eu cât vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Eu încerc să...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Foarte clar și răspicat.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Domnule Reniță,

Vă văd. Dumneavoastră vă ofer cuvântul, dar dacă o să insistați, apoi nu.

Domnule Reniță,

Vă rog.

Domnul Iurie Reniță:

Domnule Bolea,

Dincolo de abordările doctrinare care m-au impresionat în profunzime, pe care le-ați prezentat, aș vrea să mă refer la niște aspecte foarte practice. Înțeleg că într-un fel este justificată pe caz... pe cauze, pardon, minore, ca să oferim această posibilitate ca sărmanii noștri cetățeni de la țară, nu numai la Cimișlia și Leova nu sunt drumuri, peste tot nu sunt drumuri bune, deși s-au construit tare multe bune.

Dar în cazul Curții Supreme de Justiție, eu ca persoană care am avut nefericirea să ajung și pe acolo, să vedem, este absolut necesară prezența părților implicate într-un conflict sau altul.

Prin formula, înțeleg, pe care o propuneți dumneavoastră de a degaja, de a descărca această instituție, să știți că se face o mare nedreptate. Și aici colegul a menționat corect, un dosar parcurge și cinci, și zece ani de zile. Între timp, s-au schimbat și circumstanțele, dar și noile date. Cum priviți dumneavoastră în profunzime la aceste lucruri?

Domnul Vasile Bolea:

Deci, stimate coleg,

În primul rând, nu ați înțeles, nu este vorba despre stabilirea procedurii scrise pentru Curtea... sau examinarea dosarelor în recurs pentru Curtea Supremă de Justiție. Această procedură deja există de foarte mulți ani.

Noi vorbim despre examinarea recursurilor în cauzele contravenționale, unde ultima instanță, instanță...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Colegi,

Liniște, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Sunt curțile de apel de la noi din țară. Și este vorba de examinarea recursurilor doar pentru dosarele contravenționale minore, cum spuneți dumneavoastră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Reniță,

A doua întrebare.

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc.

Deoarece răspunsul domnului Bolea a fost unul exhaustiv, nu mai am a doua întrebare.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnul Slusari – următoarea întrebare.

Domnul Alexandru Slusari:

O singură întrebare. Totuși, în continuarea celor spuse de colegul meu, Vasile Năstase. Eu înțeleg logica că omul nu trebuie să meargă din Leova, din Cimișlia undeva să cheltuiască mijloacele financiare, dar, totuși, la moment, el are dreptul. El dacă consideră că nu este nevoie, el nu merge acolo și nu cheltuiască, el singur decide.

Nu vă temeți că prin această inițiativă deja gata, dumneavoastră îl lipsiți de această alegere? El nu poate veni. Și soarta pentru 9 din 10 nu-i importantă, dar o să fie al 10-lea care pentru dânsul este important să fie prezent acolo.

Domnul Vasile Bolea:

Stimate coleg,

Din natura acelor întrebări care au fost acordate și de domnul Vrenea, și de ceilalți, pentru lectura a doua, noi vom îmbunătăți acest proiect. Și, posibil, vom include această prevedere, că dacă persoana solicită pe cheltuială proprie ș.a.m.d. să vină, să pledeze în fața instanței de judecată, să citească exact ceea ce a scris, deci să fie citată partea, dacă persoana solicită acest lucru. *(Gălăgie în sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Domnul Vasile Bolea:

Pentru lectura a doua, noi vom examina și vom îmbunătăți acest proiect.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Nu mai aveți întrebări.

Rog raportul comisiei.

Domnul Vasile Bolea:

Mersi mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Cine are de vorbit la telefon, vă rog să ieșiți în coridor, că încurcați lumea la lucru. Ieșiți în coridor și vorbiți la telefon. *(Gălăgie în sală.)*

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege are drept scop sporirea efectivă a actului de justiție prin îmbunătățirea calității actelor judecătorești finale și de dispoziție, emise în special de judecătorii și curțile de apel, precum și examinarea cauzelor în termene rezonabile. Or, modificarea și completarea propusă indică la reducerea esențială a timpului de examinare a cauzelor aflate pe rolul instanțelor de apel, reducerea maximă a cheltuielilor pentru examinarea cauzelor, atât din partea instanțelor, cât și din partea cetățenilor, precum și excluderea la maximum a abuzurilor din partea participanților la

proces de judecată pe anumite cauze. De asemenea, modificarea propusă referitor la Codul penal prevede includerea, în partea generală a Codului penal, a normei ce va reduce din pedepse în cazul recunoașterii de către făptaș a probelor administrate în faza de urmărire penală. *(Gălăgie în sală.)*

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (7 voturi „pentru”), propune proiectul de Lege nr. 115 din 16 aprilie 2021 spre examinare și aprobare în prima lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

N-aveți întrebări.

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Procedura de vot.

Se supune votului, în condițiile raportului Comisiei juridice, numiri și imunități, pentru a fi aprobat în prima lectură, proiectul nr. 115 din 16 aprilie 2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor sau chiar unanim.

Gata, ați obosit? *(Voci nedeslușite din sală.)*

Stimați colegi,

Eu v-aș propune repejor să examinăm încă unul, nr. 107... *(Rumoare în sală.)*

Domnule Bolea,

Vă rog.

Numai, vă rog, fără polemici.

Filosofia voastră juridică... departe ajungi.

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

La data de 11 septembrie 2020, a fost aprobată Legea nr. 188/2020 pentru modificarea unor acte normative, prin care au fost operate modificări la Codul de procedură penală și alte acte normative, fiind extinse atribuțiile Serviciului Fiscal de Stat, prin acordarea competenței de efectuare a urmăririi penale pentru anumite categorii de infracțiuni.

Codul de procedură penală a fost completat cu articolul 269², conform căruia organul de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la articolele 241, 242, 244, 244¹, 250, 251, 252, 253 și 335¹ din Codul penal, cu excepția infracțiunilor care sunt atribuite prin lege în competența procurorilor. *(Gălăgie în sală.)*

La data de 22 decembrie 2020, a fost publicată în Monitorul Oficial Legea nr. 257 cu privire la modificarea unor acte normative, prin care, de asemenea, au fost operate modificări la Codul de procedură penală, o lege care a fost anterior votată în Parlament. Astfel, modificările operate la Legea nr. 257/2020 nu au fost corelate cu Legea nr. 188, pe care noi am votat-o cu dumneavoastră la 11 septembrie 2020, care a fost aprobată anterior, ceea ce a dus la dublarea atribuțiilor. Potrivit modificărilor, investigarea infracțiunilor, prevăzute la articolele 250, 251, 252 și 253 din Codul penal, sunt atribuite atât în competența Serviciului Fiscal de Stat, cât și în competența procurorilor, fapt ce va crea confuzii în activitatea organului de urmărire penală.

Noi am primit... Comisia juridică a primit o sesizare în acest sens din partea Procurorului General, care a invocat acest lucru. Văzând lacuna respectivă, noi am propus acest proiect de lege, prin care să se facă regulă și să scoatem din competența organului Procuraturii examinarea dosarelor pentru articolele pe care le-am invocat: 251, 252, 253 și să lăsăm aceste articole, componența de infracțiuni, să fie examinate de către organul de urmărire penală a Serviciului Fiscal de Stat, așa cum din start s-a propus. *(Gălăgie în sală.)*

De aceea venim cu acest proiect de concretizare și propunem să fie susținut de către plenul Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Pare-mi-se că întrebări nu aveți.

Rog raportul comisiei.

Domnul Vasile Bolea:

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 270 din Codul de procedură penală, inițiativă legislativă a unui deputat, și comunică următoarele.

Proiectul de lege propune modificarea articolului 270 din Codul de procedură penală, ce ține de competența procurorului la exercitarea urmăririi penale. *(Rumoare în sală.)*

La data de 11 septembrie 2020, a fost aprobată Legea nr. 188/2020 pentru modificarea unor acte normative, prin care au fost operate modificări la Codul de procedură penală și alte acte normative, fiind extinse atribuțiile

Serviciului Fiscal de Stat, prin acordarea competenței de efectuare a urmăririi penale pentru anumite categorii de infracțiuni.

La data de 22 decembrie 2020, a fost aprobată Legea nr. 257/2020 cu privire la modificarea unor acte normative (politica bugetar-fiscală), prin care, de asemenea, au fost operate aceste modificări la Codul de procedură penală. Astfel, modificările operate prin Legea nr. 257/2020 nu au fost corelate cu Legea nr. 188/2020, aprobată anterior, ceea ce a dus la dublarea atribuțiilor și competențelor. Potrivit modificărilor, investigarea infracțiunilor, prevăzute la articolele 241, 242 și articolele 250, 251, 252 și 253 din Codul penal, sunt atribuite atât în competența Serviciului Fiscal de Stat, cât și în competența procurorului, fapt ce va crea confuzii în activitatea organului de urmărire penală. (*Rumoare în sală.*)

Urmare a dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de Lege nr. 107 din 13 aprilie 2021 în prima și a doua lectură.

De asemenea, după ce a fost aprobat acest raport, fiind încă o dată examinat de reprezentanții Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, a fost stabilită încă o lacună... care ne-au comunicat colegii din Direcția generală juridică. A fost prezentat un amendament, care nu a fost dezbătut în ședința Comisiei juridice, el se referă, iarăși, la dublarea competențelor deja între Procuror și Centrul Național Anticorupție. (*Gălăgie în sală.*)

Deci noi astăzi am discutat și cu organul Procuraturii, și cu CNA. Procuratura a spus că, totuși, aceste competențe, care sunt prevăzute la articolul 227 până la articolul 238, să fie examinate, să fie în procedura CNA-ului.

Și, doamnă Președinte, dacă îmi permiteți, eu am să-i dau citire amendamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Când o să ajungem la lectura a doua, atunci o să dați citire amendamentului. Cred că așa este corect.

Domnul Vasile Bolea:

Mersi mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți întrebare.

Doamnă Ciobanu,

La raport?

Da, vă rog.

Doamnă Ciobanu,

Vă rog.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Bolea,

Nu o dată mai mulți agenți economici s-au jeluït că sunt hărțuiți la propriu de organul de urmărire penală al...

Domnul Vasile Bolea:

Eu nu vă aud. Dacă puteți, la microfon.

Mersi.

Doamna Maria Ciobanu:

Mai mulți agenți economici se jeluïe pe faptul că nu o dată sunt hărțuiți de către organul de urmărire penală al Serviciului Fiscal. Dumneavoastră nu credeți, cu acest proiect de lege o să le permiteți și mai mult să-și bată joc de anumiți agenți economici?

Domnul Vasile Bolea:

Stimată doamnă deputat,

Proiectul de lege vine să îmbunătățească situația. Deoarece, actualmente, agenții economici pot să fie hărțuiți, cum spuneți dumneavoastră, cât de serviciu... sau organul de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat, atât și de Procuratură pe același fapt.

Or, legislația spune că omul sau persoana, inclusiv cea juridică sau cea cu funcție de răspundere, nu poate fi supusă pedepsei...

Doamna Zinaida Greceanîi:

De două ori.

Domnul Vasile Bolea:

... de două ori de mai multe organe. Deci noi vorbim despre dublarea competențelor, care s-a făcut din greșeală. Și aici venim cu modificarea respectivă ca să stabilim, totuși, clar competența Serviciului Fiscal de Stat și a organului lui de urmărire penală.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Vremea.

Domnul Igor Vremea:

Mulțumesc.

Eu n-am știut că comisia o să vină cu propunerea pentru două lecturi, fiindcă este un moment tehnic. Dat fiind că noi... sau prin proiect se propune de a modifica competențele procurorului în sensul ca să nu fie dublate

competențele în desfășurarea urmăririi penale cu Fisc-ul, deci ar trebui de intervenit și în articolul 269² „Competența organului de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat” este o frază. Adică, sunt enunțate articolele care țin de responsabilitatea Fisc-ului în ceea ce privește urmărirea penală. Și mai este așa o frază „cu excepția infracțiunilor care sunt atribuite prin lege în competența procurorului”. Dat fiind că noi le scoatem de la procuror, le înlăturăm de acolo, ele de acum nu mai pot... să fie excepția aceasta.

Și eu mă gândeam că pentru lectura a doua, trebuia de examinat, de exclus și din articolul 269² această prevedere, că nu mai sunt prin lege atribuite procurorului aceste infracțiuni.

Domnul Vasile Bolea:

Acestea nu, dar celelalte care sunt atribuite procurorului, da.

Domnul Igor Vremea:

Aici competența, cu excepția celorlalte. Deci ea nu mai are... fiindcă noi le excludem de la competența procurorului în general. Mă rog, alt...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Dar nu vreți, voi azi ați făcut atâtea ședințe ale comisiei, poate mai faceți una? Și pentru lectura a doua definitivati cu toate subiectele acestea, ca să n-o dați în bară.

Domnul Vasile Bolea:

Plenul o să decidă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Procedura de vot.

N-aveți alte întrebări.

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Se supune votului pentru a fi...

Colegi,

Procedura de vot.

Se supune votului pentru a fi aprobat în prima lectură proiectul nr. 107 din 13 aprilie 2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Prima lectură.

A fost o propunere a domnului Vrenea, este și propunerea care este venită de la Direcția generală juridică. Noi ce facem? Dăm voie Comisiei juridice, numiri și imunități să se mai întrunească o dată, să facă raport pentru lectura a doua? Da?

Atunci găsiți timp. Eu am zis că voi azi în fiecare pauză v-ați întrunit, mai întruniți-vă o dată.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Toți colegii juriști au făcut cercul lor acolo și solicită 10 minute pauză, ca să examinăm încă un proiect, proiectul nr. 28 comasat cu nr. 38.

10 minute – pauză.

16.40.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Doamna Zinaida Greceanîi:

... la locurile de muncă. (*Gălăgie în sală.*)

Sper că ați finalizat consultările.

Avem 51 de deputați, Secretariatul?

Colegi,

Vă rog să reveniți fiecare la locul său de muncă, să vă vedem că sunteți.

Lectura a doua, proiectul nr. 28 din 10 februarie 2021, comasat cu proiectul nr. 38 din 22 septembrie... 22 februarie 2021.

Domnule Bolea,

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Se dă citire raportului la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură.

Drept urmare a examinării în plenul Parlamentului a proiectului de Lege pentru modificarea Legii cu privire la avocatură nr. 38 din 22 februarie 2021, s-a hotărât a fi comasat cu proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii cu privire la avocatură nr. 28 din 10 februarie 2021, fiind de bază proiectul de Lege nr. 28. *(Gălăgie în sală.)*

Astfel, la proiectele de legi comasate, au parvenit avize de la Centrul Național Anticorupție, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, Comisia protecție socială, sănătate și familie.

Totodată, au parvenit amendamente de la deputații în Parlament: Marina Tauber, Adrian Lebedinski.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectele de Legi pentru modificarea și completarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură și a întocmit sinteza amendamentelor, care a fost anexată la dosar și face parte din acest proiect.

Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor prezenți, 7 voturi „pentru”, propune plenului Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, înregistrat cu nr. 28 din 10 februarie 2021, în lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi...

Domnule Litvinenco,

Vă rog.

Cartela.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Da.

Urmare a unor discuții suplimentare, după ce-a fost aprobat raportul comisiei, noi avem anumite amendamente, care, de principiu, am convenit... mă rog, în mod de lucru și, pentru stenogramă, vreau să le dau citire.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Pe rând, fiecare amendament, vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Sunt 4 amendamente.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Fiecare, ca să le supunem votului.

Domnul Sergiu Litvinenco:

La articolul 19, adică din legea care se modifică, propunerea de completare cu alineatul (5¹) urmează a fi exclusă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, domnule președinte.

Domnul Vasile Bolea:

Vă rog mult, încă o dată, la...

Domnul Sergiu Litvinenco:

La articolul 19 din legea care se modifică, ceea ce comisia a acceptat, vizând completarea articolului cu alineatul (5¹), urmează a fi exclus... legat de vechimea în profesie. Să rămână redacția actuală a articolului 5, care, în esență, răspunde la întrebarea respectivă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Supun votului.

Cine este pentru a fi acceptat amendamentul, dat citire de către domnul Litvinenco, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Domnule Litvinenco,

Al doilea amendament.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Al doilea amendament, propunem completarea legii cu articolul 43¹, care ar avea următorul cuprins:

„Articolul 43¹. Comisia de soluționare a contestațiilor.”

Alineatul (2) va avea următorul cuprins: „Comisia de soluționare a contestațiilor este un organ ad-hoc, format din 5 avocați. Avocații în Comisia de soluționare a contestațiilor sunt desemnați aleatoriu de către Consiliul Uniunii Avocaților, la expirarea termenului de punere a contestațiilor, dintr-o listă, aprobată anual de către Consiliul Uniunii Avocaților, compusă din cel puțin 20 de avocați, care întrunesc condițiile pentru alegerile în Comisia de licențiere și nu fac parte din organele de autoadministrare a profesiei de avocat. Una și aceeași persoană nu poate fi numită în componenta Comisiei de soluționare a contestațiilor decât o dată pe an.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Lebedinschi,

La acest subiect?

Vă rog.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Pentru stenogramă, de concretizat, că numai alineatul (2) se modifică. Celelalte articole... celelalte alineate, alineatul (1), (3), (4), (5), (6) și (7) rămân intacte, din proiectul nr. 28.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

O secundă, să gălesc... (*Rumoare în sală.*)

Cinci... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Da, da, da.

Care punct din sinteză?

Domnul Adrian Lebedinschi:

25...

Domnul Sergiu Litvinenco:

... Verificăm.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați...

Domnule Litvinenco,

Eu supun votului sau ce fac?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Da, da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Supun votului amendamentul, propus de către domnul Litvinenco, cu concretizările propuse de către domnul Lebedinschi.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea.

Următorul, domnule Litvinenco, vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Da, într-adevăr, e vorba doar de alineatul (2) de la articolul 43¹, care se propune a fi introdus și a fost acceptat de comisie.

Mai departe. Expunerea articolelor 58 și 59 într-o nouă redacție, așa cum au fost acceptate de către comisie, urmează a fi excluse, deci noi revenim la ceea ce avem la momentul de față în legea în vigoare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Domnul Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Autorul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Autorul. Ați convenit.

Domnul Vasile Bolea:

Eu simt c-o să avem nevoie de lectură finală. Dar OK...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Vă rog să tăceți oleacă, nu mă încurcați.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nu, nu este nevoie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cine este pentru amendamentul expus de către domnul Litvinenco, rog să votați.

Majoritatea.

Și mai este unul?

Da, încă unul.

Vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Articolul II, alineatul (1) să aibă următorul cuprins: „Prezenta lege intră în vigoare la momentul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lebedinschi,

Vă rog.

Domnul Adrian Lebedinschi:

În așa caz, respectiv, celelalte alineate se schimbă (2), (3), (4). Ca să fie clar.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Cine este pentru amendamentul, expus de către domnul Litvinenco, al patrulea amendament, cu concretizările expuse de către domnul Lebedinschi, rog să votați.

Majoritatea.

Domnule Plîngău,

Amendament?

Da, vă rog. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Dinu Plîngău:

Mersi.

La punctul 31, stimați colegi, articolul 52 alineatul (4) din lege: „Organul de urmărire penală este obligat să informeze Uniunea Avocaților despre reținerea sau arestarea avocatului, sau avocatului-stagiar în termen de 3 zile de la dispunerea măsurii”. Se propune înlocuirea sintagmei „3 zile” cu „24 de ore”.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule autor?

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

De acord.

Stimați colegi,

Supun votului amendamentul expus de domnul Plîngău.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea.

Domnule Ulanov,

Și dumneavoastră aveți amendament?

Da, vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

Амendmentы платформы были отражены в синтезе, они частично приняты.

Я просто хочу дополнить высказывание моих коллег на примере сложной процедуры принятия Закона об адвокатуре фактически в новой редакции. Процедура, которая была начата в декабре с моего проекта. Пошло дальше – амендаменты. Мы на примере этого закона доказали, что возможны любые компромиссы, во что некоторые коллеги сложно верили. Поэтому давайте все понимать, что все это возможно. И следующим нашим шагом должна быть конституционная реформа.

Спасибо. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Vreți să supun votului?

Stimați colegi...

Domnule Bolea,

Nu mai aveți întrebări.

Stimați colegi,

Se supune votului adoptarea în lectura a doua a proiectului nr. 28 din 10 februarie 2021, comasat cu nr. 38 din 22 februarie 2021, cu amendamentele acceptate de către plenul Parlamentului.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii, (*Rumoare în sală.*)

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i :

Sectorul nr. 1 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i :

Sectorul nr. 2 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i :

Sectorul nr. 3 – 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 18.

Cu 68 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.

Stimați colegi,

Aici închidem ședința de astăzi.

Următoarea ședință – mâine, la ora 10.00.

Vă mulțumesc.

O zi bună!

Ședința s-a încheiat la ora 16.53.

Stenograma a fost pregătită spre publicare în Direcția pentru lucrările plenului Parlamentului din cadrul Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului.